

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2010. gada 14. oktobrī*

Satura rādītājs

I — Tiesvedības priekšvēsture	I - 9607
II — Process Pirmās instances tiesā un pārsūdzētais spriedums	I - 9615
III — Lietas dalībnieku prasījumi	I - 9618
IV — Par apelācijas sūdzību	I - 9620
A — Par pieņemamību	I - 9620
B — Par lietas būtību	I - 9622
1. Ievada apsvērumi	I - 9624
2. Par pirmo pamatu, ar kuru tiek apgalvots kļūdas saistībā ar to, kā <i>RegTP</i> kā valsts kompetentā regulatīvā iestāde tika regulējusi apelācijas sūdzības iesniedzējas darbības	I - 9631
a) Par pirmā pamata pirmo daļu saistībā ar vainojamību pārkāpumā	I - 9631
i) Pārsūdzētais spriedums	I - 9631
ii) Lietas dalībnieku argumenti	I - 9635
iii) Tiesas vērtējums	I - 9639
b) Par pirmā pamata otro daļu, kas attiecas uz tiesiskās palāvības aizsardzības principu	I - 9645
i) Pārsūdzētais spriedums	I - 9645

* Tiesvedības valoda — vācu.

ii)	Lietas dalībnieku argumenti.....	I - 9646
iii)	Tiesas vērtējums	I - 9647
c)	Par pirmā pamata trešo daļu sakarā ar EKL 82. panta pārkāpuma izdarīšanu ar nodomu vai aiz neuzmanības	I - 9649
i)	Pārsūdzētais spriedums	I - 9649
ii)	Lietas dalībnieku argumenti.....	I - 9651
iii)	Tiesas vērtējums	I - 9653
d)	Secinājums par pirmo pamatu	I - 9658
3.	Par otro pamatu, ar kuru tiek apgalvotas kļūdas tiesību piemērošanā	I - 9658
a)	Pārsūdzētais spriedums	I - 9658
b)	Par otrā pamata pirmo daļu saistībā ar maržu samazināšanās kritērija atbilstību, lai konstatētu EKL 82. panta pārkāpumu	I - 9667
i)	Lietas dalībnieku argumenti.....	I - 9667
ii)	Tiesas vērtējums	I - 9669
c)	Par otrā pamata otro daļu saistībā ar maržu samazināšanās aprēķināšanas metodes adekvāto raksturu	I - 9679
i)	Par iebildumu, ar kuru tiek apgalvota tikpat efektīva konkurenta kritērija kļūdaina piemērošana	I - 9679
—	Lietas dalībnieku argumenti.....	I - 9679
—	Tiesas vērtējums	I - 9682
ii)	Par iebildumu, ar kuru tiek apgalvota kļūda tiesību piemērošanā tiktāl, ciktāl zvanu pakalpojumi un citi telekomunikāciju pakalpojumi netika ņemti vērā, aprēķinot maržu samazināšanos.....	I - 9684
—	Lietas dalībnieku argumenti.....	I - 9684
—	Tiesas vērtējums	I - 9689

d)	Par otrā pamata trešo daļu saistībā ar maržu samazināšanās sekām	I - 9697
i)	Lietas dalībnieku argumenti.....	I - 9697
ii)	Tiesas vērtējums	I - 9698
e)	Secinājums par otro pamatu	I - 9702
4.	Par trešo pamatu, ar kuru tiek apgalvotas kļūdas tiesību piemērošanā saistībā ar naudas sodu aprēķināšanu, jo netika ņemta vērā cenu regulēšana	I - 9702
a)	Pārsūdzētais spriedums	I - 9702
b)	Lietas dalībnieku argumenti.....	I - 9705
i)	Par trešā pamata pirmo daļu saistībā ar pārkāpuma smagumu	I - 9706
—	Lietas dalībnieku argumenti.....	I - 9706
—	Tiesas vērtējums	I - 9707
ii)	Par trešā pamata otro daļu saistībā ar to, ka netika pienācīga ņemta vērā cenu regulēšana kā atbildību mīkstinošs apstāklis	I - 9710
—	Lietas dalībnieku argumenti.....	I - 9710
—	Tiesas vērtējums	I - 9711
iii)	Par trešā pamata trešo daļu saistībā ar simboliska naudas soda uzlikšanu.....	I - 9712
—	Lietas dalībnieku argumenti.....	I - 9712
—	Tiesas vērtējums	I - 9713
c)	Secinājums par trešo pamatu.....	I - 9715
IV —	Par tiesāšanās izdevumiem.....	I - 9715
		I - 9603

Lieta C-280/08 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Tiesas Statūtu 56. pantam, ko 2008. gada 23. jūnijā iesniedza

Deutsche Telekom AG, Bonna (Vācija), ko pārstāv U. Kvaks [*U. Quack*], S. Olhofs [*S. Ohlhoff*] un M. Hutšneiders [*M. Hutschneider*], *Rechtsanwälte*,

apelācijas sūdzības iesniedzēja,

pārējie lietas dalībnieki:

Eiropas Komisija, ko pārstāv K. Mojciesoviča [*K. Mojzesowicz*], kā arī V. Melss [*W. Mölls*] un O. Vēbers [*O. Weber*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja pirmajā instancē,

Vodafone D2 GmbH, iepriekš — *Vodafone AG & Co. KG*, iepriekš — *Arcor AG & Co. KG*, Ešborna [Eschborn] (Vācija), ko pārstāv M. Klusmans [M. Klusmann], *Rechtsanwalt*,

Versatel NRW GmbH, iepriekš — *Tropolys NRW GmbH*, iepriekš — *CityKom Münster GmbH Telekommunikationsservice* un *TeleBeL Gesellschaft für Telekommunikation Bergisches Land mbH*, Esene [Essen] (Vācija),

EWE TEL GmbH, Oldenburga [Oldenbourg] (Vācija),

HanseNet Telekommunikation GmbH, Hamburga (Vācija),

Versatel Nord GmbH, iepriekš — *Versatel Nord-Deutschland GmbH*, iepriekš — *KomTel Gesellschaft für Kommunikations- und Informationsdienste mbH*, Flensburga [Flensburg] (Vācija),

NetCologne Gesellschaft für Telekommunikation mbH, Ķelne (Vācija),

Versatel Süd GmbH, iepriekš — *Versatel Süd-Deutschland GmbH*, iepriekš — *tesion Telekommunikation GmbH*, Štutgarte (Vācija),

Versatel West GmbH, iepriekš — *Versatel West-Deutschland GmbH*, iepriekš — *Versatel Deutschland GmbH & Co. KG*, Dortmunda (Vācija),

ko pārstāv N. Nolte [*N. Nolte*], *Rechtsanwalt*,

personas, kas iestājušās pirmajā instancē.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs H.N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*],
tiesneši A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], U. Lehmuss [*U. Lohmus*], A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*] (referents) un P. Linda [*P. Lindh*],

ģenerālvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*],
sekretārs B. Fileps [*B. Fülöp*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2009. gada 25. novembra tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2010. gada 22. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- ¹ Ar savu apelācijas sūdzību *Deutsche Telekom AG* lūdz atcelt Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesas [tagad Vispārējā tiesa] 2008. gada 10. aprīļa spriedumu lietā T-271/03 *Deutsche Telekom/Komisija* (Krājums, II-477. lpp.; turpmāk tekstā — “pārsūdzētais spriedums”), ar kuru tā tika noraidījusi *Deutsche Telekom AG* prasību atcelt Komisijas 2003. gada 21. maija Lēmumu 2003/707/EK par procedūru par EK līguma 82. panta piemērošanu (Lietas COMP/C-1/37.451, 37.578, 37.579 — *Deutsche Telekom AG*) (OV L 263, 9. lpp.; turpmāk tekstā — “apstrīdētais lēmums”).

I — Tiesvedības priekšvēsture

- ² Lietas rašanās faktus Pirmās instances tiesa tika izklāstījusi pārsūdzētā sprieduma 1.–24. punktā šādi:

“1. Prasītāja *Deutsche Telekom AG* ir vēsturiskais telekomunikāciju operators Vācijā [..].

- 2 Prasītāja izmanto Vācijas telefonu tīklu. Pirms tirgu pilnīgas liberalizācijas tai bija likumīgs monopols uz telekomunikāciju pakalpojumu sniegšanu fiksētā tīkla abonentiem. Kopš 1996. gada 25. jūlija *Telekommunikationsgesetz* (Vācijas Telekomunikāciju likums, turpmāk tekstā — “TKG”) (BGBl. 1996 I, 1120. lpp.) stāšanās spēkā 1996. gada 1. augustā infrastruktūru nodrošināšanas tirgus un telekomunikāciju pakalpojumu tirgus Vācijā tika liberalizēti. Kopš tā laika prasītāja dažādā apjomā ir saskārusies ar citu operatoru konkurenci.
- 3 Prasītājas vietējie tīkli katrs sastāv no vairākām vietējo sakaru abonentu līnijām. Izteiciens “vietējā sakaru līnija” apzīmē fizisko apkārtni, kas saista tīkla noslēgumu abonenta telpās ar galveno sadalītāju vai visām pārējām iekārtām, kas ir līdzvērtīgas publiska fiksētā telefona tīklam.
- 4 Prasītāja nodrošina piekļuvi šīm vietējām sakaru līnijām gan citiem telekomunikāciju operatoriem, gan abonentiem. Attiecībā uz prasītājas piekļuves pakalpojumiem un tarifiem ir jānošķir prasītājas vietējā tīkla piekļuves pakalpojumi, ko prasītāja sniedz saviem konkurentiem (turpmāk tekstā — “piekļuves vietējām sakaru līnijām starppakalpojumi”), un vietējā tīkla piekļuves pakalpojumi, ko prasītāja sniedz saviem abonentiem (turpmāk tekstā — “piekļuves pakalpojumi abonentiem”).

I — [Piekļuves vietējām sakaru līnijām starppakalpojumi]

- 5 Ar Federālā pasta un telekomunikāciju ministra [...] 1997. gada 28. maija lēmumu Nr. 223 a prasītājai tika noteikts pienākums piešķirt saviem konkurentiem pilnībā neierobežotu piekļuvi vietējai sakaru līnijai.

- 6 Attiecībā uz prasītājas tarifiem par starppakalpojumiem — tos veido divi elementi, proti, pirmkārt, mēneša abonentmaksa un, otrkārt, sākotnējā maksa. [..]
- 7 Prasītājas starppakalpojumu tarifi saskaņā ar *TKG* 25. panta 1. punktu iepriekš jāapstiprina *Regulierungsbehörde für Telekommunikation und Post* (Telekomunikāciju un pasta regulatore, turpmāk tekstā — “*RegTP*”).
- 8 Šajā ziņā *RegTP* pārbauda, vai prasītājas ieteiktie tarifi par starppakalpojumiem atbilst *TKG* 24. pantā noteiktajiem nosacījumiem. Saskaņā ar *TKG* 24. panta 1. punktu “tarifi jānosaka saskaņā ar efektīvas pakalpojumu sniegšanas izmaksām”. [..]

[..]

II — Piekļuves pakalpojumi abonentiem

- 10 Attiecībā uz piekļuves pakalpojumiem abonentiem prasītāja piedāvā divas pamatizvēles, proti, tradicionālo analoģo līniju [..] un ciparu šaurjoslas līniju [..]. Šīs divas pamatizvēles ļauj abonentu savienojumu piedāvāt arī prasītājas tradicionālajā vara pāra tīklā (šaurjoslas savienojumi). Šī pēdējā minētā izvēle piedāvā arī platjoslas savienojumus ([..] *ADSL*), kuriem tai bija jāpielāgo esošie

[šaurjoslas] tīkli, lai ļautu piedāvāt platjoslas pakalpojumus, piemēram, ātru piekļuvi internetam.

[..]

- 12 [Prasītājas mazumtirgus cenas par piekļuves pakalpojumiem abonentiem] sastāv no diviem elementiem: mēneša abonentmaksas, kas ir atkarīga no līniju un sniegto pakalpojumu kvalitātes, un sākotnējās maksas par līnijas pieslēgšanu vai atjaunošanu [..].

A — Tarifi par abonentu analogajām līnijām [..] un ciparu šaurjoslas līnijām [..]

- 13 Piekļuves cena abonentu analogajām līnijām un [ciparu šaurjoslas līnijām] tiek noteikta maksimālo cenu sistēmas ietvaros. Saskaņā ar *TKG* 27. panta 1. punkta otro teikumu, 25. panta 1. punktu [..] mazumtirdzniecības cena par pievienojumu prasītāja tīklam un par saziņu netiek noteikta individuāli katram pakalpojumam, pamatojoties uz izmaksām, bet tiek noteikta kopīgi par vairākiem pakalpojumiem, jo dažādi pakalpojumi ir apvienoti grozos.
- 14 [..] Attiecīgo sistēmu ieviesa *RegTP* 1998. gada 1. janvārī. Šajā ziņā *RegTP* izveidoja divus grozus, pirmo, kas aptver pakalpojumus iedzīvotājiem, un otro — pakalpojumus uzņēmējiem. Abos grozos ir vienlaicīgi piekļuves pakalpojumi abonentiem (standarta analogie savienojumi un ISDN) un vesela virkne prasītājas piedāvājumu telefonijas jomā, tādi kā vietējie, reģionālie, starppilsētu un starptautiskie sakari.

[..]

- 17 Saskaņā ar 1997. gada 17. decembra [Federālā pasta un telekomunikāciju ministra] lēmumu prasītājam laikposmā no 1998. gada 1. janvāra līdz 1999. gada 31. decembrim (pirmais cenas maksimālā līmeņa laikposms) par 4,3 % bija jāsamazina kopējā cena katram no abiem groziem. Beidzoties šim pirmajam laikposmam, 1999. gada 31. decembrī *RegTP* ar 1999. gada 23. decembra lēmumu būtībā saglabāja pakešu saturu un samazināja cenas par 5,6 % laikposmam no 2000. gada 1. janvāra līdz 2001. gada 31. decembrim (otrais cenas maksimālā līmeņa laikposms).
- 18 Šīs obligātās cenu samazināšanas ietvaros prasītāja varēja grozīt katra groza dažādo elementu tarifus pēc iepriekšējas atļaujas saņemšanas no *RegTP*. [..] Sistēma atļāva arī tarifu palielinājumu viena groza vienam vai vairākiem elementiem, ja netika pārsniegta groza maksimālā cena. [..]
- 19 Pirmo divu maksimālo līmeņu laikposmos [no 1998. gada 1. janvāra līdz 2001. gada 31. decembrim] prasītāja uzsāka abu pakešu mazumtirdzniecības cenas pazemināšanu, pārsniedzot tai noteikto samazinājumu. Šie tarifu samazinājumi būtībā attiecas uz sakaru cenu. Mazumtirdzniecības cena analogajām līnijām [..] savukārt palika nemainīga abos maksimālā līmeņa laikposmos [..], Attiecībā uz mazumtirdzniecības cenu *ISDN* līnijām prasītāja šajā pašā laikposmā pazemināja mēneša abonentmaksas tarifus [..].
- 20 Kopš 2002. gada 1. janvāra ir jauna maksimālo cenu sistēma [..]. Jaunajā sistēmā iepriekšējos divos grozos pakalpojumi iedzīvotājiem un pakalpojumi uzņēmējiem ir aizstāti ar četriem groziem, kuros ir šādi pakalpojumi: telefona līnijas (A grozs),

vietējie sakari (B grozs), valsts starppilsētu sakari (C grozs) un starptautiskie sakari (D grozs).

- 21 2002. gada 15. janvārī prasītāja paziņoja *RegTP* par savu nodomu palielināt abonentmaksu analogajām līnijām un [ciparu šaurjoslas līnijām] [..]. *RegTP* atļāva šo palielinājumu [..].
- 22 2002. gada 31. oktobrī prasītāja iesniedza jaunu lūgumu par tās mazumtirdzniecības tarifu palielināšanu. *RegTP* šo lūgumu daļēji noraidīja [..].

B — Tarifi *ADSL* līnijām [..]

- 23 *ADSL* [..] tarifus neregulē maksimālo cenu sistēma. Saskaņā ar *TKG* 30. pantu šos tarifus nevar regulēt *a posteriori*.
- 24 2001. gada 2. februārī pēc vairāku sūdzību saņemšanas no prasītājas konkurentiem *RegTP* steidzināja veikt izmeklēšanu *a posteriori* par prasītājas *ADSL* cenām, lai konstatētu attiecīgā gadījumā pārdošanu ar zaudējumiem, kas ir pretrunā Vācijas konkurences tiesībām. *RegTP* noslēdza procedūru 2002. gada 25. janvārī pēc tam, kad bija konstatējusi, ka tarifu pieaugums, par ko prasītāja bija paziņojusi 2002. gada 15. janvārī, vairs nerada aizdomas par pārdošanu ar zaudējumiem.”

- 3 Sakarā ar sūdzībām, kuras tika iesnieguši apelācijas sūdzības iesniedzējas konkurenti 1999. gadā, Eiropas Kopienų Komisija tika pieņēmusi apstrīdēto lēmumu, ar kuru it īpaši šī lēmuma 57., 102., 103. un 107. apsvērumā tā pārmet apelācijas sūdzības iesniedzējai, ka tā ir pieļāvusi ļaunprātīgu rīcību “tarifu šķēru efekta” formā (“margin squeeze”, turpmāk tekstā — “maržu samazināšana”), kura rezultātā izveidojas nepienācīga starpība starp piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenu un piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenu.

- 4 Saistībā ar maržu samazināšanu Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 38. punktā izklāstīja apstrīdētā lēmuma 102. un 105. apsvēruma formulējumu, kas ir šāds:

“102 [Maržu samazināšana] ir tad, ja mēneša abonentmaksa un sākotnējā maksa, kas tiek maksāta [prasītājam] par [piekļuves vietējai sakaru līnijai] starppakalpojumiem, liek konkurentiem izrakstīt rēķinus saviem klientiem par augstāku cenu kā tā cena, ko [prasītāja] izraksta rēķinos saviem atbilstošajiem abonentiem par šiem pašiem pakalpojumiem. Ja [piekļuves vietējai sakaru līnijai] starppakalpojumu cena ir augstāka par mazumtirdzniecības cenu, prasītājas konkurenti nevar piešķirt priekšrocības, pat ja tie ir vismaz tikpat produktīvi kā [prasītāja], jo viņiem ir jāsedz (mārketinga, rēķinu izrakstīšanas, parādu iekasēšanas) izdevumi, kas jāpierēķina [piekļuves vietējai sakaru līnijai] starppakalpojumu cenai.

- 103 Izrakstot rēķinus saviem konkurentiem par piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumu [vairumtirdzniecības] tarifiem, kas ir augstāki nekā mazumtirdzniecības cena, par ko tā izraksta rēķinus saviem klientiem, [prasītāja] kavē tos piedāvāt piekļuves vietējai sakaru linijai pakalpojumus papildus vienkāršiem telefona sakariem. [..]
 - 104 [Prasītāja] uzskata, ka šajā gadījumā nav pierādāma netaisna tarifu noteikšana [maržu samazināšanas] formā, jo [piekļuves vietējai sakaru linijai] starppakalpojumu [vairumtirdzniecības] tarifus obligātā kārtā nosaka *RegTP*. [..]
 - 105 Tomēr pretēji tam, ko apgalvo [prasītāja], launprātīgas izmantošanas forma, kas rada [maržu samazināšanu], šajā lietā pastāv. Saistītajos tirgos, kuros konkurenti pērk no vēsturiskā operatora [piekļuves vietējai sakaru linijai] starppakalpojumus un ir atkarīgi no tā, ja vēlas ienākt preču un pakalpojumu [mazumtirdgū], tam var tikpat labi būt šķēru efekts starp [piekļuves vietējai sakaru linijai] starppakalpojumu regulētajām [vairumtirdzniecības] cenām un [piekļuves pakalpojumu abonentiem] mazumcenām. Tāpēc visbeidzot, lai pierādītu [maržu samazināšanu], pietiek ar to, ka starp abiem cenu līmeņiem ir nesamērība, kas ierobežo konkurenci. [..]”
- 5 Saskaņā ar apstrīdētā lēmuma 1. pantu Komisija tādējādi secināja, ka “kopš 1998. gada [prasītāja] tika pārkāpusi EK līguma 82. panta a) punktu [..], jo tā tika pieprasījusi netaisnīgas cenas no saviem konkurentiem un [saviem] abonentiem par pieslēgšanu un ikmēneša abonēšanu saistībā ar piekļuvi vietējai sakaru linijai, tādējādi ievērojami traucējot konkurenci piekļuves vietējai sakaru linijai tirdgū”.
- 6 Saskaņā ar minētā lēmuma 3. pantu Komisija par šo pārkāpumu uzlika prasītājai naudas sodu EUR 12,6 miljonu apmērā.

II — Process Pirmās instances tiesā un pārsūdzētais spriedums

- 7 Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2003. gada 30. jūlijā, apelācijas sūdzības iesniedzēja ir cēlusi šo prasību, ar kuru prioritāri tiek lūgts atcelt apstrīdēto lēmumu un pakārtoti tiek lūgts samazināt ar to uzlikto naudas sodu.
- 8 Lai pamatotu savu prasību atcelt apstrīdēto lēmumu, apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirza pamatu it īpaši par EKL 82. panta pārkāpumu, kā arī pamatu, ar kuru tiek apgalvota pilnvaru nepareiza izmantošana un samērīguma principa, tiesiskās noteiktības un tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpums.
- 9 Pamatam, ar kuru tiek apgalvots EKL 82. panta pārkāpums, ir vairākas daļas, no kurām trim ir nozīme saistībā ar šo apelācijas sūdzību; proti, pirmā ir par ļaunprātīgas uzvedības neesamību sakarā ar apelācijas sūdzības iesniedzēja ierobežoto rīcības brīvību maržu samazināšanas novēršanā, otrā attiecas uz Komisijas metodes, kas izmantota maržu samazināšanas konstatēšanai, pretiesiskumu, un trešā daļa ir par Komisijas kļūdu, aprēķinot tarifu šķēru efektu, un ceturtnā ir par konstatētās maržu samazināšanas iedarbības neesamību tirgū.
- 10 Pirmās instances tiesa tika noraidījusi visas šīs daļas šī izvērtējuma ietvaros, kas izklāstīts pārsūdzētā sprieduma 150. un 242. punktā, it īpaši norādot, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja savā prasības pieteikumā netika apstrīdējusi attiecīgo tirgu definīciju, kas izmantota apstrīdētajā lēmumā un saskaņā ar kuru, no vienas puses, ir jānošķir piekļuves vietējai sakaru līnijai vairumtirdzniecības tirgus un, no otras puses, piekļuves vietējai sakaru līnijai mazumtirdzniecības tirgus, kurš sastāv no piekļuves šaurjoslas pieslēgumam tirgus un piekļuves platjoslas pieslēgumam tirgus; šie tirgi ir valsts mēroga.

- 11 Saistībā ar šī pamata pirmo daļu Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 140. un 151. punktā secināja, ka Komisija varēja pamatoti konstatēt apstrīdētajā lēmumā, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai bija pietiekama rīcības brīvība attiecīgajā laikposmā, lai pilnībā izskaustu šajā lēmumā izklāstīto maržu samazināšanu, grozot piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas.
- 12 Saistībā ar minētā pamata otro daļu Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 168. punktā noraidīja prasītājas iebildumu, ka maržu samazināšanas ļaunprātīgais raksturs var izrietēt tikai no piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirgus cenu negodīgā rakstura. Pēc tam tā minētā sprieduma 193., 203. un 206. punktā norādīja, ka Komisija pamatoti ir balstījusi analīzi par prasītājas tarifu prakses negodīgo raksturu tikai uz atsauci — saskaņā ar tikpat efektīva konkurenta kritēriju — uz prasītājas specifisko situāciju un līdz ar to uz atsauci uz tās tarifiem un izmaksām, kā arī ņemot vērā vienīgi ienākumus no piekļuves pakalpojumiem un neņemot vērā ienākumus no citiem pakalpojumiem, tādiem kā zvanu pakalpojumi, un salīdzinot piekļuves vietējai sakaru līnijai vairumtirdzniecības cenas ar piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenām, proti, piekļūšanai šaurjoslas pieslēgumam un platjoslas pieslēgumam.
- 13 Saistībā ar šī paša pamata ceturto daļu Pirmās instances tiesa it īpaši pārsūdzētā sprieduma 237. punktā tika norādījusi, ka attiecīgā cenas samazināšana principā traucē konkurences attīstībai piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgos.
- 14 Pamatu, ar kuru tiek apgalvota pilnvaru nepareiza izmantošana un samērīguma principa, tiesiskās drošības principa un tiesiskās palāvības principa pārkāpums, Pirmās instances tiesa arī pilnībā noraidīja. Saistībā ar iebildumu, ka Komisija tika pakļāvusi prasītājas praktizētās cenas dubultam regulējumam un līdz ar to ir pārkāpusi

samērīguma un tiesiskās drošības principu, Pirmās instances tiesa tika it īpaši pārsūdzētā sprieduma 265. punktā norādījusi:

“Pat ja netiktu izslēgts, ka arī Vācijas iestādes ir pārkāpušas Kopienas konkurences tiesības — un it īpaši [Komisijas 1990. gada 28. jūnija Direktīvas 90/388 par konkurenci telekomunikāciju pakalpojumu tirgos (OV L 192, 10. lpp.)], ko groza ar [1996. gada 13. marta Direktīvu 96/19 (OV L 74, 13. lpp.)], noteikumus —, izvēloties progresīvu izlīdzināšanu starp savienojumu tarifiem un sakaru tarifiem, šāda pienākumu neizpilde, ja tā būtu jākonstatē, neatņem rīcības brīvību, kas prasītājam reāli bija [maržu samazināšanas] samazināšanai.”

15 Turklāt saistībā ar iebildumu, ar kuru tiek apgalvots tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpums, Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 269. punktā tika secinājusi, ka *RegTP* lēmums nevarēja radīt prasītājam šādu palāvību.

16 Visbeidzot saistībā ar iebildumu, ar kuru tiek apgalvota pilnvaru nepareiza izmantošana, Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 271. punktā nosprieda:

“[Apstrīdētajā] lēmumā Komisija skar tikai prasītājas praktizētos tarifus un nevis Vācijas iestāžu lēmumus. Pat ja *RegTP* ar to pārkāpa Kopienu normu un pat ja Komisija šajā ziņā varēja uzsākt procedūru par pienākumu neizpildi pret Vācijas Federatīvo Republiku, šāda iespējamība nekādi neietekmē [apstrīdētā] lēmuma tiesiskumu. Šajā

lēmumā Komisija tikai konstatē, ka prasītāja ir pārkāpusi EKL 82. pantu, noteikumu, kas attiecas nevis uz dalībvalstīm, bet tikai uz tirgus dalībniekiem. Komisija līdz ar to nepārkāpa pilnvaras, izdarot šo secinājumu, pamatojoties uz EKL 82. pantu.”

- 17 Lai pamatotu savu lūgumu samazināt uzlikto naudas sodu, prasītāja formulē sešus pamatus, no kuriem trešais pamats ir par neuzmanības neesamību no prasītājas puses, ceturtais par tarifu noteikumu nepietiekamu ņemšanu vērā naudassoda summas aprēķinā un sestais ir par vainu mikstinošu apstākļu neņemšanu vērā. Pirmās instances tiesa tika noraidījusi šos trīs pamatus pārsūdzētā sprieduma 290.–321. punktā.
- 18 Līdz ar to Pirmās instances tiesa pilnībā noraidīja prasību un piesprieda prasītājai segt savus, kā arī atlīdzināt Komisijas tiesāšanās izdevumus.

III — Lietas dalībnieku prasījumi

- 19 Ar savu apelācijas sūdzību apelācijas sūdzības iesniedzēja lūdz Tiesu:

— atcelt pārsūdzēto spriedumu;

— atcelt apstrīdēto lēmumu;

— pakārtoti saskaņā ar savu neierobežoto kompetenci samazināt naudas sodu, kas tai uzlikts apstrīdētā lēmuma 3. pantā;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

²⁰ Komisija lūdz, lai Tiesa noraidītu apelācijas sūdzību un piespriestu prasītājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

²¹ *Vodafone D2 GmbH*, iepriekš — *Vodafone AG & Co. KG*, iepriekš — *Arcor AG & Co. KG* (turpmāk tekstā — “*Vodafone*”) lūdz, lai Tiesa noraidītu apelācijas sūdzību kā nepieņemamu vai vismaz kā nepamatotu, kā arī piespriestu prasītājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

²² *Versatel NRW GmbH*, iepriekš — *Tropolys NRW GmbH*, iepriekš — *CityKom Münster GmbH Telekommunikationsservice* un *TeleBeL Gesellschaft für Telekommunikation Bergisches Land mbH*, *EWE TEL GmbH*, *HanseNet Telekommunikation GmbH*, *Versatel Nord GmbH*, iepriekš — *Versatel Nord-Deutschland GmbH*, iepriekš — *Kom-Tel Gesellschaft für Kommunikations- und Informationsdienste mbH*, *NetCologne Gesellschaft für Telekommunikation mbH*, *Versatel Süd GmbH*, iepriekš — *Versatel Süd-Deutschland GmbH*, iepriekš — *tesion Telekommunikation GmbH*, kā arī *Versatel West GmbH*, iepriekš — *Versatel West-Deutschland GmbH*, iepriekš — *Versatel*

Deutschland GmbH & Co. KG (turpmāk tekstā kopā — “*Versatel*”) tiesas sēdē arī lūdz noraidīt apelācijas sūdzību, atbalstot Komisijas un *Vodafone* prasījumus.

IV — Par apelācijas sūdzību

A — Par pieņemamību

²³ *Vodafone* un *Versatel* vispirms apgalvo, ka apelācijas sūdzība nav pieņemama, jo tās pirmajā pamatā, kā arī tās otrā pamata pirmajā un otrajā daļā, ar kuru būtībā tiek apstrīdēti vērtējumi, kurus veikusi Pirmās instances tiesa saistībā ar EKL 82. panta piemērošanu attiecībā ar prasītājas attiecīgo tarifu praksi un saistībā ar samērīguma principa, tiesiskās drošības un tiesiskās palāvības aizsardzības ievērošanu, tiek atkārtota argumentācija, kuru apelācijas sūdzības iesniedzēja bija izvirzījusi pirmajā instancē, un šī atkārtošana tiek veikta ar vienīgo mērķi panākt šo argumentu atkārtotu izvērtēšanu Tiesā.

²⁴ Šajā ziņā ir jāatgādina, ka no EKL 225. panta, Tiesas Statūtu 58. panta pirmās daļas un Tiesas Reglamenta 112. panta 1. punkta c) apakšpunkta izriet, ka apelācijas sūdzībā ir precīzi jānorāda tās sprieduma apstrīdētās daļas, kuru atcelšana tiek pieprasīta, kā arī juridiskie argumenti, kas konkrēti izvirzīti apelācijas sūdzības pamatošanai. Šādai prasībai neatbilst apelācijas sūdzība, kurā nav norādīti specifiski argumenti, ar kuriem tiek identificēta kļūda tiesību piemērošana, kas esot pieļauta pārsūdzētajā spriedumā, kurā tiek vienīgi atkārtoti argumenti, kas jau tika iesniegti Pirmās instances tiesā. Būtībā šāda apelācijas sūdzība faktiski ir lūgums vienkārši izvērtēt prasības pieteikumu, kas jau ticis iesniegts Pirmās instances tiesā; šāda atkārtota izskatīšana nav Tiesas kompetencē (it īpaši skat. 2000. gada 4. jūlija spriedumu lietā C-352/98 P *Bergaderm* un *Goupil*/Komisija, *Recueil*, I-5291. lpp., 34. un 35. punkts,

kā arī 2003. gada 30. septembra spriedumu lietā C-76/01 P *Eurocoton* u.c./Padome, *Recueil*, I-10091. lpp., 46. un 47. punkts).

- 25 Tomēr tad, ja apelācijas sūdzības iesniedzējs apstrīd to, kā Pirmās instances tiesa ir interpretējusi vai piemērojusi Kopienų tiesības, tad pirmajā instancē izskatītos tiesību jautājumus var no jauna izskatīt apelācijas tiesvedībā. Ja apelācijas sūdzības iesniedzējs nevarētu savu apelācijas sūdzību balstīt uz pamatiem un argumentiem, kurus tas jau ir izmantojis Pirmās instances tiesā, tad apelācijas sūdzība zaudētu daļu no savas jēgas (it īpaši skat. 2002. gada 16. maija spriedumu lietā C-321/99 P *ARAP* u.c./Komisija, *Recueil*, I-4287. lpp., 49. punkts).
- 26 Tomēr šajā lietā apelācijas sūdzības otrais un trešais pamats, apskatīts kopumā, tieši ir vērsts uz to, lai apstrīdētu Pirmās instances tiesas nostāju par vairākiem tiesību piemērošanas jautājumiem, kuri tai bija iesniegti pirmajā instancē par EKL 82. panta piemērošanu saistībā ar attiecīgo prasītājas tarifu praksi un par noteiktu Savienības tiesību vispārējo principu piemērošanu. Šajā ziņā apelācijas sūdzībā ir izklāstīta precīza norāde par pārsūdzētā sprieduma aspektiem, kas tiek apstrīdēti, kā arī izklāstīti pamati un iebildumi minētās sūdzības pamatošanai.
- 27 No tā izriet, ka pirmais un otrais pamats, apskatīti kopumā, nevar tikt uzskatīti par nepieņemamiem. Tomēr iebildumu izvērtēšanas ietvaros ir jāizvērtē atsevišķo iebildumu pieņemamība, kas izvirzīti saistībā ar apelācijas sūdzības pamatiem.

B — *Par lietas būtību*

²⁸ Lai pamatotu savu apelācijas sūdzību, apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirza trīs pamatus, ar kuriem attiecīgi tiek apgalvota kļūda tiesību piemērošanā saistībā ar to, kā *RegTP* kā valsts kompetentā regulatīvā iestāde tika regulējusi tās darbības, kļūdas EKL 82. panta piemērošanā un kļūdas tiesību piemērošanā saistībā ar naudas sodu aprēķināšanu, jo netika ņemts vērā minētais regulējums.

²⁹ Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Pirmās instances tiesa ar pārsūdzēto spriedumu tika pilnībā noraidījusi apelācijas sūdzības iesniedzējas celto prasību pret apstrīdēto lēmumu, būtībā nospriežot, ka Komisija, kā tas izriet no šī sprieduma 3.–6. panta, pamatoti uzlika apelācijas sūdzības iesniedzējai naudas sodu par EKL 82. panta pārkāpumu, jo tā tika īstenojusi netaisnīgu tarifu praksi, kā rezultātā notika maržu samazināšanās, kas izrietēja no nepienācīgas starpības starp konkurentu, kuri ir vismaz tikpat efektīvi kā apelācijas sūdzības iesniedzēja, piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenām un piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenām, līdz ar ko šiem konkurentiem tika liegts efektīvi konkurēt ar apelācijas sūdzības iesniedzēju sakarā ar pēdējo minēto pakalpojumu sniegšanu.

³⁰ Ar šiem trīs pamatiem apelācijas sūdzības iesniedzēja attiecīgi būtībā apstrīd vērtējumus, kurus Pirmās instances tiesa tika veikusi pārsūdzētajā spriedumā, saistībā ar:

- vainojamību pārkāpumā sakarā ar rīcības brīvību, kas tai bija, lai grozītu savas piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas, un telekomunikāciju pakalpojumu cenu regulēšanas, kuru veic valsts regulatīvās iestādes saskaņā ar EKL 82. pantu, atbilstīgumu;

- lai konstatētu ļaunprātīgu rīcību EKL 82. panta nozīmē, maržu samazināšanas testa atbilstīgumu lietas apstākļos, ņemot vērā valsts regulatīvo iestāžu veikto regulēšana attiecībā uz piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenām, kā arī šīs samazināšanas aprēķināšanas metodes tiesiskumu un tās seku analīzi saskaņā ar šo pašu pantu un

- naudas soda apmēra pamatotību, ņemot vērā valsts regulatīvo iestāžu veikto telekomunikāciju nozares regulējumu.

³¹ Taču apelācijas sūdzības iesniedzēja neapstrīd principā neapstrīd faktu, ka dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma tarifu prakse, kuras rezultātā notiek tā konkurentu, kuri ir tikpat efektīvi kā šis uzņēmums, maržu samazināšanās, tiek uzskatīta par netaisnīgu no EKL 82. panta skatpunkta.

³² Apelācijas sūdzības iesniedzēja neiebilst pret Pirmās instances tiesas uzskatu, ka uzņēmums ļaunprātīgi izmanto savu dominējošo stāvokli [EKL 82. panta] izpratnē, ja, ņemot vērā nesamērīgo starpību starp tā piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenām un tā piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenām tirgos, kuros šis uzņēmums ir dominējošs, rada šādu samazināšanos. Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja saistībā ar apelācijas sūdzības otro pamatu vienīgi apgalvo, ka šajā lietā maržu samazināšanās nav atbilstošais kritērijs, lai noteiktu, vai tā ir pārkāpusi EKL 82. pantu, jo tās piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas regulē valsts regulatīvā iestāde.

- 33 Šajos apstākļos ir jāizvērtē apelācijas sūdzības pamati tādā secībā, kādā tos ir izklāstījuši apelācijas sūdzības iesniedzēja un kura atbilst secībai, kādā pamati tika iesniegti pirmajā instancē un kādā tos Pirmās instances tiesa tika izvērtējusi pārsūdzētajā spriedumā.

1. Ievada apsvērumi

- 34 Lai izvērtētu apelācijas sūdzības iesniedzējas pret minēto spriedumu izvirzīto pamatu pamatotību, vispirms ir jāuzsver, ka saskaņā ar Tiesas Reglamenta 113. panta 2. punktu apelācijā nedrīkst grozīt Pirmās instances tiesā izskatītā strīda priekšmetu. Tiesas kompetence apelācijas sūdzības izskatīšanas ietvaros attiecas vienīgi uz juridiskā risinājuma izvērtēšanu, kas tika sniegts saistībā ar pamatiem, kurus izskatīja pirmajā tiesā. Tādēļ lietas dalībnieks nevar pirmo reizi izvirzīt Tiesā pamatu, kas netika izvirzīts Pirmās instances tiesā, jo tas šim lietas dalībniekam ļautu iesniegt Tiesā, kuras kompetence apelācijas jomā ir ierobežota, strīdu, kas ir plašāks par to, kas tika izskatīts Pirmās instances tiesā (šajā ziņā it īpaši skat. 1994. gada 1. jūnija spriedumu lietā C-136/92 P Komisija/*Brazzelli Lualdi u.c.*, *Recueil*, I-1981. lpp., 59. punkts; 2006. gada 26. oktobra spriedumu lietā C-68/05 P *Koninklijke Coöperatie Cosun*/Komisija, Krājums, I-10367. lpp., 96. punkts, kā arī 2009. gada 12. novembra spriedumu lietā C-564/08 P *SGL Carbon*/Komisija, 22. punkts).
- 35 Gan savā apelācijas sūdzībā, gan tiesas sēdē apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvoja, ka tai nebija nekādas rīcības brīvības noteikt piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas, jo šīs cenas noteica valsts regulatīvā iestāde, proti, *RegTP*. Attiecīgo maržu samazināšanu faktiski izraisīja pārmērīgās vairumtirdzniecības cenas, kuras noteica *RegTP*. Lai izbeigtu maržu samazināšanos, Komisijai būtu bijusi jāceļ prasība par valsts pienākumu neizpildi saskaņā ar EKL 226. pantu pret Vācijas Federatīvo Republiku sakarā ar Eiropas Savienības tiesību pārkāpumu,

nevis jāpieņem lēmums pret apelācijas sūdzības iesniedzēju saskaņā ar EKL 82. pantu. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka nav pareizi uzskatīt, ka piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas tiek noteiktas, pamatojoties uz apelācijas sūdzības iesniedzējas izmaksām. Šīs cenas nosaka *RegTP*, pamatojoties uz efektīvas pakalpojumu sniegšanas izmaksām saskaņā ar modeli, ko nosaka valsts regulatīvā iestāde.

³⁶ Taču Komisija un *Versatel* apgalvo, ka par piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenām atbildīga ir apelācijas sūdzības iesniedzēja, jo saskaņā ar *TKG* tiesību normām, šīs cenas nosaka *RegTP*, pamatojoties uz pieteikumu, kuru iesniedz apelācijas sūdzības iesniedzēja atbilstoši tās cenām. Tādēļ apelācijas sūdzības iesniedzēja nevar apgalvot, ka šīs cenas ir pārmērīgas. Kā ir norādīts attiecīgajā lēmumā, apelācijas sūdzības iesniedzējai turklāt ir juridiski saistoši iesniegt jaunu pieteikumu *RegTP* par piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenu samazināšanu, kad samazinās apelācijas sūdzības iesniedzējas cenas.

³⁷ Šajā ziņā *Versatel* tiesas sēdē tika apgalvojusi, ka kopš 1997. gada apelācijas sūdzības iesniedzēja tika sistemātiski centusies traucēt to, ka pienācīgi noris piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenu noteikšanas valsts procedūra, atsaucot savus pieteikumus par apstiprināšanu un nesniedzot nekādus pierādījumus par izmaksām, kas varētu pamatot šīs vairumtirdzniecības cenas, lai gan tai šai ziņā ir noteikts pienākums valsts tiesībās.

³⁸ Ņemot vērā šīs domstarpības starp lietas dalībniekiem, tomēr vispirms ir jānorāda, ka jautājums par apelācijas sūdzības iesniedzējas rīcības brīvību grozīt piekļuves

vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas netika izskatīts Pirmās instances tiesā, kura pieņēma pārsūdzēto spriedumu, pamatojoties uz pieņēmumu, kas netika šajā tiesā apstrīdēts, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai nebija šādas rīcības brīvības.

³⁹ Pārsūdzētā sprieduma 93. punktā Pirmās instances tiesa norādīja, ka, pat ja apstrīdētajā lēmumā Komisija neizslēdz iespēju prasītājam samazināt tās tarifus par starppakalpojumiem, tā šajā lēmumā analizē tikai to, vai prasītājam bija reāla rīcības brīvība paaugstināt tās piekļuves cenas abonentiem.

⁴⁰ Tā kā šī pieeja netika apstrīdēta Pirmās instances tiesā, šī tiesa pārsūdzētā sprieduma 85.–152. punktā vienīgi izvērtēja, lai noteiktu, vai apelācijas sūdzības iesniedzēja bija vainojama attiecīgajā lēmumā konstatētajā maržu samazināšanās, vai Komisija bija tiesīga secināt, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai bija patiesa rīcības brīvība grozīt piekļuves cenas abonentiem, lai izbeigtu vai samazinātu maržu samazināšanos. Šajā ziņā šī tiesa pārsūdzētā sprieduma 140. un 151. punktā nosprieda, ka Komisija bija tiesīga secināt, ka šāda rīcības brīvība pastāvēja, lai gan *RegTP* regulēja piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas.

⁴¹ Tādā pašā veidā, pirms pārsūdzētā sprieduma 183.–213. punktā noraidīt iebildumus, kurus apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzījusi, lai apstrīdētu attiecīgajā lēmumā konstatēto ļaunprātīgo raksturu un maržu samazināšanās aprēķināšanas metodi, Pirmās instances tiesa minētā sprieduma 167. punktā norādīja, ka Komisija bija pierādījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai bija rīcības brīvība vienīgi noteikt tās vairumtirdzniecības cenas piekļuves pakalpojumiem abonentiem.

- 42 Šajos apstākļos Tiesai nav šīs apelācijas sūdzības ietvaros jāizvērtē, kādā mērā apelācijas sūdzības iesniedzēja nepieciešamības gadījumā būtu varējusi grozīt piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas, kā to apgalvo Komisija un *Versatel*, jo šāds vērtējums pārsniegtu pamatu apjomu, kas tika izskatīti pirmajā instancē. Saskaņā ar šī sprieduma 34. punktā minēto judikatūru visi pamati vai iebildumi šajā ziņā pārsniedz šīs apelācijas sūdzības robežas un līdz ar to nav pieņemami.
- 43 Lai izvērtētu apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzītos iebildumus, ar kuriem tiek apstrīdēts pārsūdzētā sprieduma tiesiskums, it īpaši tās iebildumus, ar kuriem tiek apstrīdēta tās atbildība par pārkāpumu un attiecīgajā lēmumā konstatētās maržu samazināšanas ļaunprātīgais raksturs, t.i., iebildumus, kas izvirzīti apelācijas sūdzības pirmā un otrā pamata ietvaros, ir vienīgi jābalstās uz pieņēmumu, kas akceptēts pārsūdzētajā spriedumā, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai bija rīcības brīvība vienīgi grozīt piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas; šī rīcības brīvība turklāt netiek apstrīdēta šīs apelācijas sūdzības ietvaros.
- 44 Otrkārt, ir jāuzsver, ka ar šo apelācijas sūdzību, negrozot Pirmās instances tiesā notikušā procesa priekšmetu, nevar tikt izteikta sūdzība par to, ka Pirmās instances tiesa netika sodījusi Komisiju par to, ka tā netika apšaubījusi valsts regulatīvo iestāžu rīcību tiktāl, ciktāl vienīgi šīs iestādes, kuras noteica piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas, ir atbildīgas par attiecīgajā lēmumā konstatēto maržu samazināšanos.
- 45 Protams, atbilstoši Tiesas judikatūrai dalibvalstīm ir jāīsteno visi vispārīgie vai īpašie pasākumi, lai nodrošinātu, ka valsts regulatīvās iestādes izpilda pienākumus, kas ir saistoši saskaņā ar Eiropas Savienības tiesībām (šajā ziņā skat. 2008. gada 15. aprīļa spriedumu lietā C-268/06 *Impact*, Krājums, I-2483. lpp., 85. punkts). Turklāt EKL

81. un 82. pants, lasot tos kopā ar EKL 10. pantu, nosaka dalībvalstīm pienākumu neveikt vai atcelt tādus pasākumus, pat ja tiem ir normatīvs vai administratīvs raksturs, kuru rezultātā uzņēmumiem piemērojamie konkurences noteikumi zaudētu savu lietderīgo iedarbību (it īpaši skat. 1977. gada 16. novembra spriedumu lietā 13/77 *GB-Inno-BM*, *Recueil*, 2115. lpp., 31. punkts, un 1995. gada 5. oktobra spriedumu lietā C-96/94 *Centro Servizi Spediporto*, *Recueil*, I-2883. lpp., 20. punkts).

⁴⁶ Tomēr saistībā ar Komisijas iespēju celt prasību par valsts pienākumu neizpildi pret attiecīgo dalībvalsti ir jānorāda, ka, tā kā šajā lietā pārsūdzētais spriedums attiecas vienīgi uz tāda lēmuma tiesiskumu, kuru saskaņā ar EKL 82. pantu pieņēmusi Komisija pret apelācijas sūdzības iesniedzēju, Tiesai šīs apelācijas sūdzības ietvaros ir vienīgi jāpārlicinās, vai šajā apelācijas sūdzībā izvirzītie iebildumi ir tādi, kuri var atklāt, ka Pirmās instances tiesas veiktā šāda lēmuma tiesiskuma pārbaudē ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā, neatkarīgi no tā, vai Komisija varēja vienlaicīgi vai alternatīvi pieņemt lēmumu, ar kuru tiek konstatēts, ka attiecīgā dalībvalsts ir pārkāpusi Eiropas Savienības tiesības.

⁴⁷ Līdz ar to, lai gan, kā to Pirmās instances tiesa tika pati konstatējusi it īpaši pārsūdzētajā sprieduma 265. un 271. punktā, nevar noliegt, ka valsts regulatīvās iestādes šajā lietā bija pārkāpušas Eiropas Savienības tiesības, un, pat ja Komisija patiešām būtu varējusi izvēlēties celt prasību par valsts pienākumu neizpildi pret Vācijas Federatīvo Republiku saskaņā ar EKL 226. pantu, šādām iespējām nav nozīmes šajā apelācijas sūdzības stadijā pat ne vismazākajā mērā tādēļ, ka saskaņā ar EKL 226. pantā paredzēto sistēmu Komisijai ir rīcības brīvība celt prasību par valsts pienākumu neizpildi un Eiropas Savienības tiesām nav jāizvērtē, vai ir pamatoti izmantot šo brīvību (it īpaši skat. 2003. gada 26. jūnija spriedumu lietā C-233/00 *Komisija/Francija*, *Recueil*, I-6625. lpp., 31. punkts).

48 Saistībā ar piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenu pārmērīgo raksturu, kuru apgalvo apelācijas sūdzības iesniedzēja, ir arī jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja savā prasības pieteikumā, kas tika iesniegts Pirmās instances tiesā, nekādā veidā netika apstrīdējusi šo cenu prettiesiskumu no Eiropas Savienības tiesību skatpunkta. Apelācijas sūdzības iesniedzēja šajā ziņā vienīgi norādīja, ka, lai gan piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas nosaka valsts regulatīvā iestāde bez iespējas apelācijas sūdzības iesniedzējai tās grozīt, vienīgi piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas var būt ļaunprātīgas EKL 82. panta nozīmē, un turklāt, ka, ja šo iestāžu cenu politika ir pretrunā Eiropas Savienības tiesībām, Komisijai ir jāceļ pret šīm iestādēm prasība par valsts pienākumu neizpildi.

49 Līdz ar to Tiesa šīs apelācijas sūdzības ietvaros nevar izvērtēt iebildumus, ar kuriem tiek apstrīdēts piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenu tiesiskums, it īpaši ņemot vērā to iespējami ļaunprātīgo raksturu salīdzinājumā ar izmaksām, kuras rodas prasītājam minētos pakalpojumus sniedzot (šajā ziņā skat. 2008. gada 24. aprīļa spriedumu lietā C-55/06 *Arcor*, Krājums, I-2931. lpp., 69. punkts). Šādi iebildumi pārsniedz pamatus, kas tika izskatīti pirmajā instancē, un tādēļ saskaņā ar šī sprieduma 34. punktā izklāstīto judikatūru nav pieņemami apelācijas stadijā.

50 Treškārt, ir jākonstatē, ka, gluži kā to norāda Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 150. un 242. punktā, procesā pirmajā instancē apelācijas sūdzības iesniedzēja netika apstrīdējusi attiecīgo tirgu definīciju, kuru Komisija tika izmantojusi apstrīdētajā lēmumā un saskaņā ar kuru, pirmkārt, attiecīgais tirgus ir Vācijas tirgus, un turklāt saistībā ar attiecīgo pakalpojumu tirgiem ir norādīts, ka piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības tirgus ir atsevišķs tirgus, kas ir nošķirts no piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgus, kurš sastāv no diviem atsevišķiem segmentiem, proti, no vienas puses, piekļuves pie šaurjoslas sakaru līnijām un, no otras puses, no piekļuves pie platjoslas sakaru līnijām.

- 51 Tāpat ir jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nevienā brīdī netika apstrīdējusi Pirmās instances tiesā attiecīgajā lēmumā Komisijas veikto konstatāciju, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai bija dominējošs stāvoklis EKL 82. panta nozīmē visos šajos pakalpojumu tirgos.
- 52 No tā izriet, ka saskaņā ar šī sprieduma 34. punktā minēto judikatūru ne attiecīgo tirgu definīcija, ko Pirmās instances tiesa tika akceptējusi pārsūdzētajā spriedumā, ne konstatācija, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai bija dominējošs stāvoklis visos šajos tirgos, nevar tikt apstrīdēta šajā apelācijas sūdzībā.
- 53 Otrkārt, konkrētāk attiecībā uz tirgus datu un konkurences stāvokļa izvērtēšanu ir jāatgādina, ka Tiesai nav apelācijas ietvaros sava novērtējuma vietā jāņem vērā Pirmās instances tiesas novērtējums. Saskaņā ar EKL 225. pantu un Tiesas Statūtu 58. panta pirmo daļu apelācijas sūdzības Tiesai iesniedz tikai par tiesību jautājumiem. Faktu izvērtēšana nav uzskatāma par Tiesas kontrolei iesniegto tiesību jautājumu, izņemot gadījumu, ja, iespējams, ir notikusi faktu un pierādījumu sagrozišana, kas attiecīgajā gadījumā nav apgalvota (skat. 2007. gada 15. marta spriedumu lietā C-95/04 P *British Airways/Komisija*, Krājums, I-2331. lpp., 78. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 54 Ņemot vērā šos apsvērumus, ir jāizvērtē apelācijas sūdzības iesniedzējas pamati, kuri izvirzīti šīs apelācijas sūdzības pamatošanai.

2. Par pirmo pamatu, ar kuru tiek apgalvots kļūdas saistībā ar to, kā *RegTP* kā valsts kompetentā regulatīvā iestāde tika regulējusi apelācijas sūdzības iesniedzējas darbības

55 Apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzītajam pirmajam pamatam ir trīs daļas, kas attiecīgi attiecas uz vainojamību pārkāpumā, tiesiskās palāvības principa pārkāpumu un EKL 82. panta pārkāpumu ar nodomu vai aiz neuzmanības.

a) Par pirmā pamata pirmo daļu saistībā ar vainojamību pārkāpumā

i) Pārsūdzētais spriedums

56 Saistībā ar rīcības brīvību, kas apelācijas sūdzības iesniedzējai bija, lai novērstu maržu samazināšanos, Pirmās instances tiesa, pārsūdzētā sprieduma 85.–89. punktā atgādinājusi atbilstošos principus no Tiesas judikatūras, minētā sprieduma 97.–152. punktā izvērtēja, vai Vācijas tiesību akti, it īpaši *TKG* un *RegTP* lēmumi, kas pieņemti laikposmā, uz kuru attiecas apstrīdētais lēmums, novērsa jebkādu apelācijas sūdzības iesniedzējas konkurējošu rīcību, vai tai atstāja pietiekamu rīcības brīvību noteikt cenas tādā līmenī, lai tai ļautu novērst vai samazināt apstrīdētajā lēmumā konstatēto maržu samazināšanos.

57 Vispirms saistībā ar periodu no 1998. gada 1. janvāra līdz 2001. gada 31. decembrim norādījusi pārsūdzētā sprieduma 100. punktā, ka saskaņā ar piemērojamajiem tiesību

aktiem apelācijas sūdzības iesniedzēja varēja grozīt savas cenas pēc iepriekšējās atļaujas saņemšanas no *RegTP*, Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 105. punktā secināja, ka Komisija pareizi konstatēja, ka, ņemot vērā sešus lūgumus par sakaru cenu samazināšanu, ka prasītājam šajā laikposmā bija rīcības brīvība, lai noformulētu lūgumus paaugstināt piekļuves šaurjoslas sakaru līnijām pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas, pilnībā ievērojot kopējo pakešu maksimumu pakalpojumiem iedzīvotājiem un pakalpojumiem uzņēmumiem.

58 Pēc tam Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 106.–124. punktā izvērtēja, vai, lai gan bija šī rīcības brīvība, tam, ka *RegTP* noteica apelācijas sūdzības iesniedzējas piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas, ir tādas sekas, ka uz apelācijas sūdzības iesniedzēju vairs neattiecas EKL 82. pants. Šajā ziņā tā pārsūdzētā sprieduma 107. punktā konstatēja, ka fakts, ka šīs mazumtirdzniecības cenas ir jāapstiprina *RegTP*, neatbrīvo apelācijas sūdzības iesniedzēju no atbildības saskaņā ar EKL 82. pantu, jo apelācijas sūdzības iesniedzēja ietekmē tās piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas, iesniedzot *RegTP* pieteikumus par atļaujas saņemšanu.

59 Šajā ziņā Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 108.–124. punktā tika noraidījusi apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentāciju, ka tai nav nekādas atbildības saskaņā ar EKL 82. pantu, jo *RegTP* veic *ex ante* pārbaudi par tās piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenu saderīgumu ar EKL 82. pantu.

60 Minētā sprieduma 109.–114. punktā Pirmās instances tiesa norādīja, ka piekļuves analogajām sakaru līnijām mazumtirdzniecības cenas bija balstītas uz lēmumiem, kurus saskaņā ar tiesību aktiem, kas bija spēkā pirms *TKG* pieņemšanas, pieņēma Federālā pasta un telekomunikāciju ministrija, ka *TKG* tiesību normas nenorāda, ka

RegTP izvērtē, vai pieteikumi par piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenu grozīšanu ir saderīgi ar EKL 82. pantu, ka valsts regulatīvās iestādes rīkojas saskaņā ar valsts tiesībām, ka valsts tiesību aktiem saistībā ar telekomunikāciju politiku var būt mērķi, kas atšķiras no Eiropas Savienības konkurences politikas mērķiem, un ka dažādaļos *RegTP* lēmumos, uz kuriem atsaucas apelācijas sūdzības iesniedzēja, nav atsaucies uz EKL 82. pantu.

- 61 Saistībā ar faktu, ka *RegTP* vairākos lēmumos tika izvērtējusi jautājumu, vai pastāv maržu samazināšanās, Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 116.–119. punktā norādīja, ka fakts, ka savos lēmumos *RegTP* pēc tam, kad bija konstatējusi negatīvu starpību starp piekļuves vietējam sakaru tīklam starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenām un piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenām, katru reizi uzskatīja, ka savstarpējās subsidēšanas izmantošanai starp piekļuves pakalpojumu tarifiem un sakaru tarifiem bija jāļauj pārējiem operatori piedāvāt saviem klientiem konkurētspējīgas cenas, pierāda, ka *RegTP* nepārbaudīja attiecīgo tarifu saderīgumu ar EKL 82. pantu vai vēl jo mazāk būtu to piemērojusi kļūdaini.

- 62 Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 120. punktā norādīja, ka, pat ja pieņemtu, ka *RegTP* būtu jāpārbauda apelācijas sūdzības iesniedzējas ierosināto piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenu saderīgums ar EKL 82. pantu, Komisijai nav saistoši valsts iestādes lēmumi, kas pieņemti, piemērojot EKL 82. pantu.

- 63 Turklāt Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 121.–123. punktā norādīja, ka tas, kas ir svarīgi šajā lietā, lai apelācijas sūdzības iesniedzējai varētu pārņemt iespējamu pārkāpumu, ir tas, vai tiesvedības faktiskais apstākļu laikā apelācijas sūdzības

iesniedzējai bija pietiekama rīcības brīvība, lai noteiktu savas cenas tādā līmenī, kas tai ļautu novērst vai mazināt attiecīgo maržu samazināšanu. Pirmās instances tiesa šajā ziņā atgādināja, ka apelācijas varēja ietekmēt šo cenu mazumtirdzniecības cena līmeni, iesniedzot *RegTP* pieteikumus par atļaujas saņemšanu. Tā arī norādīja, ka *Bundesgerichtshof* 2004. gada 10. februāra spriedumā turklāt skaidri apstiprināja prasītājas atbildību iesniegt pieteikumus par savu tarifu grozījumiem un ka Vācijas tiesību akti neizslēdz, ka *RegTP* atļauj cenas, kas ir pretrunā EKL 82. pantam.

⁶⁴ Līdz ar to Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 124. punktā konstatēja, ka, lai gan bija *RegTP* ieviešanas apelācijas sūdzības iesniedzējas tarifu noteikšanā, apelācijas sūdzības iesniedzējai laikposmā no 1998. gada 1. janvāra līdz 2001. gada 31. decembrim bija pietiekama rīcības brīvība, lai tās cenu politika ietilptu EKL 82. panta piemērošanas jomā.

⁶⁵ Otrkārt, saistībā ar laikposmu no 2002. gada 1. janvāra tā norādījusi pārsūdzētā sprieduma 144. un 145. punktā, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nenoliedz, ka tā būtu varējusi paaugstināt piekļuves platjoslas sakaru līnijai (*ADSL*) mazumtirdzniecības cenas no šī datuma un ka, tā kā apelācijas sūdzības iesniedzēja brīvi nosaka šīs cenas Vācijas tiesību aktos paredzētajās robežās, uz tās cenu praksi var attiekties EKL 82. pants, Pirmās instances tiesa minētā sprieduma 147.–151. punktā izvērtēja, vai apelācijas sūdzības iesniedzēja būtu varējusi samazināt maržu samazināšanu, palielinot tās mazumtirdzniecības cenas par piekļuves platjoslas sakaru līnijai pakalpojumiem. Minētā sprieduma 148. un 149. punkts ir formulēts šādi:

“148 Šajā ziņā ir jānorāda, ka, tā kā piekļuves [vietējam sakaru tīklam] pakalpojumi starppakalpojumu līmenī ļauj sniegt abonentu līmenī [...] pieejas pakalpojumu kopumu, [...] prasītājai esošā rīcības brīvība paaugstināt [piekļuves platjoslas sakaru līnijām pakalpojumu cenas] ir tāda, kas samazina [maržu samazināšanu]

starp [piekļuves vietējai sakaru līnijai] starppakalpojumu [vairumtirdzniecības] cenām, no vienas puses, un mazumtirgus cenu piekļuves pakalpojumu [abonentiem] kopumam, no otras puses. Kopējā pakalpojumu [...] analīze abonētu līmenī ir skaidri veicama ne tikai, tādēļ ka starppakalpojumu līmenī tie atbilst vienam pakalpojumam, bet arī tā faktiskā iemesla dēļ, kā Komisija to paskaidro [apstrīdētajā] lēmumā, prasītājam par šo neiebilstot, ka *ADSL* nevar tikt piedāvāts abonentiem izolēti, jo tas tehnisku iemeslu dēļ vienmēr ir saistīts ar šaurjoslas līnijas pārveidi [...].

- 149 Prasītājas apsvērumi par apgalvoto cenu savstarpējo elastību starp *ADSL* un šaurjoslas pieslēgumu, kā arī starp dažādiem *ADSL* variantiem ir jānoraida. Pirmkārt, šie apsvērumi nav pretrunā prasītājas rīcības brīvības esamībai paaugstināt *ADSL* tarifus. Otrkārt, ierobežota *ADSL* tarifu paaugstināšana radītu vidējās mazumtirgus cenas palielināšanos jauktiem šaurjoslas piekļuves un platjoslas piekļuves pakalpojumiem un arī mazinātu konstatēto maržu samazināšanu. Ir jāuzskata, ka, it īpaši ņemot vērā platjoslas priekšrocības datu pārsūtīšanas ziņā, platjoslas piekļuves pakalpojumu abonenti automātiski neizvēlētos atgriezties pie šaurjoslas pieslēguma, ja tiktu paaugstinātas mazumtirgus cenas *ADSL* piekļuvei.”

ii) Lietas dalībnieku argumenti

- ⁶⁶ Pirmkārt, saistībā ar periodu no 1998. gada 1. janvāra līdz 2001. gada 31. decembrim apelācijas sūdzības iesniedzēja ar savu pirmo iebildumu apgalvo, ka Pirmās instances

tiesa kļūdaini pamatojās uz pieņēmumu, ka tas, ka pastāv rīcības brīvība grozīt tās piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas, ir nepieciešams un pietiekams nosacījums vairojamībai pārkāpumā. Šādas rīcības brīvības pastāvēšana neatrisinātu jautājumu, vai tas, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nelūdz *RegTP* atļauju paaugstināt mazumtirdzniecības cenas, ir pārkāpums.

⁶⁷ Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka Pirmās instances tiesa šajā ziņā netika ņēmusi vērā apstākli, ka *RegTP* tika izvērtējusi apgalvoto maržu samazināšanu un uzskatīja, ka ar šo maržu samazināšanu netika ierobežota konkurence. Ja dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums ir pakļauts regulējumam no valsts regulatīvās iestādes puses, kura šajā ziņā ir izveidota tiesību aktu ietvaros, kuri ir vērsti uz konkurences [aizsardzību], un ja konkrētu rīcību izvērtē un neapstrīd valsts regulatīvā iestāde, kurai ir attiecīgā kompetence minētajos ietvaros, dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma atbildība saglabāt tirgus struktūru tiek aizvietota ar šīs iestādes atbildību. Līdzīgā situācijā dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma atbildība ir vienīgi atbildība nosūtīt valsts regulatīvai iestādei visu informāciju, kas ir nepieciešama šī uzņēmuma rīcības izvērtēšanai.

⁶⁸ Šajos apstākļos apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 113. punktā esot pieļauta kļūda, jo *RegTP* ir jāievēro Eiropas Savienības tiesības saistībā ar konkurenci. Tāpat minētā sprieduma 123. punktā esot pieļauta kļūda. *Bundesgerichtshof* netika nospriedusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas atbildība iesniegt pieņemumus par tās cenu grozīšanu nozīmē to, ka tai ir jāaizvieto savs vērtējums par EKL 82. panta piemērošanu ar valsts regulatīvās iestādes vērtējumu. Turklāt pārsūdzētā sprieduma 120. punkts, saskaņā ar kuru maržu samazināšanā ir jāvairo apelācijas sūdzības iesniedzēja, jo Komisijai nav saistošs lēmums, ko pieņēmusi valsts iestāde, piemērojot EKL 82. pantu, nav pārliecinošs. Pirmkārt, jautājums šajā lietā attiecas vienīgi uz vairojamību, nevis uz to, vai *RegTP* veiktais vērtējums ir saistošs Komisijai pēc būtības. Otrkārt, valsts regulatīvajām iestādēm ir autonoma loma saistībā ar konkurences režīma izveidošanu telekomunikāciju nozarē. Visbeidzot, tiesiskās drošības

princips pieprasa, lai dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums, kas ir pakļauts valsts regulējumam, varētu paļauties uz šī regulējuma precizitāti.

⁶⁹ Ar otru iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 111.–119. punktā izklāstītajiem apsvērumiem nav nozīmes un ka tajos ir pieļautas kļūdas tiesību piemērošanā. Pirmās instances tiesas argumentācija būtībā rada prettiesisku apburto loku, secinot no tās sasniegtā atšķirīgā rezultāta, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nebija tiesīga paļauties uz *RegTP* veikto vērtējumu. Turklāt *RegTP* izmantotais jēdziens “šķērssubsidēšana” nepamatoja ne mazākās šaubas par tās konstatāciju precizitāti. Turklāt šī sprieduma 111.–114. punktā ir pieļautas kļūdas tiesību piemērošanā to iemeslu dēļ, kas jau ir izklāstīti šī sprieduma 66. punktā.

⁷⁰ Ar trešo iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka, pretēji tam, ko Pirmās instances tiesa tika nospriedusi pārsūdzētā sprieduma 109. un 110. punktā, faktam, ka tās piekļuves analogajām sakaru līnijām mazumtirdzniecības cenas bija balstītas uz atļauju no Federālās pasta un telekomunikāciju ministrijas, nav nozīmes saistībā ar vairojamības izvērtēšanu. Taču tam, ka *RegTP* noraidīja sūdzību, ar kuru tiek apgalvota maržu samazināšanas pastāvēšana, kura ierobežo konkurenci, ir noteicoša nozīme.

⁷¹ Otrkārt, saistībā ar laikposmu no 2002. gada 1. janvāra līdz 2003. gada 21. maijam apelācijas sūdzības iesniedzēja ar savu pirmo argumentu norāda, ka pārsūdzētajā spriedumā ir pieļauta kļūda, jo, gluži kā saistībā ar iepriekš minēto laikposmu, tā nav vairojama maržu samazināšanā.

- 72 Ar otro iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja pauž uzskatu, ka pārsūdzētajā spriedumā ir pieļauta pretruna starp vainojamību pārkāpumā un maržu samazināšanās aprēķināšanu. Pirmās instances tiesa pieprasīja, lai būtu “šķērssubsidēšana” starp diviem tirgiem, proti, starp piekļuves šaurjoslas sakaru linijai tirgu, no vienas puses, un piekļuves platjoslas sakaru linijai tirgu, no otras puses, kaut gan maržu samazināšanās aprēķināšanas ietvaros Pirmās instances tiesa netika ņēmusi vērā ienākumus, kurus konkurenti gūst no zvanu pakalpojumiem, it īpaši tādēļ, ka tie nevar būt pakļauti šķērssubsidēšanas iespējai starp diviem tirgiem, proti, starp piekļuves pakalpojumu abonentiem tirgu, no vienas puses, un zvanu pakalpojumu tirgu, no otras puses.
- 73 Ar trešo iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, veicot nepamatotus pieņēmumus par iespēju samazināt maržu samazināšanos. Pārsūdzētā sprieduma 149. punktā veiktā konstatācija, ka cenu šķērselastīgums neizslēdz apelācijas sūdzības iesniedzējas rīcības brīvību paaugstināt tās *ADSL* cenas, ir pareiza, bet tai nav nozīmes. Tomēr Pirmās instances tiesa netika izvērtējusi, vai un kādā mērā šaurjoslas sakaru līnijas abonents atteiktos no platjoslas sakaru līnijas abonēšanas, ja tiktu palielināta šīs pēdējās minētās līnijas abonēšanas cena.
- 74 Komisija uzsver, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas galvenais arguments ir nepareizs, saskaņā ar kuru apelācijas sūdzības iesniedzēja nevar tikt vainota pārkāpumā, jo attiecīgais jautājums ir valsts regulatīvās iestādes jomā, un turklāt Komisija nevar sākt tiešu procesu pret regulētu uzņēmumu saistībā ar gadījumu, par kuru jau ir pieņemts *RegTP* lēmums. Līdz ar to apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildumi ir pilnībā jānoraida.
- 75 *Vodafone* apgalvo, ka pirmā pamata pirmā daļa nav pieņemama, jo apelācijas sūdzības iesniedzēja vienīgi atkārtó argumentus, kurus tā iesniedza Pirmās instances tiesā, un tā veic šo atkārtóšanu ar vienīgu mērķi panākt, lai Tiesa atkārtóti izvērtētu minētos argumentus. Pakārtóti apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildumi ir jānoraida kā nepamatoti.

- ⁷⁶ *Versatel* tiesas sēdē arī norādīja, ka Pirmās instances tiesa pamatoti uzskatīja, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai bija pietiekama rīcības brīvība grozīt piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas.

iii) Tiesas vērtējums

- ⁷⁷ Vispirms ir jānorāda, ka ar šo pirmā pamata daļu apelācijas sūdzības iesniedzēja, lai gan galvenokārt atkārtoto argumentus, kas tikuši izvirzīti Pirmās instances tiesā, apgalvo, ka Pirmās instances tiesa pieļāva kļūdu tiesību piemērošanā, izmantojot kļūdainu juridisku kritēriju par vainojamību EKL 82. panta pārkāpumā. Pretēji tam, ko apgalvo *Vodafone*, šī pirmā pamata daļa saskaņā ar šī sprieduma 25. punktā minēto judikatūru ir pieņemama.

- ⁷⁸ Saistībā ar pirmā pamata pirmās daļas pamatotību ir jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja būtībā apgalvo, ka Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka saskaņā ar EKL 82. pantu apelācijas sūdzības iesniedzēja ir vainojama apstrīdētajā lēmumā konstatētajā maržu samazināšanās, pamatojoties vienīgi uz to, ka tai bija rīcības brīvība grozīt piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas. Visā šī pirmā pamata daļa ir balstīta uz pieņēmumu, ka šāda rīcības brīvība nav pietiekama, lai piemērotu EKL 82. pantu, jo gluži kā šajā lietā attiecīgo cenu praksi tika apstiprinājusi valsts regulatīvā iestāde, *RegTP*, kas ir atbildīga par telekomunikāciju nozares regulēšanu.

- ⁷⁹ Tomēr šāds pieņēmums ir kļūdainš.

- 80 No judikatūras izriet, ja pret konkurenci vērstu rīcību uzņēmumam uzspiež valsts tiesību akti vai ja to rada tiesību normas, kas izslēdz jebkādu iespēju rīkoties atbilstoši konkurencei, EKL 81. un 82. pants nav piemērojams. Šādā situācijā uzņēmuma autonomajā rīcībā, kā to netieši nosaka šie noteikumi, nerada konkurences ierobežojumu. Tomēr EKL 81. un 82. pants var tikt piemēroti, ja tiek konstatēts, ka valsts tiesību akti paredz konkurences iespēju, kas var tikt novērsta, ierobežota vai kropļota ar uzņēmumu autonomo rīcību (skat. 1997. gada 11. novembra spriedumu apvienotajās lietās C-359/95 P un C-379/95 P Komisija un Francija/*Ladbroke Racing, Recueil*, I-6265. lpp., 33. un 34. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 81 Tādēļ Tiesa ir vienīgi ierobežotā mērā akceptējusi iespēju izslēgt noteiktu pret konkurenci vērstu rīcību no EKL 81. un 82. panta piemērošanas jomas, ja minētā rīcība ir tikusi pieprasīta no attiecīgajiem uzņēmumiem saskaņā ar spēkā esošajiem valsts tiesību aktiem vai tiesību akti ir lieguši jebkādu iespēju uz konkurences ievērošanu no minēto uzņēmumu puses (skat. 1985. gada 20. marta spriedumu lietā 41/83 Itālija/Komisija, *Recueil*, 873. lpp., 19. punkts; 1985. gada 10. decembra spriedumu apvienotajās lietās no 240/82 līdz 242/82, 261/82, 262/82, 268/82 un 269/82 *Stichting Sigarettenindustrie u.c./Komisija, Recueil*, 3831. lpp., 27.–29. punkts, kā arī 2003. gada 9. septembra spriedumu lietā C-198/01 *CIF, Recueil*, I-8055. lpp., 67. punkts).
- 82 Tiesa ir nospriedusi, ka, ja valsts likums vienīgi mudina vai atvieglo, lai uzņēmumi veiktu autonomu pret konkurenci vērstu rīcību, tiem ir jāatbild saskaņā ar EKL 81. un 82. pantu (1975. gada 16. decembra spriedums apvienotajās lietās no 40/73 līdz 48/73, 50/73, no 54/73 līdz 56/73, 111/73, 113/73 un 114/73 *Suiker Unie u.c./Komisija, Recueil*, 1663. lpp., 36.–73. punkts, kā arī iepriekš minētais spriedums lietā *CIF*, 56. punkts).
- 83 Saskaņā ar Tiesas judikatūru dominējošā stāvoklī esošiem uzņēmumiem ir īpaša atbildība ar savu rīcību netraucēt efektīvai un neizkropļotai konkurencei kopējā tirgū (1983. gada 9. novembra spriedums lietā 322/81 *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisija, Recueil*, 3461. lpp., 57. punkts).

- 84 No tā izriet, ka vienīgi fakts, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja tika mudināta ar tādas kā *RegTP* valsts regulatīvās iestādes iejaukšanos uzturēt cenu praksi, kuras rezultātā tās konkurenti, kuri ir tikpat efektīvi kā apelācijas sūdzības iesniedzēja, piedzīvoja maržu samazināšanos, nevar pats par sevi nekādā ziņā atbrīvot apelācijas sūdzības iesniedzēju no atbildības saskaņā ar EKL 82. pantu (šajā ziņā skat. 1985. gada 30. janvāra spriedumu lietā 123/83 *Clair, Recueil*, 391. lpp., 21.–23. punkts).
- 85 Tā kā, neņemot vērā šādu iejaukšanos, apelācijas sūdzības iesniedzējai nebija rīcības brīvības grozīt savas piekļuves pakalpojumiem abonentiem mazumtirdzniecības cenas, Pirmās instances tiesa, pamatojoties uz šo vienīgo iemeslu, pamatoti secināja, ka attiecīgajā maržu samazināšanās bija vainojama apelācijas sūdzības iesniedzēja.
- 86 Tomēr šajā lietā ir jākonstatē, ka ar argumentiem, kurus apelācijas sūdzības iesniedzēja izklāsta pirmā pamata pirmās daļas ietvaros, tā nenoliedz šādas rīcības brīvības esamību. Konkrētāk, apelācijas sūdzības iesniedzēja neapstrīd konstatācijas, kuras Pirmās instances tiesa tika veikusi pārsūdzētā sprieduma 97.–105. punktā un 121.–151. punktā, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja būtībā varēja *RegTP* iesniegt pieteikumus par atļaujas saņemšanu par piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenu grozīšanu, konkrētāk, piekļuves šaurjoslas sakaru linijai pakalpojumu mazumtirdzniecības cenas saistībā ar periodu no 1998. gada 1. janvāra līdz 2001. gada 31. decembrim un piekļuves platjoslas sakaru linijai pakalpojumu mazumtirdzniecības cenas saistībā ar periodu no 2002. gada 1. janvāra.
- 87 Taču ar šiem dažādajiem iebildumiem apelācijas sūdzības iesniedzēja uzsver vienīgi *RegTP* iejaukšanās mudinošo raksturu, it īpaši norādot, ka, pirmkārt, šī valsts regulatīvā iestāde pati tika izvērtējusi un apstiprinājusi attiecīgo maržu samazināšanos gan no valsts tiesību, gan Eiropas Savienības tiesību, kā arī EKL 82. panta, kas attiecas uz telekomunikācijām, perspektīvas un, otrkārt, ka *Bundesgerichtshof* 2004. gada 10. februārī nosprieda, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nevar *RegTP* vietā vērtēt, vai cenu prakse ir pretrunā EKL 82. pantam.

- 88 Šī sprieduma 80.–85. punktā izklāstīto iemeslu dēļ šādi apstākļi nevar nekāda veidā grozīt faktu, ka šajā cenu praksē ir vainojama apelācijas sūdzības iesniedzēja, jo nav strīda par to, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai bija rīcības brīvība grozīt piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas, un līdz ar to šādi apstākļi nav efektīvi izmantojami, lai apstrīdētu Pirmās instances tiesas konstatācijas šajā ziņā.
- 89 Konkrētāk, apelācijas sūdzības iesniedzēja šajā ziņā nevar pārnest Pirmās instances tiesai to, ka tā netika izvērtējusi, vai apelācijas sūdzības iesniedzēja bija izdarījusi “pārkāpumu”, neizmantojot rīcības brīvību, lai pieprasītu no *RegTP* atļauju grozīt savas piekļuves pakalpojumu abonentiem vairumtirdzniecības cenas. Būtībā šādas rīcības “pārkāpuma” rakstura esamība vai neesamība nevar atspēkot konstatāciju, ka prasītājai bija rīcības brīvība grozīt attiecīgās cenas, bet tā var tikt ņemta vērā vienīgi, lai noteiktu, vai attiecīgā rīcība ir pārkāpums, kā arī var tikt ņemta vērā nauda soda noteikšanas stadijā.
- 90 Turklāt šajā ziņā ir jāuzsver, ka, gluži kā to paveikusi Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 120. punktā, Komisijai jebkurā gadījumā nevar būt saistošs lēmums, kuru pieņēmusi valsts iestāde, piemērojot EKL 82. pantu (šajā ziņā skat. 2000. gada 14. decembra spriedumu lietā C-344/98 *Masterfoods* un *HB, Recueil*, I-11369. lpp., 48. punkts). Šajā lietā apelācijas sūdzības iesniedzēja neapstrīd, ka *RegTP* lēmumi nav saistoši Komisijai.
- 91 Protams, nevar tikt izslēgts, gluži kā to norāda apelācijas sūdzības iesniedzēja, ka valsts regulatīvās iestādes pašas tika pārkāpušas EKL 82. pantu kopsakarā ar EKL 10. pantu un tādēļ Komisija būtu varējusi celt prasību par valsts pienākumu neizpilde pret attiecīgo dalībvalsti. Tomēr šim faktoram arī nav nozīmes saistībā ar rīcības brīvību, kāda bija apelācijas sūdzības iesniedzējai, lai grozītu piekļuves pakalpojumu

abonentiem mazumtirdzniecības cenas, un līdz ar to, kā tas ir izklāstīts šī sprieduma 44.–49. punktā, šim faktoram arī nav nozīmes šīs apelācijas sūdzības stadijā, lai apstrīdētu Pirmās instances tiesas veiktos vērtējumus par apelācijas sūdzības iesniedzējas vainojamību pārkāpumā.

- 92 Tas pats attiecas uz prasītājas apgalvojumu, ka *RegTP* regulējuma mērķis ir atvērt attiecīgos tirgus konkurencei. Nav strīda par to, ka minētais regulējums nekādā veidā neliedza apelācijas sūdzības iesniedzējai iespēju grozīt piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas vai līdz ar to autonomi rīkoties saskaņā ar EKL 82. pantu, jo šajā ziņā EK līgumā noteiktie konkurences noteikumi papildina tiesību aktus, kurus pieņēmis Savienības likumdevējs, lai regulētu telekomunikāciju tirgus *ex ante*, veicot *ex post* pārbaudi.

- 93 Tāpat ir jānoraida iebildums, ka Pirmās instances tiesa sakarā ar piekļuves platjoslas sakaru linijai pakalpojumu mazumtirdzniecības cenu un piekļuves platjoslas sakaru linijai pakalpojumu mazumtirdzniecības cenu šķērselastīgumu tika pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā pārsūdzētā sprieduma 149. punktā saistībā ar apelācijas sūdzības iespēju samazināt maržu samazināšanos no 2002. gada 1. janvāra, palielinot tās piekļuves platjoslas sakaru linijai pakalpojumu mazumtirdzniecības cenas. Kā Pirmās instances tiesa konstatēja šajā pašā punktā, ar šo iebildumu nekādā veidā netiek apstrīdēts tas, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai bija rīcības brīvība grozīt piekļuves platjoslas sakaru linijai pakalpojumu mazumtirdzniecības cenas. Turklāt tiktāl, ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēja atlikušajā daļā apstrīd, ka šī palielināšana izraisa augstākas vidējās piekļuves šaurjoslas sakaru linijai pakalpojumiem cenas un piekļuves platjoslas sakaru linijai pakalpojumiem cenas, šīs cenas nenošķirot, šis iebildums saskaņā ar šī sprieduma 53. punktā minēto judikatūru ir jānoraida kā nepieņemams, jo

ar to tiek apstrīdēta, nemaz neapgalvojot faktu sagrozīšanu, Pirmās instances tiesas galīgā faktu analīze, ko tā veikusi pārsūdzētajā spriedumā.

⁹⁴ Visbeidzot saistībā ar iebildumu, ar kuru tiek apgalvots pretrunīgais pamatojums un kurš minēts pārsūdzētā sprieduma 72. punktā, tas arī nevar tikt akceptēts, jo tas ir balstīts uz kļūdainu pieņēmumu. Kaut gan ir taisnība, ka it īpaši pārsūdzētā sprieduma 119. un 199.–201. punktā Pirmās instances tiesa tika noraidījusi šķērssubsidēšanas iespēju starp diviem atsevišķiem tirgiem — proti, piekļuves pakalpojumu abonentiem tirgu un zvanu pakalpojumu abonentiem tirgu — maržu samazināšanās stadijā, ir nepareizi uzskatīt, ka Pirmās instances tiesa pieprasīja šādu šķērssubsidēšanu vai nojamības pārkāpumā izvērtēšanas stadijā.

⁹⁵ Pārsūdzētā sprieduma 148.–150. punktā Pirmās instances tiesa šajā ziņā vienīgi konstatēja, ka rīcības brīvība, kas bija apelācijas sūdzības iesniedzējas rīcībā paaugstināt savas piekļuves platjoslas sakaru līnijai mazumtirdzniecības cenas, bija tāda, lai samazinātu maržu samazināšanos, kas izriet no starpības starp piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenām un visu piekļuves pakalpojumu abonentiem vairumtirdzniecības cenām. Šādi rīkojoties, Pirmās instances tiesa nekādā veidā netika pieprasījusi, lai pastāvētu šķērssubsidēšana starp šaurjoslas un platjoslas piekļuves pakalpojumiem, konkrētāk, jo — kā tas tika norādīts pārsūdzētā sprieduma 148. punktā, kuru šajā apelācijas sūdzībā apelācijas sūdzības iesniedzēja nav apstrīdējusi, — piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu līmenī pastāv viens atsevišķs pakalpojumu tirgus un šajā līmenī piedāvātie piekļuves pakalpojumi ļauj apelācijas sūdzības iesniedzējas konkurentiem sniegt gan šaurjoslas, gan platjoslas piekļuves pakalpojumus abonentiem, kaut gan pēdējie minētie pakalpojumi nevar tikt sniegti abonentiem atsevišķi tehnisku iemeslu dēļ.

⁹⁶ Līdz ar to visa pirmā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā daļēji nepieņemama un kā daļēji neefektīva un nepamatota.

b) Par pirmā pamata otro daļu, kas attiecas uz tiesiskās palāvības aizsardzības principu

i) Pārsūdzētais spriedums

⁹⁷ Pārsūdzētā sprieduma 267. punktā atgādinājusi, ka vairākos lēmumos, kas pieņemti attiecīgajā laikposmā, *RegTP* pēc tam, kad bija konstatējusi negatīvo starpību starp apelācijas sūdzības iesniedzējas piekļuves vietējai sakaru linijai vairumtirdzniecības starppakalpojumu cenām un piekļuves pakalpojumiem abonentiem mazumtirdzniecības cenām, uzskatīja, ka savstarpējās subsidēšanas izmantošanai starp piekļuves pakalpojumiem un zvanu pakalpojumiem būtu jāļauj operatoriem piedāvāt saviem klientiem konkurētspējīgas cenas. Pirmās instances tiesa konstatēja, ka *RegTP* lēmumos nav nevienas atsaucis uz EKL 82. pantu un ka no *RegTP* lēmumiem netieši, bet noteikti izriet, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas praktizētajiem tarifiem ir pret konkurenci vērsta iedarbība, jo tās konkurentiem ir jāizmanto savstarpējā subsidēšana, lai varētu saglabāt konkurētspēju piekļuves pakalpojumu tirgū.

⁹⁸ Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 269. punktā konstatēja:

“Šajos apstākļos *RegTP* lēmumi nevarēja radīt prasītājas tiesisko palāvību, ka tās praktizētie tarifi atbilst EKL 82. pantam. Ir jāuzsver turklāt, ka *Bundesgerichtshof* savā 2004. gada 10. februāra spriedumā, ar ko atceļ *Oberlandesgericht Düsseldorf* 2002. gada 16. janvāra spriedumu, apstiprināja, ka “[*RegTP*] administratīvā pārbaudes procedūra neizslēdz praktisku iespēju, ka uzņēmums iesniedz tarifu, ar kuru tas

ļāunprātīgi izmanto savu dominējošo stāvokli, un saņem atļauju, jo pārbaudes procedūrā ļāunprātība nav atklāta”.

ii) Lietas dalībnieku argumenti

⁹⁹ Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka Pirmās instances tiesa tika nepareizi piemērojusi tiesiskās palāvības aizsardzības principu. *RegTP* lēmumos tika atkārtoti noliegta maržu samazināšanās pastāvēšana, kura ierobežo konkurenci, un līdz ar to radīja apelācijas sūdzības iesniedzējai palāvību pār tās cenu tiesiskumu, kura ir jāaizsargā.

¹⁰⁰ Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja ar pirmo iebildumu apgalvo, ka jautājumam, vai *RegTP* lēmumi tieši atsaucas uz EKL 82. pantu, nav nozīmes, jo *RegTP* jebkurā gadījumā tika noraidījusi maržu samazināšanās pastāvēšanu, ar kuru tiek ierobežota konkurence.

¹⁰¹ Ar otro iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda, ka pretēji tam, ko Pirmās instances tiesa uzskatīja pārsūdzētā sprieduma 267. un 268. pantā, ne no *RegTP* apgalvojuma par “šķērssubsidēšanas” iespēju ar zvanu pakalpojumu cenām, ne no formulējuma “šķērssubsidēšanas” izmantošanas neizriet, ka tās cenu praksei ir pret konkurenci vērsta iedarbība.

¹⁰² Ar trešo iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 269. punktā veiktajai atsaucei uz *Bundesgerichtshof* 2004. gada 10. februāra spriedumu

nav nozīmes. Šis spriedums tika pasludināts pēc attiecīgā laika posma, un tādēļ nevar noteikt, vai apelācijas sūdzības iesniedzēja bija tiesīga paļauties uz *RegTP* lēmumu pareizumu minētā perioda laikā. Tieši pretēji, apelācijas sūdzības iesniedzēja būtu varējusi izsecināt citu informāciju no *Oberlandesgericht Düsseldorf* 2002. gada 16. janvāra sprieduma, kura norādītu, ka tā bija tiesīga paļauties uz *RegTP* lēmumiem, jo šī tiesa secināja, ka *RegTP* lēmumi izslēdza jebkādu EKL 82. panta pārkāpumu.

103 Komisija apgalvo, ka, lai gan *RegTP* paziņojumi nesagaida tās vērtējumu saistībā ar EKL 82. pantu, tie nevar būt par pamatu tiesiskajai paļāvībai, ka Komisija sekos *RegTP* uzskatam. Līdz ar to apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildumi ir jānoraida kā neefektīvi vai nepamatoti.

104 *Vodafone* uzskata, ka šī pamata otrā daļa nav pieņemama, jo apelācijas sūdzības iesniedzēja būtībā atkārtoti iebildumus, kas jau tikuši izvirzīti Pirmās instances tiesā par agrāko *RegTP* lēmumu nozīmīgumu, apgalvojumus par šķērssubsidēšanas iespēju un *Oberlandesgericht Düsseldorf* sprieduma nozīmīgumu. Jebkurā gadījumā šī daļa nav pamatota, jo tiesisko paļāvību saistībā ar attiecīgo juridisko situāciju var radīt vienīgi kompetentā iestāde.

iii) Tiesas vērtējums

105 Ir jānorāda, ka ar šiem iebildumiem apelācijas sūdzības iesniedzēja vienīgi apgalvo, nesniedzot juridisku argumentāciju, ar kuru varētu pierādīt, kādēļ pārsūdzētā

sprieduma 267.–269. punktā ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā, ka *RegTP* lēmumi vai noteiktu valsts tiesu nolēmumi varēja radīt apelācijas sūdzības iesniedzējai tiesisko palāvību, ka tās cenu prakse ir saderīga ar EKL 82. pantu, un atkārtoti vai attīsta šajā ziņā tos pašus argumentus, kurus tā jau tika izmantojusi Pirmās instances tiesā, lai pierādītu, ka Komisija tika pārkāpusi tiesiskās palāvības principu.

106 Ir jākonstatē, ka ar šādu rīcību apelācijas sūdzības iesniedzēja, šādā veidā apstrīdot apstrīdēto lēmumu, vēlas panākt Pirmās instances tiesā iesniegtā prasības pieteikuma atkārtotu izskatīšanu un ka līdz ar to saskaņā ar šī sprieduma 24. punktā minēto judikatūru tās iebildumi šajā ziņā nav pieņemami.

107 Saistībā ar pārējo daļu tiktāl, ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēja ar savu otro iebildumu noliedz, ka tā būtu varējusi izsecināt no *RegTP* lēmumiem, ka tās cenu praksei bija ierobežojoša ietekme uz konkurenci, ir jākonstatē, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja apstrīd Pirmās instances tiesas veikto faktu vērtējumu, bet neapgalvo, ka ir notikusi pierādījumu sagrozīšana; līdz ar to šis iebildums saskaņā ar šī sprieduma 53. punktā minēto judikatūru arī ir jānoraida kā nepieņemams.

108 Visbeidzot, ciktāl ar trešo iebildumu tiek apstrīdēts *Bundesgerichtshof* 2004. gada 10. februāra sprieduma atbilstīgums, šis arguments ir jānoraida kā neefektīvs, jo tas attiecas uz papildu pamatojumu, kas izvirzīts citu Pirmās instances tiesas veikto konstatāciju atbalstam (šajā ziņā skat. 2009. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-431/07 P 2009, *Bouygues* un *Bouygues Télécom*/Komisija, Krājums, I-2665. lpp., 148. punkts un tajā minētā judikatūra).

109 Kā izriet no vārda “turklāt” izmantošanas pārsūdzētā sprieduma 269. punkta otrā teikuma beigās, Pirmās instances tiesa atsaucās uz *Bundesgerichtshof* spriedumā

veiktajām konstatācijām vienīgi, lai apstiprinātu secinājumu, kas tiek izdarīts saskaņā ar pārsūdzētā sprieduma 267. un 268. punktā sniegto pamatojumu un kas jau ir izklāstīts 269. punkta pirmajā teikumā: ka *RegTP* lēmumi nevarēja radīt tiesisko paļāvību par to, ka tās cenu prakse bija saderīga ar EKL 82. pantu.

- ¹¹⁰ Līdz ar to pirmā pamata otrā daļa ir jānoraida kā daļēji nepieņemama un kā daļēji neefektīva.

c) Par pirmā pamata trešo daļu sakarā ar EKL 82. panta pārkāpuma izdarīšanu ar nodomu vai aiz neuzmanības

i) Pārsūdzētais spriedums

- ¹¹¹ Pirmās instances tiesa noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzējas pamatu, ar kuru tiek apgalvots, ka netika norādīts pamatojums par pārkāpuma tišo vai neuzmanības raksturu, norādot pārsūdzētā sprieduma 286. punktā, ka apstrīdētajā lēmumā ir atsauce uz Regulas Nr. 17, Pirmās Regulas par Līguma [81.] un [82.] panta īstenošanu, (OV 1962, 13, 204. lpp.) 15. panta 2. punktu. Šā noteikuma pirmajā daļā precizēti nosacījumi, kas jāizpilda, lai Komisija varētu uzlikt naudas sodus, ieskaitot nosacījumu par pārkāpuma tišo vai neuzmanības raksturu.

- 112 Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 287. punktā norādīja, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija detalizēti izklāsta pamatojumu, kura dēļ tā uzskata, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas praktizētās cenas ir negodīgas EKL 82. panta izpratnē, un pamatojumu, kura dēļ apelācijas sūdzības iesniedzēja ir jāuzskata par atbildīgu par konstatēto pārkāpumu, lai gan Vācijas iestādēm bija jāapstiprina tās cenas.
- 113 Pirmās instances tiesa arī noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzējas pamatu par to, ka netika izdarīts pārkāpums ar nodomu vai aiz neuzmanības. Šajā ziņā Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 296. punktā norādīja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nevar nezināt to, ka, lai gan bija *RegTP* lēmumi par atļauju, tai bija reāla rīcības brīvība samazināt maržu samazināšanos, ne arī tā nevar nezināt, ka šī maržu samazināšana būtiski ierobežoja konkurenci, ņemot vērā it īpaši tās monopolstāvokli piekļuves pakalpojumu vietējais sakaru līnijai starppakalpojumu tirgū un tās kvazi-monopolstāvokli piekļuves pakalpojumu abonentiem tirgū.
- 114 Turklāt Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 298. punktā konstatēja, ka pirmstiesas procedūras uzsākšana pret Vācijas Federatīvo Republiku nekādi neietekmē Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta pirmās daļas noteikšanas nosacījumus, jo apelācijas sūdzības iesniedzēja nevar nezināt, pirmkārt, ka tai bija reāla rīcības brīvība palielināt savas piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas un, otrkārt, ka tās praktizētās cenas ir apstākļi konkurences attīstībai piekļuves vietējai sakaru līnijai tirgū, kurā konkurences pakāpe jau tā bija pavājināta it īpaši sakarā ar apelācijas sūdzības iesniedzējas klātesamību.
- 115 Visbeidzot pārsūdzētā sprieduma 299. punktā Pirmās instances tiesa noraidīja iebildumu par *RegTP* veikto maržu samazināšanās vērtējumu to iemeslu dēļ, kas izklāstīti pārsūdzētā sprieduma 267.–269. punktā, kurš ir apskatīts šī sprieduma 97. un 98. punktā.

ii) Lietas dalībnieku argumenti

- 116 Apelācijas sūdzības iesniedzēja ar savu pirmo iebildumu apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 284.–289. punktā nav ievērotas EKL 253. panta prasības, kļūdaini balstoties uz principu, ka apstrīdētajā lēmumā tika norādīts pietiekams pamatojums par ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarīto pārkāpumu. Šajā lēmumā nav nevienas faktu vai tiesību konstatācijas par jautājumu par neuzmanību vai nodomu.
- 117 Pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka no juridiskā skatpunkta nav pietiekami, ka Komisija apstrīdētā lēmuma otrajā ievilkumā atsaucas uz Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu. Šis ievilkums nav daļa lēmuma pamatojuma; tajā ir vienīgi norādīts juridiskais pamatojums. Jebkurā gadījumā šāds ievilkums neatklāj iemeslus, kādēļ Komisija uzskata, ka pārkāpums tika izdarīts ar nodomu vai aiz neuzmanības.
- 118 Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka Komisijas veiktās konstatācijas pēc būtības, uz kurām Pirmās instances tiesa atsaucas pārsūdzētā sprieduma 287. punktā, nepamato sūdzības par EKL 82. panta pārkāpumu aiz neuzmanības vai ar nodomu, jo šiem apsvērumiem nav nekādas saiknes ar jautājumu par subjektīvo vainojamību pārkāpumā, t.i., ar jautājumu, vai apelācijas sūdzības iesniedzēja varēja zināt vai nezināt par savas rīcības pret konkurenci vērsto raksturu.
- 119 Ar savu otro iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Pirmās instances tiesas vērtējumā par pārkāpumu nav norādīts pamatojums, jo turklāt pārsūdzētā sprieduma pamatojums ir balstīts uz nepareizu Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta pirmās daļas piemērošanu. Nav subjektīvās vainojamības par iespējamo EKL 82. panta

pārkāpumu. Ņemot vērā *RegTP* lēmumus un nepastāvot precedentam Eiropas Savienībā, apelācijas sūdzības iesniedzēja neapzinājās savas rīcības iespējamo pret konkurenci vērsto raksturu.

- ¹²⁰ Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka apsvērumi par *RegTP* lēmumiem, kas izklāstīti pārsūdzētā sprieduma 267.–269. punktā un uz kuriem Pirmās instances tiesa norāda minētā sprieduma 299. punktā, neļauj secināt, ka tā ir vainīga pārkāpumā. Fakts, ka *RegTP* netika tieši norādījusi uz EKL 82. pantu, nav noteicošs, jo pārkāpuma noteikšana nav atkarīga no tā, vai attiecīgais uzņēmums apzinās, ka ar tā rīcību tiek pārkāpts EKL 82. pants. Turklāt ne no *RegTP* izmantotā šķērssubsidēšanas jēdziena, ne no *Bundesgerichtshof* 2004. gada 10. februāra sprieduma nevar secināt par to, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja būtu pieļāvusi pārkāpumu. Visbeidzot, Pirmās instances tiesa netika izvērtējusi secinājumus, kurus apelācijas sūdzības iesniedzēja varēja izdarīt no Komisijas kopējās rīcības, kas izriet ne tikai no tā, ka netika celta prasība par valsts pienākumu neizpildi pret Vācijas Federatīvo Republiku, bet arī no fakta, ka Komisija tika informējusi apelācijas sūdzības iesniedzēju par savu nodomu nesākt pret to procesu.

- ¹²¹ Komisija apgalvo, ka nozares regulējumam ir nozīme vienīgi saistībā ar jautājumu, vai apelācijas sūdzības iesniedzēja zināja par tās rīcības prettiesisko raksturu, bet nevis saistībā ar to, lai noteiktu, vai pārkāpums tika izdarīts ar nodomu. Tādēļ pirmā pamata trešā daļa nav efektīva vai jebkurā gadījumā nav pamatota.

- ¹²² *Vodafone* uzskata, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja atkal atkārtos argumentus, kurus tā bija izvirzījusi Pirmās instances tiesā, lai pamatotu, ka nebija noticis pārkāpums. Jebkurā gadījumā apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti nav pieņemami, jo ar

tiem tiek lūgts, lai taisnīguma labad Tiesa aizvietotu Pirmās instances tiesas veikto vērtējumu ar savu vērtējumu. Pārējā daļā šī pamata daļa ir nepamatota.

iii) Tiesas vērtējums

¹²³ Vispirms ir jānorāda, ka šie iebildumi, lai gan arī tiek daļēji atkārtoti Pirmās instances tiesā izvirzītie argumenti, ir pieņemami saskaņā ar šī sprieduma 25. punktā minēto judikatūru, jo tie attiecas uz sūdzību, ka Pirmās instances tiesas izmantotais juridiskais kritērijs bija kļūdainais saistībā ar nosacījuma piemērošanu par pārkāpuma nodoma vai neuzmanības raksturu un saistībā ar šī kritērija ievērošanu no Komisijas puses sakarā ar pienākuma norādīt pamatojumu ievērošanu. Turklāt ir jāatgādina, ka jautājums par to, vai Pirmās instances tiesas sprieduma pamatojums ir pretrunīgs vai nepietiekams, ir tāds tiesību jautājums, kas var tikt izvirzīts apelācijas tiesvedībā (skat. it īpaši 2008. gada 9. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-120/06 P un C-121/06 P *FIAMM* un *FIAMM Technologies*/Padome un Komisija, Krājums, I-6513. lpp., 90. punkts).

¹²⁴ Vispirms saistībā ar iebildumiem, vai Pirmās instances tiesas konstatācijas ir pamatotas, ir jāatgādina, ka attiecībā uz jautājumu, vai pārkāpumi tika izdarīti ar nodomu vai aiz neuzmanības un tādēļ par tiem var sodīt ar naudassodu saskaņā ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta pirmo daļu, ir nospriests, ka šis nosacījums ir izpildīts, ja attiecīgais uzņēmums nevar nezināt savas rīcības pret konkurenci vērsto raksturu neatkarīgi no tā, vai tas zināja vai nezināja par Līguma konkurences normu pārkāpumu (skat. 1983. gada 8. novembra spriedumu apvienotajās lietās no 96/82 līdz 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 un 110/82 *IAZ International Belgium* u.c./Komisija, *Recueil*,

3369. lpp., 45. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin*/Komisija, 107. punkts).

- ¹²⁵ Šajā lietā Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka pārsūdzētā sprieduma 296. un 297. punktā šis nosacījums bija izpildīts, jo apelācijas sūdzības iesniedzēja nevarēja nezināt, ka, lai gan bija *RegTP* lēmumi, ar kuriem tika sniegtas atļaujas, tai bija patiesa rīcības brīvība noteikt savas piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas, un turklāt maržu samazināšanās ietvēra nopietnus konkurences ierobežojumus, it īpaši ņemot vērā apelācijas sūdzības iesniedzējas monopolu piekļuves vietējais sakaru līnijai vairumtirdzniecības tirgū un virtuālo monopolu piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgū.
- ¹²⁶ Ir jākonstatē, ka šādā argumentācijā, kas ir balstīta uz faktu konstatācijām, kas, nepastāvot apgalvojumiem par šo faktu sagrozišanu, ietilpst Pirmās instances tiesas veikto faktu vērtējumu suverēnajā jomā, nav pieļautas nekādas kļūdas tiesību piemērošanā.
- ¹²⁷ Tiktāl, ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Pirmās instances tiesa netika ņēmusi vērā *RegTP* lēmumus vai ka Eiropas Savienībā nav precedenta, ir pietiekami norādīt, ka šādi argumenti ir paredzēti, lai vienīgi pierādītu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja neapzinājās savas rīcības prettiesisko raksturu, kas tika atainots apstrīdētajā lēmumā no EKL 82. panta skatpunkta. Tādēļ šādi argumenti saskaņā ar šī sprieduma 124. punktā minēto judikatūru ir jānoraida kā nepamatoti.
- ¹²⁸ Tas pats attiecas uz iebildumu, ar kuru tiek apgalvots, ka Pirmās instances tiesa netika ņēmusi vērā to, ka pret Vācijas Federatīvo Republiku netika sākta pirmstiesas procedūra saskaņā ar EKL 226. pantu. Šis apstāklis, pat ja tiktu pieņemts, ka Komisija tika informējusi apelācijas sūdzības iesniedzēju par savu nodomu nesākt procedūru pret

apelācijas sūdzības iesniedzēju saskaņā ar EKL 82. pantu, nekādā veidā neietekmē konstatāciju, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nevarēja nezināt par savas rīcības pret konkurenci vērsto raksturu. Tādēļ Pirmās instances tiesa netika pielāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, pārsūdzētā sprieduma 298. punktā konstatējot, ka attiecīgās procedūras sāksana neietekmē to, vai pārkāpums izdarīts ar nodomu vai aiz neuzmanības Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta nozīmē.

129 Saistībā ar iebildumu, kuru apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzīja pret pārsūdzētā sprieduma 299. punktu, ir jānorāda, ka tas ir jānoraida saskaņā ar šī sprieduma 108. punktā minēto judikatūru kā neefektīvu, jo tas attiecas uz pamatojumu, kas pārsūdzētajā spriedumā tika ietverts vienīgi pilnības labad un kas pamato konstatācijas, kuras tika izdarītas pārsūdzētā sprieduma 296. un 297. punktā un kuras ir pietiekamas, lai pierādītu, ka pārkāpums tika izdarīts ar nodomu vai aiz neuzmanības.

130 Otrkārt, saistībā ar iebildumiem par Pirmās instances tiesas veikto kontroli par to, vai apstrīdētais lēmums ir pamatots saistībā ar to, vai pārkāpums tika izdarīts ar nodomu vai aiz neuzmanības, ir jāatgādina, ka EKL 253. pantā paredzētais pamatojuma norādīšanas pienākums ir būtiska formalitāte, kura ir jānošķir no jautājuma par pamatojuma pamatotību, kas attiecas uz strīdīgā akta likumību pēc būtības. Vērtējot šādā perspektīvā, EKL 253. pantā prasītajam pamatojumam ir jābūt pielāgotam attiecīgā akta būtībai un tam nepārprotami un viennozīmīgi jāatspoguļo iestādes — akta autores — argumentācija, lai ļautu ieinteresētajām personām noskaidrot pieņemtā akta pamatojumu un kompetentajai tiesai veikt pārbaudi (2001. gada 22. marta spriedums lietā C-17/99 Francija/Komisija, *Recueil*, I-2481. lpp., 35. punkts).

131 Prasība norādīt pamatojumu ir jāizvērtē, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, it īpaši akta saturu, izvirzīto pamatu būtību un akta adresātu vai citu personu, kuras šis akts ietekmē tieši un individuāli, iespējamās intereses saņemt paskaidrojumus. Netiek

prasīts, lai pamatojumā tiktu precizēti visi atbilstošie faktiskie un tiesību apstākļi, jo jautājums, vai akta pamatojumā ir izpildītas EKL 253. panta prasības, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai šī panta formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tiesību normas, kas regulē attiecīgo jomu (it īpaši skat. 1998. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-367/95 P Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, *Recueil*, I-1719. lpp., 63. punkts, kā arī 2008. gada 10. jūlija spriedumu lietā C-413/06 P *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America/Impala*, Krājums, I-4951. lpp., 166. punkts).

- ¹³² Šajā lietā saistībā ar pamatojuma sniegšanu apstrīdētajā lēmumā Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 286. punktā konstatēja, ka apstrīdētajā lēmumā ir atsauce uz Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu, kurā ir precizēti nosacījumi, kas jāizpilda, lai Komisija varētu uzlikt naudas sodus, un kuru starpā ir nosacījums par pārkāpuma tīšo vai neuzmanības raksturu, un turklāt pārsūdzētā sprieduma 287. punktā konstatēja, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija detalizēti izklāsta pamatojumu, kura dēļ tā uzskata, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas praktizētās cenas ir negodīgas, un kura dēļ apelācijas sūdzības iesniedzēja ir jāuzskata par atbildīgu par konstatēto pārkāpumu, lai gan Vācijas iestādēm bija jāapstiprina tās cenas.

- ¹³³ Šīs konstatācijas atklāj pamatojumu, saskaņā ar kuru apstrīdētais lēmums tika pieņemts, un tās ļāva apelācijas sūdzības iesniedzējai uzzināt Komisijas argumentāciju par sākotnējo nosacījumu, kas paredzēti Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā, par naudas sodu uzlikšanu. Līdz ar to Pirmās instances tiesa, nepārkāpjot EKL 253. pantu, varēja secināt, ka apstrīdētais lēmums ir pietiekami pamatots saskaņā ar minētajā tiesību normā norādītajām prasībām. Tādēļ apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildums šajā ziņā nav pamatots.

- 134 Tiktāl, ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēja šajā ziņā piebilst, ka Komisijas konstatācijām, kas ir atstāstītas pārsūdzētā sprieduma 287. punktā, nav nozīmes, lai noteiktu, vai pārkāpums tika izdarīts ar nodomu vai aiz neuzmanības, ir pietiekami konstatēt, ka šāds iebildums, ar kuru tiek apstrīdēts apskatāmā lēmuma pamatojums, nav pieņemams apelācijas stadijā saskaņā ar šī sprieduma 24. punktā minēto judikatūru.
- 135 Treškārt, saistībā ar pārsūdzētā sprieduma pamatojumu ir jānorāda, ka pienākums pamatot spriedumus izriet no Tiesas Statūtu 36. panta, kas piemērojams Pirmās instances tiesai saskaņā ar šo pašu statūtu 53. panta pirmo daļu un Pirmās instances tiesas Reglamenta 81. pantu (skat. 2007. gada 4. oktobra spriedumu lietā C-311/05 P *Naipes Heraclio Fournier*/ITSB, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 136 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru var uzskatīt, ka sprieduma pamatojumam skaidri un nepārprotami ir jāatklāj Pirmās instances tiesas argumentācija, lai ieinteresētās personas varētu saprast pieņemtā nolēmuma pamatojumu un Tiesa — īstenot savu tiesas kontroli (it īpaši skat. 1998. gada 14. maija spriedumu lietā C-259/96 P *Padome/de Nil* un *Impens*, *Recueil*, I-2915. lpp., 32. un 33. punkts, kā arī 2001. gada 17. maija spriedumu lietā C-449/98 P *IECC/Komisija*, *Recueil*, I-3875. lpp., 70. punkts).
- 137 Šajā ziņā ir pietiekami konstatēt, gluži kā tas izriet no šī sprieduma 125. punkta, ka pārsūdzētā sprieduma 296. un 297. punktā skaidri un vienošķīgi ir izklāstīta Pirmās instances tiesas argumentācija par to, vai pārkāpums tika izdarīts ar nodomu vai aiz neuzmanības. Līdz ar to iebildums, ar kuru tiek apgalvots tas, ka pārsūdzētajā spriedumā nav sniegts pamatojums šajā ziņā, ir nepamatots.

138 Līdz ar to pirmā pamata trešā daļa ir jānoraida kā daļēji nepieņemama un kā daļēji neefektīva un nepamatota.

d) Secinājums par pirmo pamatu

139 No iepriekš minētā izriet, ka pirmais pamats ir pilnībā jānoraida.

3. Par otro pamatu, ar kuru tiek apgalvotas kļūdas tiesību piemērošanā

140 Apelācijas sūdzības iesniedzējas otrais pamats sastāv no trīs daļām, kas attiecīgi attiecas uz maržu samazināšanās kritērija atbilstību, lai konstatētu ļaunprātīgu rīcību EKL 82. panta nozīmē, uz maržu samazināšanās aprēķināšanas metodes adekvātumu un uz maržu samazināšanās sekām.

a) Pārsūdzētais spriedums

141 Pārsūdzētā sprieduma 153.–207. punktā Pirmās instances tiesa tika noraidījusi apelācijas sūdzības iebildumus par metodes, kuru Komisija izmantoja, lai konstatētu maržu samazināšanos, prettiesiskumu.

¹⁴² Pirmkārt, Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 166.–168. punktā noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildumu, ka maržu samazināšanās ļaunprātīgais raksturs var izrietēt tikai no piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenu negodīgā rakstura. Minētā sprieduma 166. punktā konstatējusi, ka saskaņā ar apstrīdēto lēmumu ļaunprātīgā rīcība no apelācijas sūdzības iesniedzējas puses ir ne-
taisnīgu cenu noteikšana maržu samazināšanās formā, kaitējot konkurentiem, un ka Komisija uzskata, ka pastāv ļaunprātīga maržu samazināšana, ja starpība starp tirgū dominējoša uzņēmuma mazumtirdzniecības cenām un starppakalpojumu cenām salīdzināmiem pakalpojumiem tā klientiem ir negatīva vai nepietiekama, lai segtu īpašās produkta izmaksas dominējošam operatoram par tā pakalpojumu sniegšanu abonentiem mazumtirgū, Pirmās instances tiesa minētā sprieduma 167. punktā nosprieda:

“Ir skaidrs, ka [apstrīdētajā] lēmumā Komisija nosaka tikai rīcības brīvību, kas bija prasītājai tās [piekļuves pakalpojumu abonentiem] mazumtirgus cenu grozīšanai. Tomēr prasītājas uzvedības ļaunprātīgais raksturs ir saistīts ar negodīgo atšķirību starp tās [vairumtirdzniecības] cenu par [piekļuves vietējai sakaru linijai] starppakalpojumiem un [piekļuves pakalpojumu abonentiem] mazumcenām, kas iegūst [maržu samazināšanās] formu. Līdz ar to, ņemot vērā [apstrīdētajā] lēmumā konstatēto ļaunprātīgo izmantošanu, Komisijai nebija jāpierāda [apstrīdētajā] lēmumā, ka prasītājas mazumtirgus cenas pašas par sevi bija negodīgas.”

¹⁴³ Otrkārt, pārsūdzētā sprieduma 183.–194. punktā Pirmās instances tiesa noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka Komisija tika aprēķinājusi maržu samazināšanos, pamatojoties uz vertikāli integrēta dominējošā stāvokli esoša uzņēmuma cenām un izmaksām un neņemot vērā konkurentu īpašo situāciju tirgū. Pirmās instances tiesa, norādījusi pārsūdzētā sprieduma 185. punktā, ka kontrole, ko tā veic pār Komisijas veikto komplekso ekonomisko novērtējumu, attiecas tikai ar to, vai ir ievēroti procesuālie noteikumi un pamatojuma norādīšanas noteikumi, kā arī būtisko

faktu precizitāti, acīmredzamas kļūdas vērtējumā neesamību un pilnvaru pārkāpšanu, nosprieda sekojoši:

“186 Vispirms ir jāatgādina, ka [apstrīdētajā] lēmumā Komisija pārbaudīja, vai dominējošā uzņēmuma praktizētie tarifi varētu izspiest no tirgus operatoru, kas darbojas tikpat efektīvi kā dominējošais uzņēmums. Līdz ar to, lai novērtētu, vai prasītājas praktizētie tarifi ir negodīgi, Komisija pamatojas tikai uz prasītājas tarifiem un izmaksām un ne uz esošo vai potenciālo prasītājas konkurentu specifisko stāvokli.

187 Kā uzskata Komisija, “var secināt, ka pastāv negodīga [maržu samazināšanās], ja starpība starp tirgū dominējoša uzņēmuma mazumtirgus cenām un vairumtirdzniecības starppakalpojumu tarifiem par salīdzināmiem tā konkurentu [pakalpojumiem] ir negatīva vai nepietiekama, lai segtu dominējošā operatora konkrētās produktu izmaksas, lai sniegtu attiecīgos pakalpojumus abonentiem mazumtirdzniecības tirgū” [..]. Šajā lietā [maržu samazināšanās] būtu negodīg[a], jo prasītāja pati “spētu [..] piedāvāt abonentiem pakalpojumus tikai ar zaudējumiem, ja tai būtu bijis jāmaksā ar starpsabiedrību pārskaitījumu tarifs par piekļuvi iekšējiem starppakalpojumiem tās pakalpojumiem abonentiem” [..]. Šādos apstākļos “konkurenti, kas darbojas tikpat efektīvi” kā prasītāja, spēj “piedāvāt savienojuma pakalpojumus abonentiem par konkurējošu cenu tikai tad, ja tās atgūst zaudēto citur” [..].

188 No tā izriet, ka ir jākonstatē, ka, pat ja līdz šim laikam Kopienu tiesa nav vēl skaidri nospriedusi par piemērotu metodi [maržu samazināšanās] esamības noteikšanā, tomēr no judikatūras skaidri izriet, ka dominējoša uzņēmuma

praktizēto tarifu negodīgo raksturu principā nosaka, atsaucoties uz tā atbilstošo situāciju un līdz ar to atsaucoties uz tā atbilstošajiem tarifiem un izmaksām un nevis uz esošo vai potenciālo konkurentu situāciju.

[..]

- 192 Ir jāpiebilst, ka jebkāda cita pieeja radītu risku pārkāpt vispārējo tiesiskās noteiktības principu. Ja dominējoša uzņēmuma tarifu prakses tiesiskums būtu atkarīgs no konkurējošo uzņēmumu specifiskās situācijas, proti, to izmaksu struktūras, kas ir dati, par ko nav vispārējas informācijas par dominējošu uzņēmumu, dominējošais uzņēmums pats nav spējīgs novērtēt savas atbilstošās uzvedības tiesiskumu.
- 193 Līdz ar to Komisija pamatoti ir balstījusi analīzi par prasītājas tarifu prakses negodīgo raksturu tikai uz atsauci uz prasītājas specifisko situāciju un līdz ar to uz atsauci uz tās tarifiem un izmaksām.
- 194 Ja līdz ar to ir jāpārbauda, vai pati prasītāja vai tikpat efektīvs uzņēmums kā tā būtu varējusi piedāvāt abonentiem pakalpojumus bez zaudējumiem, ja tai iepriekš būtu likts atmaksāt starpsabiedrību pārskaitījuma formā šādus ar iekšējo starp[pakalpojumu] sniegšanu saistītu tarifus, prasītājas arguments, ka tās konkurenti necenšas kopēt tās atbilstošo klientu struktūru un var iegūt papildu ienākumus no novatoriskiem produktiem, ko tikai tie piedāvā tirgū, attiecībā

uz kuriem prasītāja starp citu nesniedz nekādu precizējumu, nav iedarbīgs. Šī paša iemesla dēļ nevar tikt atbalstīts arguments, ka konkurenti var izslēgt (*pré-sélection* iespēju.”

¹⁴⁴ Treškārt, Pirmās instances tiesa minētā sprieduma 195.–206. punktā noraidīja iebildumu, ka Komisija tika ņēmusi vērā ienākumus no visiem piekļuves pakalpojumiem, bet neņēma vērā ienākumus no citiem pakalpojumiem, it īpaši zvanu pakalpojumiem.

¹⁴⁵ Šajā ziņā Pirmās instances tiesa vispirms pārsūdzētā sprieduma 196. punktā norādīja, ka Direktīva 96/19, kas nošķir attiecībā uz vēsturisko operatoru tarifu struktūru sākotnējo maksu par pieslēgumu, mēneša abonentmaksu un vietējos, valsts un starptautiskos tarifus, paredz īstenot tarifu līdzsvarošanu starp dažādajiem elementiem, izmantojot reālās izmaksas, lai radītu pilnu konkurenci telekomunikāciju tirgū, un ka, konkrētāk, šai darbībai būtu jāizpaužas ar valsts un starptautisko zvanu tarifu pazemināšanu un pieslēguma maksas un vietējo sakaru cenas paaugstinājumu. Pārsūdzētā sprieduma 197. punktā Pirmās instances tiesa no tā secināja, ka Komisija bija pamatoti norādījusi, ka piekļuves cenas un sakaru cenas ņemšana vērā atsevišķi ir līdz ar to jau ietverta Savienības tiesībās paredzētā tarifu restrukturizācijas principā.

¹⁴⁶ Pēc tam Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 198. punktā norādīja, ka neizkropļotas konkurences sistēmu var garantēt tikai tad, ja ir nodrošināta dažādu ekonomisko operatoru iespēju vienlīdzība. Šajā ziņā tā konstatēja:

“199 Pat pieņemot, ka no abonenta viedokļa piekļuves pakalpojumi un zvanu pakalpojumi ir viens vesels, nemainīgs paliek tas, ka prasītājas konkurentiem zvanu

pakalpojumu sniegšana abonentam caur prasītājas fiksēto tīklu paredz piekļuvi vietējai sakaru linijai. Vienlīdzīgas iespējas vēsturiskajam operatoram, tādām fiksētā tīkla īpašniekam kā prasītāja, no vienas puses, un tās konkurentiem, no otras puses, līdz ar to nozīmē, ka cenas par piekļuves pakalpojumiem ir noteiktas tādā līmenī, kas novieto konkurentus vienādā līmenī ar vēsturisko operatoru zvanu pakalpojumu sniegšanā. Šī iespēju vienlīdzība tiek nodrošinātā tikai tad, ja vēsturiskais operators nosaka savas mazumtirgus cenas [piekļuves pakalpojumiem abonentiem] tādā līmenī, kas atļauj konkurentiem — pieņemot, ka tie ir tikpat efektīvi kā vēsturiskais operators, — ietvert visas kopējās izmaksas, kas saistītas ar [piekļuves vietējai sakaru linijai] starppakalpojumiem, ar mazumtirgus cenās. Tomēr, ja vēsturiskais operators neievēro šo principu, jaunienācēji var piedāvāt piekļuves pakalpojumus saviem klientiem tikai ar zaudējumiem. Tiem līdz ar to būtu jākompensē ciestie zaudējumi piekļuves vietējai sakaru linijai līmenī ar paaugstinātiem tarifiem sakaru līmenī, kas arī izkropļotu konkurences apstākļus sakaru tirgū.

200 No tā izriet, ka, pat ja tā būtu, kā to apgalvo prasītāja, ka no abonenta viedokļa piekļuves pakalpojumi un sakaru pakalpojumi veido “cluster”, Komisija varēja pamatoti uzskatīt [apstrīdētā] lēmuma 119. apsvērumā, ka, lai novērtētu, vai prasītājas praktizētie tarifi izkropļo konkurenci, tai bija jāpārbauda [maržu samazināšanās] esamība tikai piekļuves pakalpojumu līmenī, līdz ar to neiekļaujot aprēķinā sakaru tarifus.

201 Citiem vārdiem sakot, kompensējošais aprēķins starp piekļuves tarifiem un sakaru tarifiem, uz ko netieši norāda prasītāja, jau apstiprina, ka prasītāja un tās konkurenti piekļuves vietējai sakaru linijai līmenī neatrodas vienlīdzīgā līmenī,

kas tomēr ir nepieciešamais nosacījums, lai konkurence sakaru tirgū netiktu izkropļota.

- 202 Katrā ziņā, tā kā prasītāja ir ievērojami pazeminājusi savas komunikāciju cenas laikposmā, uz ko attiecas [apstrīdētais] lēmums [...], nevar tikt izslēgts, ka konkurentiem pat nebija ekonomiskas iespējas kompensēt prasītājas ierosināto kompensēšanu. Konkurentiem, kas jau cieš no konkurences trūkuma salīdzinājumā ar prasītāju piekļuves vietējai sakaru līnijai limenī, būtu jāizmanto vēl zemāki sakaru tarifi nekā prasītājai, lai ieinteresētu potenciālos klientus lauzt līgumu ar prasītāju apmaiņā pret abonementu pie konkurentiem.”

- ¹⁴⁷ Pārsūdzētā sprieduma 203. punktā Pirmās instances tiesa secināja, ka, lai aprēķinātu tarifu šķēru efektu, Komisija pamatoti ņēma vērā tikai ienākumus no piekļuves pakalpojumiem, izslēdzot ienākumus no citiem pakalpojumiem, tādiem kā zvanu pakalpojumi.

- ¹⁴⁸ Turklāt, norādījusi pārsūdzētā sprieduma 223. punktā, ka Komisijas kļūda aprēķinā saistībā ar apelācijas sūdzības iesniedzējas specifisko izmaksu aprēķināšanu neietekmē apstrīdētā lēmuma tiesiskumu, jo apelācijas sūdzības iesniedzējas praktizēto cenu negodīgais raksturs EKL 82. panta izpratnē ir saistīts ar pašu maržu samazināšanās esamību, nevis ar precīzu starpību, Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 234.–244. punktā noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildumus par ietekmes uz tirgu neesamību, it īpaši konstatējot:

“234 Kā uzskata Komisija, prasītājas praktizētie tarifi ierobežo konkurenci piekļuves pakalpojumu abonentiem tirgū. Tā izsecina šo konstatējumu [apstrīdētajā] lēmumā [...] no pašas [maržu samazināšanās] esamības. Nav jāpierāda pret

konkurenci vērsta iedarbība, pat ja pakārtoti tā veic šādu pārbaudi [apstrīdētā] lēmuma [181.–183.] apsvērumā.

- 235 Tā kā līdz pirmā konkurenta ienākšanai piekļuves pakalpojumu abonentiem tirgū 1998. gadā prasītājam bija faktiskais monopols mazumtirgū, pret konkurenci vērsta iedarbība, kas Komisijai ir jāpierāda, attiecas uz iespējamiem šķēršļiem, ko prasītājas praktizētie tarifi var radīt konkurences attīstībai šajā tirgū.
- 236 Šajā ziņā ir jāatgādina, pirmkārt, ka prasītājam Vācijā pieder fiksētā telefona tīkls un, otrkārt, nav apstrīdēts, ka to [apstrīdētā] lēmuma [83.–91.] apsvērumā norāda Komisija, ka šī lēmuma pieņemšanas laikā Vācijā nebija infrastruktūras, kas ļautu prasītājas konkurentiem perspektīvi ienākt piekļuves pakalpojumu abonentiem tirgū.
- 237 Ņemot vērā faktu, ka prasītājas [piekļuves vietējai sakaru linijai] starppakalpojumi ir arī nepieciešami, lai ļautu tās konkurentiem konkurēt ar to piekļuves pakalpojumu abonentiem [mazumtirdzniecības] tirgū, maržu samazināšanās starp prasītājas [piekļuves vietējai sakaru linijai] starppakalpojumu vairumtirdzniecības tarifiem un [piekļuves pakalpojumu abonentiem] mazumtirdzniecības tarifiem principā kavē konkurences attīstību [mazumtirdzniecības] tirgos. Ja prasītājas mazumtirgus cenas ir zemākas par tās piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumu [vairumtirdzniecības] tarifiem vai ja starpība starp prasītājas

[šo] starppakalpojumu [vairumtirdzniecības] tarifiem un [minētajām] mazumtirgus cenām ir nepietiekama, lai ļautu tikpat efektīvam operatoram kā prasītāja segt īpašās izmaksas par piekļuves pakalpojumu sniegšanu abonentiem, tikpat efektīvs konkurents kā prasītāja varētu ienākt piekļuves pakalpojumu tirgū tikai ar zaudējumiem.

- 238 Ir skaidrs, kā to uzsver prasītāja, ka tās konkurenti parasti izmanto savstarpējo subsidēšanu, tādējādi kompensējot ciestos zaudējumus piekļuves pakalpojumu abonentiem tirgū ar peļņu, ko tie saņem citos tirgos, tādus kā sakaru tirgus. Tomēr, ņemot vērā faktu, ka prasītājai kā fiksētā tīkla īpašnieci nav vajadzības izmantot [piekļuves vietējai sakaru linijai] starppakalpojumus, lai varētu sniegt piekļuves pakalpojumus abonentiem, un ka atšķirībā no saviem konkurentiem tai līdz ar to nav sakarā ar dominējošā uzņēmuma praktizētajiem tarifiem jācensās kompensēt ciestos zaudējumus piekļuves pakalpojumu abonentiem tirgū, [apstrīdētajā] lēmumā konstatēt[ā] maržu samazināšanās ne tikai traucē konkurenci abonentu piekļuves tirgū, bet arī sakaru tirgū [..].

- 239 Turklāt nelielās tirgus daļas, kuras ieguvuši prasītājas konkurenti, piekļuves pakalpojumu abonentiem tirgū kopš tirgus liberalizācijas, stājoties spēkā *TKG* 1996. gada 1. augustā, pierāda šķēršļus, ko prasītājas praktizētie tarifi ir likuši konkurences attīstībai šajos tirgos. [..]

240 Turklāt netiek apstrīdēts, ka, ja ņemam vērā tikai analogās līnijas, kas Vācijā [apstrīdētā] lēmuma pieņemšanas laikā bija 75 % no visām līnijām, prasītājas konkurentu daļa bija kritusies no 21 % 1999. gadā uz 10 % 2002. gadā [..].

[..]

244 [..] Katrā ziņā prasītāja, kas neievēro valsts līmenī esošo konkurentu skaitu, nesniedz nekādus pierādījumus, lai atspēkotu [apstrīdētā] lēmuma [..] [180.–183.] apsvērumā izdarītos konstatējumus, ka tās praktizētie tarifi tiešām traucē konkurenci Vācijas piekļuves pakalpojumu abonentiem tirgū.”

b) Par otrā pamata pirmo daļu saistībā ar maržu samazināšanās kritērija atbilstību, lai konstatētu EKL 82. panta pārkāpumu

i) Lietas dalībnieku argumenti

¹⁴⁹ Ar pirmo iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā nav norādīts pamatojums tādā ziņā, ka tajā nav ticis apskatīts apelācijas sūdzības iesniedzējas arguments, ka Komisijai nebūtu bijis jāpiemēro maržu samazināšanās

kritērijs, jo piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu cenas nosaka *RegTP*. Šajā ziņā pārsūdzētajā spriedumā ir pieļauts apburtais loks. Pirmās instances tiesa pati tika izmantojusi Komisijas izvēlēto kritēriju, lai noteiktu elementus, saskaņā ar kuriem ir jāizvērtē apelācijas sūdzības iesniedzējas cenas. Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildums attiecas uz argumentācijas agrāku stadiju, proti, jautājumu, vai Komisijas izvēlētais maržu samazināšanās kritērijs vispār ir atbilstīgs.

- 150 Ar otro iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 166.–168. punktā tika kļūdaini piemērojusi EKL 82. pantu, jo ar maržu samazināšanās analīzi netiek pierādīts, ka tās cenas ir negodīgas, jo valsts kompetentā regulatīvā iestāde nosaka tās piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecību.

- 151 Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka šādā situācijā maržu samazināšanās efekta kritērija atbilstīgums ir atkarīgs no piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenu līmeņa, kuru nosaka attiecīgā iestāde un kurš nevar tikt uzskatīts par negodīgu regulētā uzņēmuma rīcības brīvības neesamības gadījumā. Ja valsts regulatīvā iestāde nosaka pārmērīgu piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenu, tad dominējošā stāvoklī esošais uzņēmumam, kurš ir pakļauts regulējumam, attiecīgi ir jāpalielina cenas par piekļuves pakalpojumiem abonentiem, lai nodrošinātu pietiekamu maržu. Šādā gadījumā uzņēmumam būtu jāizvēlas starp divām ļaunprātīgas rīcības formām, proti, maržu samazināšanos un cenu negodīgu paaugstināšanu. Tādēļ dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums nevarētu izvairīties no ļaunprātīgas rīcības.

- 152 Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka tādā situācijā, kāda ir šajā lietā, dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums pieļauj ļaunprātīgu rīcību vienīgi, ja piekļuves pakalpojumu abonentiem vairumtirdzniecības cena pati par sevi ir negodīgi zema.
- 153 Komisija uzskata, ka pārsūdzētais spriedums ir pietiekami pamatots, un turklāt, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācija nav pamatota.
- 154 *Vodafone* uzskata, ka neatkarīgi no fakta, ka otrā pamata pirmās daļas iebildumi nav pieņemami, jo ar tiem tiek atkārtoti pirmajā instancē izvirzītie argumenti un attiecas uz kļūdainu vērtējumu pēc būtības, tiem arī nav nozīmes gan no faktu, gan no juridiska skatpunkta.

ii) Tiesas vērtējums

- 155 Vispirms ir jānorāda, ka, pretēji tam, ko apgalvo *Vodafone*, otrā pamata pirmā daļa ir pieņemama to pašu iemeslu dēļ, kas izklāstīti šī sprieduma 123. punktā, jo apelācijas sūdzības iesniedzēja, kaut gan arī būtībā atkārtoti Pirmās instances tiesā izvirzītos argumentus, tomēr apgalvo, ka Pirmās instances tiesa tika pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, izvēloties kļūdainu juridisku kritēriju EKL 82. panta piemērošanai un šajā ziņā nepietiekami pamatojusi pārsūdzēto spriedumu.

156 Saistībā ar otrā pamata pirmās daļās pamatotību vispirms ir jākonstatē sakarā ar iebildumu par pārsūdzētā sprieduma pamatojuma trūkumu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nepamatoti pārmet Pirmās instances tiesai, ka tā pārsūdzētajā spriedumā netika pienācīgi atbildējusi uz apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka kritērijam par maržu samazināšanos nav nozīmes, ja, gluži kā šajā lietā, piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenu nosaka valsts regulatīvā iestāde, un līdz ar to nav pietiekami juridiski pamatojusi to, ka Komisija atbilstīgi izvēlējās maržu samazināšanās kritēriju, lai konstatētu ļaunprātīgo rīcību saskaņā ar EKL 82. pantu.

157 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka pārsūdzētā sprieduma 166.–168. punktā Pirmās instances tiesa norādīja, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija konstatēja vienīgi to, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai bija rīcības brīvība grozīt savas piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas, un turklāt konstatēja, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas rīcības, kura izpaudās kā tās konkurentu, kuri ir tikpat efektīvi kā apelācijas sūdzības iesniedzēja, maržu samazināšana, ļaunprātīgais raksturs bija saistīts ar negodīgo starpību starp piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenām un minētajām vairumtirdzniecības cenām, līdz ar ko Komisijai nebija jāpierāda pēdējo minēto cenu ļaunprātīgais raksturs. Turklāt pārsūdzētā sprieduma 183.–213. punktā Pirmās instances tiesa paskaidroja, kādēļ tā tika noraidījusi apelācijas sūdzības iebildumus, kas bija pausti pret Komisijas izvēlēto metodi maržu samazināšanās aprēķināšanai.

158 Ir jākonstatē, ka, šādi rīkojoties, Pirmās instances tiesa netieši, bet obligāti norādīja iemeslus, kādēļ valsts regulatīvās iestādes veiktā piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenu apgalvotā regulēšana šajā lietā nebija tāda, kas liedz apelācijas sūdzības iesniedzējas cenu praksi kategorizēt kā ļaunprātīgu EKL 82. panta nozīmē.

- 159 No šīm dažādažām konstatācijām, kas veiktas pārsūdzētā sprieduma 166.–168. un 183.–213. punktā, izriet, ka, pēc Pirmās instances tiesas domām, ne piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenu līmenis — kurš, kā tika jau norādīts šī sprieduma 48. un 49. punktā, — ne piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas, kas ir pretrunā EKL 82. pantam, nevar tikt apstrīdēts šajā apelācijas tiesvedībā, bet gan starpība starp minētajām cenām.
- 160 Saskaņā ar šī sprieduma 135. un 136. punktā minēto judikatūru apelācijas sūdzības iesniedzējai tādēļ bija iespēja, izlasot šos pārsūdzētā sprieduma izvilkumus, uzzināt iemeslus, kādēļ piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenu apgalvotajai regulēšanai, pēc Pirmās instances tiesas domām, nebija ietekmes uz to, ka šajā lietā saistībā ar tās cenu praksi tiek piemērots EKL 82. pants.
- 161 No tā izriet, ka pārsūdzētā sprieduma 166.–168. punktā, kas apskatīts kopsakarā ar minētā sprieduma 183.–213. punktu, ir sniegts pietiekams pamatojums, kura dēļ Pirmās instances tiesa nosprieda, ka, lai gan valsts regulatīvās iestādes noteica piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas, Komisijas izvēlētais maržu samazināšanās kritērijs bija atbilstīgs, lai konstatētu, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas cenu prakse bija ļaunprātīga EKL 82. panta nozīmē.
- 162 Tādēļ iebildums par pārsūdzētā sprieduma pamatojuma trūkumu ir jānoraida kā nepamatots.

163 Otrkārt, saistībā ar iebildumu, ar kuru tiek apgalvots, ka maržu samazināšanās kritērijs ir kļūdains, lai noteiktu ļaunprātīgo rīcību EKL 82. panta nozīmē, ir jāatgādina, gluži kā tas jau tika paveikts šī sprieduma 31. un 32. punkta sākumā, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja ar šo iebildumu neapstrīd, ka dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma cenu prakse, kas izpaužas kā tā konkurentu maržu samazināšanās, kuri ir tikpat efektīvi kā šis uzņēmums, principā var būt ļaunprātīga prakse EKL 82. panta nozīmē. Taču ar šo iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka šīs lietas apstākļos, tā kā piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas nosaka valsts regulatīvā iestāde, maržu samazināšanās kritērijs, kas ticis izmantots pārsūdzētajā spriedumā, nav atbilstīgs, lai konstatētu, ka tās cenu prakse ir ļaunprātīga EKL 82. panta nozīmē.

164 Protams, kā izriet no šī sprieduma 38.–43. punkta, šajā apelācijā ir nepieciešams balstīties uz pieņēmumu, kuru izmantoja Pirmās instances tiesa pārsūdzētajā spriedumā, kā arī Komisija apstrīdētajā lēmumā un saskaņā ar kuru apelācijas sūdzības iesniedzējai nav rīcības brīvības grozīt minētās vairumtirdzniecības cenas.

165 Tā tam esot, apelācijas sūdzības iesniedzēja nevar saistībā ar šo iebildumu balstīties uz premisu, ka piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas, kuras ir noteikušas valsts regulatīvās iestādes, ir pārmērīgas, lai pierādītu, ka maržu samazināšanās kritērijs nav atbilstīgs. Kaut gan atzīstot, gluži kā to apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvoja tiesas sēdē, ka konkurentu sūdzības, sakarā ar kurām tika pieņemts apstrīdētais lēmums, bija balstītas uz šī faktora, šāds pieņēmums, kā tas jau tika norādīts šī sprieduma 48. un 49. punktā, ir jāuzskata par tādu, kas neietilpst šīs apelācijas sūdzības ietvaros.

166 Līdz ar to nav jāizvērtē apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildums, ka maržu samazināšanās kritērija kļūdainais raksturs izriet no fakta, ka, lai izvairītos no ļaunprātīgās rīcības, kas tai tiek pārmesta, tai šajā lietā nebija izvēles, ņemot vērā piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības pārmērīgās cenas, kuras noteica valsts regulatīvās iestādes, kā vienīgi paaugstināt tādā veidā, kas ir ļaunprātīgs, savas piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas līdz pārmērīgam līmenim, jo šāds ir arguments ir balstīts uz hipotētiska pieņēmuma, kas neietilpst Tiesas veiktās kontroles ietvaros šajā apelācijas tiesvedībā.

167 Turklāt tiktāl, ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka maržu samazināšanās kritērija atbilstīgums ir atkarīgs no piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenu līmeņa, kuras ir noteikusi valsts regulatīvā iestāde, ir jānorāda, gluži kā tas izriet no pārsūdzētā sprieduma 166.–168. punkta, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja cenu prakses, par kuru ir runa minētajā spriedumā, ļaunprātīgais raksturs EKL 82. panta nozīmē izriet no netaisnīgās starpības, kura savukārt izriet no maržu samazināšanās tās konkurentiem, kuri ir tikpat efektīvi kā apelācijas sūdzības iesniedzēja, starp attiecīgajām vairumtirdzniecības cenām un piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenām. Kā Pirmās instances tiesa izskaidro minētā sprieduma 223. punktā un tas netiek apstrīdēts šajā apelācijas sūdzībā, apelācijas sūdzības iesniedzējas praktizēto cenu ļaunprātīgais raksturs EKL 82. panta izpratnē ir saistīts ar maržu samazināšanās esamību, nevis ar precīzu starpību.

168 No tā izriet, ka piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenu līmenim pašam par sevi nav nozīmes, lai atspēkotu Pirmās instances tiesas veiktās konstatācijas saistībā ar EKL 82. pantu piemērošanu sakarā ar attiecīgo cenu praksi.

169 Taču, lai izvērtētu šī iebilduma pamatotību, ir jāizvērtē, vai Pirmās instances tiesa it īpaši pārsūdzētā sprieduma 166. un 168. punktā uzskatīja, ka, pat pieņemot, ka

apelācijas sūdzības iesniedzējai nav rīcības brīvības grozīt piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas, tās cenu prakse tomēr var tikt kvalificēta kā ļaunprātīga EKL 82. panta nozīmē, ja neatkarīgi no tā, vai šīs vairumtirdzniecības cenas un piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas pašas par sevi ir ļaunprātīgas, starpība starp tām ir netaisnīga, proti, saskaņā ar šo spriedumu, ja šī starpība ir vai nu negatīva vai nepietiekama, lai nosegtu specifiskās produktu izmaksas, kas apelācijas sūdzības iesniedzējai rodas saistībā ar savu pakalpojumu sniegšanu, līdz ar to konkurentam, kurš ir tikpat efektīvs kā apelācijas sūdzības iesniedzēja, tiek liegts konkurēt ar apelācijas sūdzības iesniedzēju par piekļuves pakalpojumu abonentiem sniegšanu.

- ¹⁷⁰ Šajā ziņā ir jāatgādina, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru EKL 82. pantā ir izteikts vispārējais mērķis, kurš noteikts saistībā ar Eiropas Kopienas rīcību, proti, paredzēt sistēmu, kas nodrošina, ka kopējā tirgū nav izkropļotas konkurences. EKL 82. pantā paredzētais dominējošais stāvoklis attiecas uz tādu uzņēmumam piederošas ekonomiskas varas situāciju, kas tam piešķir varu likt šķēršļus efektīvas konkurences saglabāšanai attiecīgajā tirgū, dodot tam iespēju ievērojamā mērā rīkoties neatkarīgi no saviem konkurentiem, to klientiem un, visbeidzot, patērētājiem (skat. 1979. gada 13. februāra spriedumu lietā 85/76 *Hoffmann-La Roche*/Komisija, *Recueil*, 461. lpp., 38. punkts, un 2009. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-202/07 *France Télécom*/Komisija, Krājums, I-2369. lpp., 103. punkts).

- ¹⁷¹ Šajā lietā ir jāatgādina, ka, gluži kā izriet no šī sprieduma 50.–52. punkta, apelācijas sūdzības iesniedzēja nenoliedz, ka tai ir dominējošs stāvoklis visos attiecīgajos pakalpojumu tirgos, proti, gan piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības tirgū, gan piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgū.

- 172 Saistībā ar apelācijas sūdzības iesniedzējas cenu prakses ļaunprātīgo raksturu ir jānorāda, ka EKL 82. panta otrās daļas a) punktā ir tieši aizliegts, ka dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums tieši vai netieši uzspiež netaisnīgas cenas.
- 173 Turklāt ļaunprātīgās izmantošanas rīcību saraksts EKL 82. panta otrajā daļā nav izsmeļošs, tajā minētās rīcības ir tikai dominējošā stāvokļa ļaunprātīgās izmantošanas piemēri. Ļaunprātīgas izmantošanas rīcību uzskaitījums šajā tiesību normā nemin visus EK līgumā aizliegtās dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas veidus (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *British Airways/Komisija*, 57. punkts un tajā minētā judikatūru).
- 174 Šajā kontekstā ir jānorāda, ka, aizliedzot ļaunprātīgi izmantot dominējošo stāvokli tirgū, jo tādējādi var tikt ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm, EKL 82. pants attiecas uz rīcību, kas var ietekmēt tā tirgus struktūru, kuras — tieši tādēļ, ka pastāv attiecīgais uzņēmums, — konkurences līmenis jau ir vājāks un kura ar citiem līdzekļiem un pasākumiem, nevis tiem, kas reglamentē normālu preču un pakalpojumu konkurenci, pamatojoties uz uzņēmēju veikumu, rada šķēršļus tirgū joprojām pastāvošā konkurences līmeņa saglabāšanai vai šās konkurences attīstībai (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Hoffman-La Roche/Komisija*, 91. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisija*, 70. punkts; 1991. gada 3. jūlija spriedumu lietā *AKZO/Komisija*, *Recueil*, I-3359. lpp., 69. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *British Airways/Komisija*, 66. punkts; un iepriekš minēto spriedumu lietā *France Télécom/Komisija*, 104. punkts).
- 175 No Tiesas judikatūras izriet, ka, lai noteiktu, vai dominējošajā stāvoklī esošais uzņēmums ir ļaunprātīgi izmantojis šo stāvokli, piemērojot tādu atlaižu sistēmu, kas ir aprakstīta šā sprieduma 65. punktā, Tiesa nosprieda, ka ir jāizvērtē visi apstākļi kopumā, tostarp atlaižu piešķiršanas kritēriji un noteikumi, un jāizvērtē, vai šīs atlaides, sniedzot priekšrocības, kas nav balstītas uz nevienu ekonomiski pamatotu apsvērumu, atņem vai ierobežo pircēja izvēles iespēju attiecībā uz tā iepirkumu avotiem,

liedz konkurentiem pieeju tirgum, piemēro tirdzniecības partneriem atšķirīgus nosacījumus līdzvērtīgos darījumos, tādējādi radot tiem nelabvēlīgus konkurētspējas apstākļus, vai pastiprina dominējošo stāvokli, traucējot konkurenci (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin*/Komisija, 73. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *British Airways*/Komisija, 67. punkts).

¹⁷⁶ Tādējādi, tā kā EKL 82. pants attiecas ne tikai uz tādu rīcību, kura patērētājiem var nodarīt tūlītēju kaitējumu, bet arī uz rīcību, kura tiem nodara kaitējumu ar to, ka tiek apdraudēta efektīvas konkurences struktūra, dominējošā stāvoklī esošam uzņēmumam, kā tas jau tika norādīts šī sprieduma 83. punktā, ir īpaša atbildība ar savu rīcību neapdraudēt efektīvu un neizkropļotu konkurenci kopējā tirgū (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *France Télécom*/Komisija, 105. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹⁷⁷ No tā izriet, ka EKL 82. pants it īpaši aizliedz to, ka dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums realizē cenu praksi, kurai ir izslēdzoša iedarbība attiecībā pret tikpat efektīviem esošiem vai potenciāliem konkurentiem, t.i., praksi, kas var padarīt šādiem konkurentiem iekļūšanu tirgū daudz grūtāku vai pat neiespējamu, kā arī padarīt tā līgumslēdzējiem daudz grūtāk vai pat neiespējami izvēlēties starp dažādiem piegādes avotiem vai komercpartneriem, tādējādi nostiprinot dominējošo stāvokli ar līdzekļiem, kas neietilpst konkurences pēc nopelniem ietvaros. Tādēļ no šī skatpunkta ne visa konkurence, kas notiek, balstoties uz cenu, var tikt uzskatīta par leģitīmu (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin*/Komisija, 73. punkts; lietā *AKZO*/Komisija, 70. punkts, un lietā *British Airways*/Komisija, 68. punkts).

¹⁷⁸ Šajā lietā ir jākonstatē, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja neapstrīd, ka, pat pieņemot, ka tai nav rīcības brīvības grozīt piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas, starpībai starp šīm cenām un piekļuves pakalpojumu

abonentiem mazumtirdzniecības cenām var būt tādas sekas, ka tiek izstumti tikpat efektīvi esoši vai potenciāli konkurenti, jo šo konkurentu piekļuve pie attiecīgajiem pakalpojumu tirgiem ir vismaz padarīta daudz grūtāka sakarā ar maržu samazināšanos, ko var izsaukt minētā starpība attiecībā pret tiem.

- 179 Tomēr tiesas sēdē apelācijas sūdzības iesniedzēja norādīja, ka pārsūdzētajā spriedumā izmantotais kritērijs, lai konstatētu ļaunprātīgo rīcību EKL 82. panta nozīmē, pieprasīja, lai šīs lietas apstākļos tā palielinātu tās piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas par sliktu tās abonentiem, ņemot vērā to, ka valsts regulatīvās iestādes veic regulējumu saistībā ar tās piekļuves vietējai sakaru linijai vairumtirdzniecības cenām.
- 180 Ir taisnība, gluži kā tas jau ticis norādīts šī sprieduma 175.–177. punktā, EKL 82. pants ir it īpaši vērsts uz patērētāju aizsardzību, nodrošinot netraucētu konkurenci (skat. 2008. gada 16. septembra spriedumu apvienotajās lietās no C-468/06 līdz C-478/06 *Sot. Lélos kai Sia* u.c., Krājums, I-7139. lpp., 68. punkts).
- 181 Tomēr vienīgi apstāklis, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai būtu bijis jāpaaugstina tās piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas, lai izvairītos no konkurentu maržu samazināšanās, kuri ir tikpat efektīvi kā apelācijas sūdzības iesniedzēja, nekādā veidā pats par sevi nevar padarīt par neatbilstīgu kritēriju, kuru Pirmās instances tiesa izmantoja šajā lietā, lai konstatētu ļaunprātīgo rīcību EKL 82. panta nozīmē.
- 182 Vēl vairāk samazinot konkurences līmeni, kura pastāv piekļuves pakalpojumu abonentiem tirgū un kura jau ir pavājināta tieši apelācijas sūdzības iesniedzējas klātesamības

dēļ, un līdz ar to pastiprinot apelācijas sūdzības iesniedzējas dominējošo stāvokli šajā tirgū, maržu samazināšanās izraisa arī vēl tādas sekas, ka patērētāji cieš zaudējumus no to izvēles iespēju ierobežošanas un līdz ar to no ilgtermiņa iespējas ierobežošanas, ka tiks samazinātas mazumtirdzniecības cenas tāpēc, ka ir konkurence no konkurentu puses, kuri ir tikpat efektīvi šajā tirgū (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *France Télécom*/Komisija, 112. punkts).

¹⁸³ Šajos apstākļos tiktāl, ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzējai bija rīcības brīvība samazināt vai izbeigt šādu maržu samazināšanos, kā tas tika norādīts šī sprieduma 77.–86. punktā, palielinot savas cenas par piekļuves pakalpojumiem abonentiem, Pirmās instances tiesa pamatoti nosprieda pārsūdzētā sprieduma 166.–168. punktā, ka šī maržu samazināšanās pati par sevi var būt ļaunprātīga rīcība EKL 82. panta nozīmē, ņemot vērā izstumjošo iedarbību, ko tā rada attiecībā pret konkurentiem, kuri ir vismaz tikpat efektīvi kā apelācijas sūdzības iesniedzēja. Tādēļ Pirmās instances tiesai nebija papildus tam jāpierāda, ka piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas vai piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas pašas par sevi bija ļaunprātīgas, ņemot vērā to pārmērīgo vai plēsonīgo raksturu atkarībā no apstākļiem.

¹⁸⁴ No tā izriet, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildums par Pirmās instances tiesas izmantotā kritērija, lai konstatētu ļaunprātīgo rīcību EKL 82. panta nozīmē, kļūdainums ir jānoraida kā daļēji nepieņemams un kā daļēji nepamatots.

¹⁸⁵ Līdz ar to otrā pamata pirmā daļa ir jānoraida.

c) Par otrā pamata otro daļu saistībā ar maržu samazināšanās aprēķināšanas metodes adekvāto raksturu

¹⁸⁶ Apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka saistībā ar metodes, kuru Komisija izmantoja, lai aprēķinātu maržu samazināšanos, analīzi pārsūdzētajā spriedumā ir pieļautas vairākas kļūdas tiesību piemērošanā tiktāl, ciktāl Pirmās instances tiesa balstās saistībā ar jautājumu vairākiem būtiskiem aspektiem uz kritērijiem, kas nav saderīgi ar EKL 82. pantu. Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirza divus iebildumus, ar kuriem, pirmkārt, tiek apgalvota tikpat efektīva konkurenta kritērija kļūdaina piemērošana un, otrkārt, kļūda tiesību piemērošanā tiktāl, ciktāl zvanu pakalpojumi un citi telekomunikāciju pakalpojumi netika ņemti vērā maržu samazināšanās aprēķināšanā.

i) Par iebildumu, ar kuru tiek apgalvota tikpat efektīva konkurenta kritērija kļūdaina piemērošana

— Lietas dalībnieku argumenti

¹⁸⁷ Apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka, ņemot vērā to, ka Pirmās instances tiesa neņem vērā to, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja kā dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums nav pakļauta tādiem pašiem regulatīviem nosacījumiem kā tās konkurenti un ka būtisku iemeslu dēļ tās situācija atšķiras no tās konkurentu situācijas, Pirmās instances tiesa saistībā ar šīs lietas faktiem tika nepareizi piemērojusi tikpat efektīva konkurenta kritēriju, kas attiecas uz dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma paša ceļiem un izmaksām.

- 188 Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, pretēji tam, ko Pirmās instances tiesa tika nospriedusi pārsūdzētā sprieduma 188. punktā, ka tā nav dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma situācija, kas ir noteicoša, lai novērtētu rīcību no EKL 82. panta skatpunkta, bet gan konkurentu situācija un šo konkurentu iespēja konkurēt ar šo uzņēmumu par pakalpojumiem saskaņā ar attiecīgajā tirgū pastāvošajiem īpašajiem nosacījumiem.
- 189 Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja piekrīt, ka dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma situācija var būt uzticams indikators, ja vēsturiskie, faktiskie un juridiskie tirgus apstākļi konkurencei ir tādi paši gan dominējošā stāvoklī esošam uzņēmumam, gan tās konkurentiem, un norāda, ka tikpat efektīva konkurenta kritērijs var būt noderīgs instruments tiktāl, ciktāl ar to tiek samazināta neefektīvu konkurentu atbalstīšana un tiek paaugstināta dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma tiesiskā drošība. Tomēr tā tas nav gadījumā, ja konkurenti ir pakļauti atšķirīgiem juridiskiem vai faktiskiem nosacījumiem. Ja šāda situācija rodas, tikpat efektīva konkurenta kritērijs ir jāadaptē.
- 190 Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda, ka tai bija jāpārņem visi abonenti neatkarīgi no ekonomiskās pievilcības. Turklāt no juridiskā skatpunkta tai bija jāpiedāvā saviem klientiem (*pré-sélection*) pakalpojumi (pastāvīga operatora izvēle) un “call-by-call” pakalpojumi (operatora izvēle katrā reizē). Tās konkurentiem nebija šādu pienākumu, un tie parasti izslēdza operatora (*pré-sélection*), tādējādi pārdodot savienojumus un zvanus kā vienu precī.
- 191 Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka efektīvā konkurenta kritērijs būtu bijis jāgroza, ņemot vērā šīs lietas īpašās iezīmes. Kaut gan bija iespējams, lai noteiktu konkurentu vidējās izmaksas un ieņēmumus, balstīties uz piekļuves vietējai sakaru līnijai vairumtirdzniecības cenām un piekļuves pakalpojumu abonentiem faktiskajām

mazumtirdzniecības cenām, kā arī apelācijas sūdzības iesniedzējas preču specifiskajām izmaksām, taču nebija pamatots balstīties uz apelācijas sūdzības iesniedzējas klientu struktūru. Turklāt būtu bijis nepieciešams iekļaut maržu samazināšanās analīzē zvanus un citus telekomunikāciju pakalpojumus.

¹⁹² Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka tiesiskās drošības princips nenozīmē, ka acīmredzamās anomālijas apelācijas sūdzības iesniedzējas klientu struktūrā vai atšķirības regulatīvajos nosacījumos, saskaņā ar kuriem dominējošā stāvoklī esošais uzņēmums un tā konkurenti veic uzņēmējdarbību, nebūtu jāņem vērā.

¹⁹³ Komisija uzsver, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja nevar sevi aizstāvēt, apgalvojot, ka tā nebija tikpat efektīva kā tās konkurenti, jo konkurences tiesības neaizsargā neefektīvus uzņēmumus. Līdz ar to apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācija nav pamatota.

¹⁹⁴ *Vodafone* apgalvo, ka šis iebildums nav pieņemams. Apelācijas sūdzības iesniedzēja būtībā atkārtoto argumentus, kurus tā bija izvirzījusi Pirmās instances tiesā un procedūras laikā Komisijā. Turklāt tā būtībā izvirza iebildumus, kuri nav pakļauti Tiesas kontrolei. Katrā ziņā tikpat efektīva konkurenta kritērijs ir atbilstošs kritērijs, lai noteiktu, vai noteiktai rīcībai ir izstumjošas sekas tirgū. Tādēļ apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti nav pamatoti.

— Tiesas vērtējums

¹⁹⁵ Vispirms ir jānorāda, ka, pretēji tam, ko apgalvo *Vodafone*, šis iebildums, kaut gan ar to tiek atkārtota daļa no argumentācijas, kas tika izvirzīta pirmajā instancē, ir pieņemams, jo atbilstoši šī sprieduma 25. punktā minētajai judikatūrai ar to Pirmās instances tiesai tiek pārmests, ka, izmantojot tikpat efektīvā konkurenta kritēriju, lai gan apelācijas sūdzības iesniedzēja nav pakļauta tādiem pašiem juridiskiem un faktiskiem nosacījumiem kā tās konkurenti, Pirmās instances tiesa tika izmantojusi kļūdainu juridisku kritēriju saistībā ar EKL 82. panta piemērošanu saistībā ar attiecīgo cenu praksi un līdz ar to šajā ziņā tika pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

¹⁹⁶ Saistībā ar šī iebilduma pamatotību ir jāatgādina, ka, gluži kā tas izriet no pārsūdzētā sprieduma 186. punkta un kā arī izriet no šī sprieduma 4. un 12. punkta, tikpat efektīva konkurenta kritērijs, kuru Pirmās instances tiesa tika izmantojusi pārsūdzētajā spriedumā, ietver izvērtēšanu, vai dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma cenu prakse varētu izstumt tikpat veiksmīgu konkurentu no tirgus, balstoties uz šī pēdējā minētā konkurenta cenām un izmaksām, tā vietā, lai ņemtu vērā esošo vai potenciālo konkurentu konkrēto situāciju.

¹⁹⁷ Šajā lietā, gluži kā tas izriet no šī sprieduma 169. punkta, apelācijas sūdzības iesniedzējas izmaksas Pirmās instances tiesa tika ņēmusi vērā, lai noteiktu apelācijas sūdzības iesniedzējas cenu prakses ļaunprātīgo raksturu, ja starpība starp tās piekļuves vietējai sakaru līnijai vairumtirdzniecības cenām un tās piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenām bija pozitīva. Šajos apstākļos Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka Komisijai bija tiesības uzskatīt šo cenu praksi par netaisnīgu EKL 82. panta nozīmē, jo šī starpība nebija pietiekama, lai nosegtu apelācijas sūdzības iesniedzējas specifiskās produktu izmaksas saistībā ar pašas pakalpojumu sniegšanu.

- 198 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Tiesa jau tika nospriedusi, ka, lai novērtētu, vai dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma cenu prakse var izstumt konkurentu, tiekot pārkāptam EKL 82. pantam, ir jāizmanto kritērijs, kas ir balstīts uz paša dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma izmaksām un stratēģiju (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *AKZO/Komisija*, 74. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *France Télécom/Komisija*, 108. punkts).
- 199 Šajā ziņā Tiesa tika it īpaši uzsvērusi, ka dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums nedrīkst izstumt no tirgus uzņēmumus, kuri ir tikpat efektīvi kā tas, bet kuri to mazo finanšu resursu dēļ nav spējīgi turēties preti konkurencei, kas pret tiem tiek vērsta (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *AKZO/Komisija*, 72. punkts).
- 200 Šajā lietā, tā kā, gluži kā tas izriet no šī sprieduma 178. un 183. punkta, cenu prakses, par kuru ir runa pārsūdzētajā spriedumā, ļaunprātīgais raksturs izriet tādā pašā veidā no to izstumjošās iedarbības attiecībā pret apelācijas sūdzības iesniedzējas konkurentiem, Pirmās instances tiesa netika pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, pārsūdzētā sprieduma 193. punktā konstatējot, ka Komisija tika pamatoti izvērtējusi apelācijas sūdzības iesniedzējas cenu prakses ļaunprātīgo raksturu, vienīgi pamatojoties uz apelācijas sūdzības iesniedzējas cenām un izmaksām.
- 201 Kā to Pirmās instances tiesa būtībā konstatēja pārsūdzētā sprieduma 187. un 194. punktā, ka, tā kā šāds kritērijs ļauj pārbaudīt, vai apelācijas sūdzības iesniedzēja pati būtu varējusi piedāvāt savus piekļuves mazumtirdzniecības pakalpojumus abonentiem vienīgi ar zaudējumiem, ja tai būtu bijis jāmaksā pašas vairumtirdzniecības cenas par piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumiem, minētais kritērijs bija derīgs, lai noteiktu, vai apelācijas sūdzības iesniedzējas cenu praksei bija izslēdzoša iedarbība, izmantojot maržu samazināšanu.
- 202 Šāda pieeja ir īpaši pamatota, jo, kā to Pirmās instances tiesa būtībā norādīja pārsūdzētajā sprieduma 192. punktā, tā ir arī saderīga ar vispārējo tiesiskās drošības principu, jo dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma izmaksu ņemšana vērā ļauj šim uzņēmumam,

ņemot vērā tā īpašu atbildību saskaņā ar EKL 82. pantu, novērtēt tā rīcības tiesiskumu. Kaut gan dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums zina savas izmaksas un cenas, tas principā nezina savu konkurentu izmaksas un cenas.

- 203 Šis konstatācijas nevar tikt apšaubītas ar apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvojumu, ka tās konkurenti ir pakļauti juridiskiem un faktiskiem apstākļiem, kuri ir mazāk saistoši, lai sniegtu telekomunikāciju pakalpojumus abonentiem. Pieņemot, ka šis apgalvojums ir pierādīts, ir maz ticams, ka tas var grozīt faktu, ka dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums, tāds kā apelācijas sūdzības iesniedzēja, nevar realizēt cenu praksi, ar kuru varētu izstumt vismaz tikpat efektīvus konkurentus no attiecīgā tirgus, vai faktu, ka šādam uzņēmumam, ņemot vērā tā īpašu atbildību saskaņā ar EKL 82. pantu, ir pašam jāspēj noteikt, vai tā cenu prakse ir saderīga ar minēto tiesību normu.
- 204 Līdz ar to ir jānoraida apelācijas sūdzības iesniedzēja iebildums, ka tika kļūdaini piemērots tikpat efektīva konkurenta kritērijs.

ii) Par iebildumu, ar kuru tiek apgalvota kļūda tiesību piemērošanā tiktāl, ciktāl zvanu pakalpojumi un citi telekomunikāciju pakalpojumi netika ņemti vērā, aprēķinot maržu samazināšanos

— Lietas dalībnieku argumenti

- 205 Ar šo iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Pirmās instances tiesa tika pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, jo tā netika ņemusi vērā attiecīgās cenu prakses

analīzē atšķirībā no piekļuves pakalpojumiem abonentiem, zvanu pakalpojumus un citus telekomunikāciju pakalpojumus. Šāda pieeja nav saderīga ar pašreizējo ekonomiku vai citu kompetento iestāžu lēmumu pieņemšanas praksi Eiropā vai Amerikas Savienotajās Valstīs. Šī pieeja arī neatbilst tirgus realitātei, jo ne abonenti, izvēloties savu operatoru, ne operatori sava piedāvājuma struktūrā neizmanto šos savienojumus atsevišķā veidā.

²⁰⁶ Pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka no ekonomikas skatpunkta maržu samazināšanās analīze nesniedz norādi par šķērsli konkurencei, ja vien tiek ņemti vērā visi ieņēmumi un izmaksas, kas saistītas ar vairumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanu. Tādu uzņēmumu gadījumā, kuri piedāvā vairākus produktus un kuri piedāvā vairumtirdzniecības pakalpojumus, kas var tikt izmantoti dažādiem pakalpojumiem, kuri tiek sniegti abonentiem, šī maržu samazināšanās ir jāizvērtē dažādos agregācijas līmeņos. Šajā lietā līdz ar to Pirmās instances tiesas veiktā analīze nav pilnīga. Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzējas konkurentiem ir tiesības izslēgt operatoru (*pré-*)*sélection* un piedāvāt savienojumus, zvanus, kā arī citus pakalpojumus, kuri tiek sniegti, izmantojot vietējo sakaru līniju, grupētā veidā.

²⁰⁷ Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 196.–202. punktā ir pieļautas vairākas kļūdas tiesību piemērošanā. Tas, vai maržu samazināšanās konstatēšanas ietvaros Komisija bija tiesīga neņemt vērā zvanu cenas, ir atkarīgs no principiāla juridiska jautājuma par metodi, kas jāizmanto, lai noteiktu maržu samazināšanās gadījumā, kad uzņēmumi piedāvā vairākus produktus. Pirmās instances tiesa nevar izvairīties no šī vērtējuma, uzsverot tās veiktās kontroles ierobežoto raksturu.

- 208 Pirmkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 196. un 197. punktā saistībā ar Savienības tiesību principu par tarifu restrukturēšanu ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā.
- 209 Vispirms apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka pārsūdzētais spriedums ir pretrunā savam 113. punktam, kurā Pirmās instances tiesa norādīja, lai pamatotu apelācijas sūdzības iesniedzēja vainojamību pārkāpumā, ka tiesību aktu, kas attiecas uz telekomunikāciju nozari, mērķi var atšķirties no Eiropas Savienības konkurences politikas mērķiem. Minētā sprieduma 196. un 197. punktā Pirmās instances tiesa no regulatīvā principa izsecina, ka piekļuves pakalpojumi un zvanu pakalpojumi ir jāanalizē atsevišķi, lai aprēķinātu maržu samazināšanos saskaņā ar EKL 82. pantu.
- 210 Pēc tam apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 196. un 197. punkts nav pietiekami pamatoti, jo Pirmās instances tiesa neizskaidro, kādēļ tās pieeja ir pareiza, un neizvērtē apelācijas sūdzības iesniedzējas izvirzītos iebildumus, it īpaši faktu, ka tarifu restrukturēšanas princips attiecas tikai uz pašu apelācijas sūdzības iesniedzēju un ka tās konkurenti piedāvā piekļuves un zvanu pakalpojumus apvienotā veidā.
- 211 Visbeidzot apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka pārsūdzētā sprieduma 196. un 197. punkts ir kļūdainais pēc būtības un ar to tiek pārkāpts EKL 82. pants. Pirmkārt, tarifu restrukturēšanas princips nesniedz kritēriju EKL 82. panta piemērošanā, bet ir vienīgi paredzēts, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis atvieglo finanšu slogu uzņēmumiem, kuri ir atbildīgi par universālo pakalpojumu sniegšanu. Otrkārt, tā kā apelācijas sūdzības iesniedzēja nav pakļauta tādiem pašiem regulatīviem nosacījumiem kā tās konkurenti, tarifu restrukturēšanas princips attiecas vienīgi uz apelācijas sūdzības iesniedzēju. Šis princips tomēr neatklāj neko par konkurentu konkurēšanas iespējām. Tādēļ tarifu restrukturēšanas princips neļauj secināt, ka piekļuves pakalpojumu un

telekomunikāciju pakalpojumu, kuri ir saistīti ar vietējo sakaru līniju, apvienošana ir jāizslēdz normatīvu iemeslu dēļ, aprēķinot maržu samazināšanos.

- 212 Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda, ka pārsūdzētā sprieduma 199.–202. punktā saistībā ar vienlīdzīgām iespējām ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā.
- 213 Vispirms apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka pārsūdzētā spriedumā 199. punkts nav pietiekami juridiski pamatots, jo Pirmās instances tiesai būtu bijis jāizvērtē, kuri pakalpojumi ir balstīti uz vietējās sakaru līnijas kā starppakalpojumi, jo, vienīgi pamatojoties uz šādas izvērtēšanas rezultātu, Pirmās instances tiesa būtu varējusi secināt par vienlīdzīgām iespējām starp apelācijas sūdzības iesniedzēju un vienu vai otru konkurentu. Vienlīdzīgas iespējas ir nodrošinātas, ja kopējā analīze pierāda, ka visas cenas un izmaksas par visiem telekomunikāciju pakalpojumiem, kas balstīti uz vietējās sakaru līnijas, pierāda, ka piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas kopā ar specifiskajām produktu izmaksām nepārsniedz piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenas.
- 214 Pēc tam apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvoja, ka Pirmās instances tiesa tika rīkojusies pretrunā loģikas likumiem. Pārsūdzētā sprieduma 238. punktā Pirmās instances tiesa uzskata, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai nerodas nekādi zaudējumi sakarā ar telefona savienojumu sniegšanu abonentiem un ka līdz ar to tai nav jānosedz nekādi zaudējumi ar ieņēmumiem no telefona zvaniem. Pirmās instances tiesa uzskata, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas piekļuves pakalpojumu tās abonentiem cenas ir zemākas par piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu cenām, un tā atzīst, ka minētās cenas tiek noteiktas atbilstoši apelācijas sūdzības iesniedzējas izmaksām. Pirmās instances tiesas pieņēmums, ka apelācijas sūdzības iesniedzējai nerodas nekādas izmaksas saistībā ar piekļuves pakalpojumiem, tādēļ ir acīmredzami kļūdains un nav saderīgs ar Pirmās instances tiesas akceptētajām premisām.

- 215 Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Pirmās instances tiesas apgalvojums pārsūdzētā sprieduma 202. punktā ir pretrunīgs. Uzskats, ka tās konkurentiem bija jāpiemēro pat zemākas zvanu cenas nekā apelācijas sūdzības iesniedzējas zvanu cenas, lai pārliecinātu potenciālos klientus izbeigt savus abonementus pie apelācijas sūdzības iesniedzējas, ir tieši pretrunā tikpat efektīva konkurenta kritērijam, sākotnēji ar kuru vienīgi apelācijas sūdzības iesniedzējas izmaksu un cenu struktūra ir noteicoša.
- 216 Visbeidzot apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Pirmās instances tiesa piemēro nepareizu juridisku kritēriju saistībā ar pierādīšanas pienākumu tiktāl, ciktāl pārsūdzētā sprieduma 201. un 202. punktā tā vienkārši norāda, ka “nevar tikt izslēgts”, ka konkurentiem nebija iespējas nosegt iespējamus zaudējumus, kas radušies no telefona savienojumiem, ar ieņēmumiem no zvaniem, kaut gan apelācijas sūdzības iesniedzēja savā prasības pieteikumā pirmajā instancē mēģināja pierādīt, ka šāda šķērssubsidēšana bija iespējama.
- 217 Komisija uzskata, ka Pirmās instances tiesa netika pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, pārsūdzētā sprieduma 195.–207. punktā apstiprinot Komisijas pieeju. Tādēļ tā apgalvo, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas argumenti ir jānoraida.
- 218 *Vodafone* uzskata, ka šis iebildums nav pieņemams. Apelācijas sūdzības iesniedzēja atkārtoti argumentus, kurus tā tika izvirzījusi Pirmās instances tiesā un procedūrā Komisijā. Turklāt tā būtībā izvirza iebildumus, kuri nav pakļauti Tiesas kontrolei. Jebkurā gadījumā Pirmās instances tiesa tika pietiekami izvērtējusi apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildumus.

— Tiesas vērtējums

- 219 Vispirms ir jānorāda, ka, pretēji tam, ko apgalvo *Vodafone*, un to pašu iemeslu dēļ, kas izklāstīti šī sprieduma 155. punktā, šis iebildums ir pieņemams, lai gan ar to daļēji tiek atkārtoti argumenti, kas izvirzīti pirmajā instancē, tiktāl, ciktāl ar to tiek kritizēta Pirmās instances tiesa par to, ka tā tika izmantojusi nepareizu juridisku kritēriju, lai piemērotu EKL 82. pantu saistībā ar attiecīgo cenu praksi, izmantojot tarifu restrukturēšanas kritēriju un vienlīdzīgo iespēju kritēriju.
- 220 Saistībā ar šī iebilduma pamatotību ir jākonstatē, ka, pirmkārt, tā kā tas attiecas uz iespējami nepilnīgo analīzi, ko Pirmās instances tiesa veikusi saistībā ar maržu samazināšanos, jo tā netika atzinusi, ka piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumi ļauj konkurentiem sniegt to abonentiem apvienotu pakalpojumu piedāvājumu, kurā ir it īpaši iekļauti zvani, šis iebildums ir balstīts uz nepareizu pārsūdzētā sprieduma interpretāciju.
- 221 Kā tas skaidri izriet no pārsūdzētā sprieduma 199. un 200. punkta, Pirmās instances tiesa nekādā veidā, pretēji tam, ko apgalvo apelācijas sūdzības iesniedzēja, neizslēdz, ka no abonenta skatpunkta piekļuves pakalpojumi un zvanu pakalpojumi var patiešām tikt uzskatīti par kopumu, bet uzskata, ka pat tā bija, Komisija pamatoti uzskatīja, ka pastāvēja maržu samazināšanās vienīgi saistībā ar piekļuves pakalpojumiem, neiekļaujot zvanu pakalpojumus. Kā izriet no pārsūdzētā sprieduma 196.–201. punkta, Pirmās instances tiesa izdarīja šo secinājumu it īpaši no Komisijas veiktā vērtējuma par tarifu restrukturēšanas principu un vienlīdzīgo iespēju principu.

222 No iepriekš minētā izriet, ka šis iebildums šajā ziņā ir jānoraida kā nepamatots.

223 Otrkārt, tiktāl, ciktāl šis iebildums attiecas uz Pirmās instances tiesas konstatācijām saistībā ar tarifu restrukturēšanas principu, vispirms ir jākonstatē, ka Pirmās instances tiesa nav pieļāvusi nekādu kļūdu tiesību piemērošanā, pārsūdzētā sprieduma 196. un 197. punktā ņemot vērā šādu principu, kurš izriet no tiesību aktiem, kas attiecas uz telekomunikāciju nozari, lai novērtētu, vai Komisija ir pamatoti piemērojusi EKL 82. pantu saistībā ar apelācijas sūdzības iesniedzējas cenu praksi.

224 Tā kā tiesiskais regulējums, kas attiecas uz telekomunikāciju nozari, nosaka atbilstošās šai nozarei piemērojamās tiesību normas un līdz ar to konkurences apstākļus, saskaņā ar kuriem tāds uzņēmums kā apelācijas sūdzības iesniedzēja veic savu uzņēmējdarbību attiecīgajos tirgos, tas ir, kā tas jau tika norādīts šī sprieduma 80. un 82. punktā, atbilstošs faktors EKL 82. panta piemērošanai saistībā ar šī uzņēmuma rīcību vai nu, nosakot attiecīgos tirgus, novērtējot šādas rīcības ļaunprātīgo raksturu, vai pat nosakot naudas sodu apmēru.

225 Šo konstatāciju neietekmē apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvotais fakts, ka tarifu restrukturēšanas princips attiecas vienīgi uz apelācijas sūdzības iesniedzēju, nevis tās konkurentiem. Šī sprieduma 196.–203. punktā izklāstīto iemeslu dēļ Pirmās instances tiesa, lai saskaņā ar EKL 82. pantu noteiktu attiecīgās cenu prakses ļaunprātīgo raksturu, pamatoti balstījās saskaņā ar tikpat efektīva konkurenta kritēriju uz dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma situāciju un izmaksām.

226 Līdz ar to, tā kā Pirmās instances tiesa 196. punktā konstatēja, apelācijas sūdzības iesniedzējai to neapstrīdot šīs apelācijas sūdzības ietvaros, ka tarifu restrukturēšanai, kas paredzēta Eiropas Savienības tiesību aktos saistībā ar telekomunikāciju nozari, bija it īpaši jāizpaužas kā valsts līmeņa un starptautisko zvanu cenu samazināšanās un ikmēneša abonementa un vietējo zvanu cenu paaugstināšanās, tā varēja legītīmi no tā secināt sava sprieduma 197. punktā, ka tarifu restrukturēšanas princips nepieprasa, ka piekļuves pakalpojumu mazumtirdzniecības cenas un zvanu mazumtirdzniecības cenas būtu jāņem vērā atsevišķi, lai noteiktu, vai apelācijas sūdzības iesniedzējas attiecīgā cenu prakse ir ļaunprātīga.

227 Pretēji tam, ko apgalvo apelācijas sūdzības iesniedzēja, nav nekādu pretrunu pamatojumā starp šīm pēdējām minētajām konstatācijām un tai, kas ir izklāstīta pārsūdzētā sprieduma 113. punktā, atbilstoši kurai valsts tiesību aktiem, kas attiecas uz telekomunikāciju nozari, var būt mērķi, kuri atšķiras no Eiropas Savienības konkurences politikas mērķiem. Šim apstāklim nav nekādas saistības ar to, vai tiesību akti, kas attiecas uz telekomunikāciju nozari, var tikt ņemti vērā, lai piemērotu EKL 82. pantu saistībā ar dominējošā stāvokli esoša uzņēmuma rīcību. Konkrētāk, pretēji tam, ko apgalvo apelācijas sūdzības iesniedzēja, tas nekādā veidā nenožīmē, ka šie tiesību akti var tikt pilnībā neņemti vērā, piemērojot EKL 82. pantu.

228 Apelācijas sūdzības iesniedzējai arī nav taisnība, apgalvojot, ka Pirmās instances tiesa netika šajā ziņā pietiekami pamatojusi pārsūdzēto spriedumu. Kā izriet no iepriekš izklāstītā vērtējuma, Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 196. un 197. punktā skaidri norādīja, kādā veidā tarifu restrukturēšanas princips ir faktors, kas ļauj Komisijai neņemt vērā zvanu pakalpojumus, aprēķinot maržu samazināšanos. Turklāt, kā tas izriet no šī sprieduma 221. punkta, Pirmās instances tiesa tika apskatījusi pārsūdzētā sprieduma 199. un 200. punktā apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentu, ka tās konkurenti piedāvā apvienotā veidā piekļuves pakalpojumus un zvanu pakalpojumus. Tāpat pārsūdzētā sprieduma 186.–194. punktā tā tika izklāstījusi, kādēļ Komisija bija tiesīga pamatot savu analīzi par attiecīgās cenu prakses ļaunprātīgo raksturu vienīgi uz apelācijas sūdzības iesniedzējas īpašo situāciju. Šādi rīkojoties,

Pirmās instances tiesa tika ievērojusi Tiesas Statūtu 36. panta prasības, kuras attiecas uz Pirmās instances tiesu saskaņā ar Statūtu 53. panta pirmo daļu un tās Reglamenta 81. pantu, kā tas ir ticis izklāstīts šī sprieduma 135. un 136. punktā.

²²⁹ No tā izriet, ka saistībā ar šiem dažādajiem aspektiem šis iebildums ir jānoraida kā nepamatots.

²³⁰ Treškārt, tiktāl, ciktāl šis iebildums attiecas uz Pirmās instances tiesas konstatāciju par vienlīdzīgajām iespējām, ir jānorāda, ka Tiesas pastāvīgā judikatūra tādu neizkropļotas konkurences sistēmu var garantēt tikai tad, ja ir nodrošināta dažādu tirgus dalībnieku iespēju vienlīdzība (it īpaši skat. 1991. gada 13. decembra spriedumu lietā C-18/88 *GB-Inno-BM*, *Recueil*, I-5941. lpp., 25. punkts; 2003. gada 22. maija spriedumu lietā C-462/99 *Connect Austria*, *Recueil*, I-5197. lpp., 83. punkts; 2005. gada 20. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-327/03 un C-328/03 *ISIS Multimedia Net* un *Firma O2*, Krājums, I-8877. lpp., 39. punkts, kā arī 2008. gada 1. jūlija spriedumu lietā C-49/07 *MOTOE*, Krājums, I-4863. lpp., 51. punkts).

²³¹ Šajā lietā apelācijas sūdzības iesniedzēja neapstrīd, gluži kā to Pirmās instances tiesa tika būtībā norādījusi it īpaši pārsūdzētā sprieduma 199. punktā, kā arī 236. un 237. punktā, ka, nepastāvot alternatīvai infrastruktūrai, tas, ka tās konkurentiem ir pieejami piekļuves vietējai sakaru linijai, kas atrodas uz apelācijas sūdzības iesniedzējai piederoša fiksētā tīkla, starppakalpojumi ir obligāti, lai tie varētu rentabli ienākt piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirgos un tur efektīvi konkurēt ar apelācijas sūdzības iesniedzēju (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Arcor*, 103. punkts).

²³² Turklāt, kā tas ir norādīts šī sprieduma 50. punktā, apelācijas sūdzības iesniedzēja nenoliedz, ka gan piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības tirgus, gan piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgus ir atsevišķi tirgi it īpaši attiecībā pret mazumtirdzniecības tirgiem saistībā ar citu telekomunikāciju pakalpojumu sniegšanu. Turklāt, kā tas tika norādīts šī sprieduma 51. punktā, apelācijas sūdzības iesniedzēja arī nenoliedz, ka tai ir dominējošs stāvoklis piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības tirgū un piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgū.

²³³ Šajos apstākļos Pirmās instances tiesa nepieļāva kļūdu tiesību piemērošanā, pārsūdzētā sprieduma 199. un 237. punktā nospriežot, ka vienlīdzīgas iespējas nozīmē, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja un tās vismaz tikpat efektīvie konkurenti atrodas līdzvērtīgā stāvoklī piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgū un ka šādu vienlīdzīgu iespēju nav, ja apelācijas sūdzības iesniedzējas piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumu cenas nevar tikt ietvertas piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecībā kā vienīgi, sniedzot šos pakalpojumus ar zaudējumiem.

²³⁴ Tā kā piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgus ir atsevišķs tirgus un piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumi ir nepieciešami konkurentiem, kuri ir vismaz tikpat efektīvi kā apelācijas sūdzības iesniedzēja, lai efektīvi konkurētu šajā tirgū ar tādu uzņēmumu kā prasītāja, kuram ir dominējošais stāvoklis, kas lielā mērā izriet no tiesiskā monopola, kurš tam bija pirms telekomunikāciju nozares liberalizācijas, netraucētas konkurences sistēmas izveidošana pieprasa, lai dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums nevarētu ar cenu praksi šajā mazumtirdzniecības tirgū noteikt visiem vismaz tikpat efektīvajiem konkurentiem konkurētspējas traucēkli, lai liegtu vai ierobežotu to pieeju minētajam tirgum vai izaugsmi šajā tirgū.

235 Tā tas ir it īpaši gadījumā, kad, lai šie konkurenti varētu sniegt citus telekomunikāciju pakalpojumus abonentiem dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma fiksētajā tīklā, arī viņiem ir jābūt pieejai apelācijas sūdzības iesniedzējas piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumiem, šis konkurētspējas traucēklis piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgū, kā to būtībā norāda Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 199. punktā, obligāti izpaužas arī tirgos, kas ir saistīti ar šiem citiem telekomunikāciju pakalpojumiem.

236 Pretēji tam, ko apgalvo apelācijas sūdzības iesniedzēja, šis pēdējais minētais apstāklis nenozīmē, ka ieņēmumi no šiem citiem telekomunikāciju pakalpojumiem ir jāņem vērā, lai noteiktu, vai konkurenti, kuri ir vismaz tikpat efektīvi kā apelācijas sūdzības iesniedzēja, ir nevienlīdzīgā situācijā saistībā ar konkurences nosacījumiem piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgū. Šie citi telekomunikāciju pakalpojumi ietilpst tirgos, kas atšķiras no pēdējā minētā tirgus. Tādēļ Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 199. punktā bija tiesīga neiekļaut tos savā analizē, lai noskaidrotu, vai attiecīgajā tirgū bija vienlīdzīgas iespējas.

237 Apelācijas sūdzības iesniedzēja arī nepamatoti apgalvo, ka šajā ziņā netika norādīts pamatojums. Saistībā ar argumentiem, kurus Pirmās instances tiesa izklāstījusi 199. un 237. punktā, nav pieļauti nekādi trūkumi pamatojumā, jo tie ļāva apelācijas sūdzības iesniedzējai saskaņā ar šī sprieduma 135. un 136. punktā minēto judikatūru uzzināt pamatojumu Pirmās instances tiesas konstatācijai, ka piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgū ir jānodrošina vienlīdzīgas iespējas.

238 Apgalvojums, ka nav tikuši ievēroti loģikas likumi tiktāl, ciktāl no pārsūdzētā sprieduma 238. punkta izriet, ka Pirmās instances tiesa tika balstījies uz kļūdaina un pretrunīga pieņēmuma, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja necieš zaudējumus piekļuves pakalpojumu abonentiem tirgū, kuri tai būtu jāatgūst citos tirgos, tajā pašā laikā konstatējot, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas mazumtirdzniecības cenas par šiem

pakalpojumiem ir zemākas par piekļuves pakalpojumu vietējai sakaru linijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenām, kas balstītas uz tās izmaksām, arī ir jānoraida.

²³⁹ Pirmkārt, ir jāatgādina, ka saskaņā ar to, kas tika norādīts šī sprieduma 48. un 49. punktā, šīs argumentācijas faktiskais pieņēmums nevar tikt uzskatīts par tādu, kas šajā apelācijas sūdzībā būtu pierādīts, jo jautājums, vai piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenas ir saderīgas ar apelācijas sūdzības iesniedzējas izmaksām, neietilpst to pamatu starpā, kuri tika izvērtēti Pirmās instances tiesā.

²⁴⁰ Otrkārt, ir jākonstatē, ka, pārsūdzētā sprieduma 199. un 237. punktā nospriežot, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas cenu prakse piekļuves pakalpojumu abonentiem tirgū rada visiem vismaz tikpat efektīviem konkurentiem nevienlīdzīgu stāvokli šajā tirgū salīdzinājumā ar apelācijas sūdzības iesniedzēju, kura rezultātā, kā tas it īpaši izriet no minētā sprieduma 166.–168. punkta un 194. punkta, rodas minēto konkurentu maržu samazināšanās saistībā ar piekļuves pakalpojumiem, Pirmās instances tiesa pietiekami pierādīja, ka attiecīgajā tirgū nebija vienlīdzīgas iespējas un līdz ar to attiecīgajā tirgū netika nodrošināta netraucētas konkurences sistēma. Tādēļ Pirmās instances tiesai nekādā veidā nebija papildus jāizvērtē, vai vienlīdzība tika ievērota citos atsevišķajos tirgos, tādos kā zvanu tirgos, un līdz ar to, vai EKL 82. panta pārkāpums bija konstatējams arī šajos tirgos. No tā izriet, ka pārsūdzētā sprieduma 238. punktā izklāstītās konstatācijas ir ietvertas pilnības labad.

²⁴¹ Līdz ar to saskaņā ar šī sprieduma 108. punktā izklāstīto judikatūru šī apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentācija ir jānoraida kā neefektīva.

²⁴² Līdzīgi, tā kā šie argumenti bija vērsti pret pamatojumu, kas tika izklāstīts pabeigtības labad, apelācijas sūdzības iesniedzējas kritika saistībā ar pārsūdzētā sprieduma 201. un 202. punktu arī ir jānoraida. Tāpat kā minētā sprieduma 238. punktā šie pamati, kuru ievadā ir frāzes “turklāt” un “jebkurā gadījumā”, attiecīgi arī attiecas uz jautājumu, kas ietverts pabeigtības labad tiktāl, ciktāl attiecīgā cenu prakse varēja ietekmēt konkurences apstākļus mazumtirdzniecības tirgos, kas nav piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgus.

²⁴³ No tā izriet, ka šis iebildums saistībā ar tā dažādajiem aspektiem ir jānoraida kā neefektīvs vai nepamatots.

²⁴⁴ Visbeidzot un saistībā ar atlikušo daļu tiktāl, ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēja otrā pamata otrajā daļā apgalvo, ka Pirmās instances tiesa tika veikusi ļoti ierobežotu attiecīgā lēmuma kontroli un ka tā tika izmantojusi metodi, kas nav saderīga ar ekonomikas zinātnes pašreizējo stāvokli, citu kompetento iestāžu lēmumu pieņemšanas praksi un tirgus realitāti, ir jānorāda, ka saskaņā ar šī sprieduma 24. punktā minēto judikatūru šis iebildums nav pieņemams, jo ar to netiek identificēta kļūda tiesību piemērošanā, ko Pirmās instances tiesa esot pieļāvusi.

²⁴⁵ Līdz ar to otrā pamata otrā daļa ir jānoraida kā daļēji nepieņemama un kā daļēji neefektīva vai nepamatota.

d) Par otrā pamata trešo daļu saistībā ar maržu samazināšanās sekām

i) Lietas dalībnieku argumenti

²⁴⁶ Ar savu pirmo iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Pirmās instances tiesa pamatoti noraida Komisijas pieņemumu, ka nav nepieciešams pierādīt pret konkurenci vērstas sekas. Tomēr, analizējot šīs sekas, Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 237. punktā balstījās uz maržu samazināšanos, kurā tika vienīgi ņemtas vērā cenas, kas attiecas piekļuves pakalpojumiem. Turklāt minētā sprieduma 238. punktā Pirmās instances tiesa balstījās uz kļūdainu premisu, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas konkurenti ir nelabvēlīgākā stāvoklī salīdzinājumā ar apelācijas sūdzības iesniedzēju saistībā ar šķērssubsidēšanas starp piekļuves pakalpojumiem un zvanu pakalpojumiem abonentiem praksi.

²⁴⁷ Ar savu otro iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Pirmās instances tiesas konstatācijās par attiecīgās prakses pret konkurenci vērstajām sekām ir pieļautas kļūdas tiesību piemērošanā. Pārsūdzētā sprieduma 239. punktā Pirmās instances tiesa vienīgi norādīja, ka apelācijas sūdzības iesniedzēju tirgus daļa platjoslas piekļuves pakalpojumu tirgū, kā arī šaurjoslas piekļuves pakalpojumu tirgū bija saglabājusies maza, bet minētā tiesa netika veikusi nekādas konstatācijas saistībā ar cēloņsakarību starp šīm tirgus daļām un apgalvoto maržu samazināšanos. Nav pārsteidzoši, ka telekomunikāciju jomā tiklu operatoru iekļūšana tirgū ir lēna, ņemot vērā ieguldījumus, kas nepieciešami saistībā ar vietējā sakaru tīkla infrastruktūru.

²⁴⁸ Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 240. punktā tika kļūdaini interpretējusi apstrīdētā lēmuma 182. apsvērumu,

jo šajā apsvērumā ir izklāstīta analoģo sakaru līniju daļu samazināšanās saistībā ar vi-
siem piekļuves pakalpojumiem abonentiem, kurus piedāvā minētie konkurenti, nevis
konkurentu tirgus daļu samazināšanās analoģo sakaru līniju jomā.

- ²⁴⁹ Komisija apstrīd apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvojumu, ka Pirmās instances
tiesa tika noraidījusi tās pieeju saistībā ar to, ka nav nepieciešams pierādīt pret kon-
kurenci vērstas sekas maržu samazināšanās gadījumā. Jebkurā gadījumā apelācijas
sūdzības iesniedzējas iebildumi nav pamatoti.

ii) Tiesas vērtējums

- ²⁵⁰ Lai izvērtētu otrā pamata trešo daļu, vispirms ir jākonstatē, ka pārsūdzētā sprieduma
234.–244. punktā Pirmās instances tiesa tika pamatoti noraidījusi Komisijas argu-
mentus, ka tas, ka pati par sevi pastāv dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma prakse,
kuras rezultātā rodas tā tikpat efektīvo konkurentu maržu samazināšanās, ir ļaunprā-
tīga rīcība EKL 82. panta nozīmē, un ka nav nepieciešams pierādīt pret konkurenci
vērstas sekas.

- ²⁵¹ Ir jāatgādina, ka saskaņā ar šī sprieduma 174. punktā minēto judikatūru, aizliedzot
dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu tiktāl, ciktāl var tikt ietekmēta tirdz-
niecība starp dalībvalstīm, EKL 82. pantā ir norāde uz dominējošā stāvoklī esoša
uzņēmuma, kurš, izmantojot metodes, kas atšķiras no tām, kuras nosaka normālu

konkurenci saistībā ar precēm un pakalpojumiem komerciālo tirgus dalībnieku darījumu ietvaros, rīcību, kuras sekas ir tādas, ka tiek kavēta vēl tirgū pastāvošā konkurences līmeņa uzturēšana vai šīs konkurences attīstība.

252 Tādēļ Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 235. punktā nosprieda, nepieļaujot kļūdu tiesību piemērošanā, ka pret konkurenci vērstās sekas, kas Komisijai ir jāpierāda saistībā ar dominējošā stāvokli esoša uzņēmuma cenu praksi, kuras rezultātā rodas tā tikpat efektīvo konkurentu maržu samazināšanās, attiecas uz iespējamajiem šķēršļiem, kurus apelācijas sūdzības iesniedzējas cenu prakse varētu būtu radījusi attiecībā pret produktu attīstību piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgū un līdz ar to attiecībā pret konkurences līmeni šajā tirgū.

253 Kā jau izriet no šī sprieduma 177. un 178. punkta, tāda cenu prakse, par kādu ir runa pārsūdzētajā spriedumā un kādu praktizē tāds dominējošā stāvokli esošs uzņēmums kā apelācijas sūdzības iesniedzēja, ir ļaunprātīga rīcība EKL 82. panta nozīmē, ja tai attiecībā pret konkurentiem, kuri ir vismaz tikpat efektīvi kā pati apelācijas sūdzības iesniedzēja, ir izstumjoša iedarbība, kura izpaužas kā maržu samazināšanās un kura var padarīt šiem konkurentiem ienākšanu tirgū ļoti grūtu vai neiespējamu, tādējādi stiprinot apelācijas sūdzības iesniedzējas dominējošo stāvokli šajā tirgū par sliktu patērētāju interesēm.

254 Protams, ja dominējošā stāvokli esošs uzņēmums patiešām īsteno cenu praksi, kuras rezultātā tikpat efektīviem konkurentiem rodas maržu samazināšanās un kuras mērķis ir izstumt tos no attiecīgā tirgus, fakts, ka iecerētais rezultāts nav galīgi sasniegts, negroza šīs rīcības kvalificēšanu par ļaunprātīgu rīcību EKL 82. panta nozīmē. Tomēr, ja attiecībā uz konkurentu konkurētspējas situāciju nav nekādu seku, tāda cenu

prakse, par kādu ir runa, nevar tikt uzskatīta par izstumjošu, ja tā nepadara šiem konkurentiem iekļūšanu attiecīgajā tirgū par grūtāku.

255 Šajā lietā, tā kā, gluži kā tas jau tika norādīts šī sprieduma 231. punktā, piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumi ir absolūti nepieciešami, lai tās konkurenti varētu efektīvi ienākt piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgū, Pirmās instances tiesa pamatoti norāda pārsūdzētā sprieduma 237. punktā, kā tas jau tika norādīts šī sprieduma 233.–236. punktā, ka maržu samazināšanās, kas izriet no starpības starp piekļuves vietējai sakaru līnijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenām un piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenām, principā kavē konkurences attīstību piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgos, jo konkurents, kurš ir tikpat efektīvs kā apelācijas sūdzības iesniedzēja, nevar veikt komercdarbību piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgū bez zaudējumiem.

256 Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzēja nav apstrīdējusi šo pēdējo minēto konstatāciju. Šī sprieduma 233.–236. punktā izklāstīto iemeslu dēļ iebildums par to, ka netika ņemti vērā ieņēmumi no iespējamo citu telekomunikāciju pakalpojumu sniegšanas abonentiem, ir jānoraida kā nepamatots. Iebildums, kas attiecas uz pārsūdzētā sprieduma 238. punktu saistībā ar šķērssubsidēšanas iespēju, ir jānoraida kā neefektīvs to iemeslu dēļ, kuri ir izklāstīti šī sprieduma 238.–241. punktā.

257 Turklāt pārsūdzētā sprieduma 239. punktā Pirmās instances tiesa konstatēja — tā kā netika pausts apgalvojums par faktu sagrozīšanu, tad tas ir Pirmās instances tiesas faktu vērtējuma ziņā —, ka “nelielās tirgus daļas, kuras ieguvuši [...] konkurenti piekļuves pakalpojumu abonentiem tirgū kopš tirgus liberalizācijas, stājoties spēkā *TKG* 1996. gada 1. augustā, pierāda šķēršļus, ko prasītājas praktizētie tarifi ir likuši

konkurences attīstībai šajos tirgos". Šajā ziņā pretēji tam, ko apgalvo apelācijas sūdzības iesniedzēja, no frāzes "ir likusi" izriet, ka Pirmās instances tiesa patiešām konstatēja cēloņsakarību starp apelācijas sūdzības iesniedzējas cenu praksi un mazajām tirgus daļām, kuras bija ieguvuši konkurenti. Līdz ar to apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildums šajā ziņā nav pamatots.

258 Turklāt Pirmās instances tiesa minētā sprieduma 244. punktā nosprieda, tam netiekot apstrīdētam no apelācijas sūdzības iesniedzējas puses šīs apelācijas sūdzības ietvaros, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja netika iesniegusi nekādus pierādījumus, lai atspēkotu apstrīdētajā lēmumā veiktās konstatācijas, ka tās cenu prakse patiešām ierobežo konkurenci piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgū.

259 Šajos apstākļus ir jāsecina, ka Pirmās instances tiesa tika pamatoti konstatējusi, ka Komisija ir pierādījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas attiecīgā cenu prakse radīja konkrētas sekas, kas izpaudās kā konkurentu, kuri ir tikpat efektīvi kā apelācijas sūdzības iesniedzēja, izstumšana.

260 Šo secinājumu neatspēko apelācijas sūdzības iesniedzējas paustā kritika saistībā ar pārsūdzētā sprieduma 240. punktu. Pat ja Pirmās instances tiesa šajā aspektā tika nepareizi interpretējusi apstrīdēto lēmumu, šai kļūdai nebūtu nozīmes šīs apelācijas sūdzības ietvaros, jo tā attiecas uz pamatojumu, kas tika ietverts pabeigtības labad, lai atbalstītu minētā sprieduma 237. un 239. punktu, un, kā izriet no iepriekš izklāstītā, šie punkti pienācīgi pierāda, ka Pirmās instances tiesa tika pamatoti nospriedusi, ka attiecīgajai cenu praksei bija izstumjoša iedarbība piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības tirgū.

²⁶¹ Līdz ar to otrā pamata trešā daļa ir jānoraida kā daļēji neefektīva un kā daļēji nepamatota.

e) Secinājums par otro pamatu

²⁶² No iepriekš minētā izriet, ka otrais pamats ir pilnībā jānoraida.

4. Par trešo pamatu, ar kuru tiek apgalvotas kļūdas tiesību piemērošanā saistībā ar naudas sodu aprēķināšanu, jo netika ņemta vērā cenu regulēšana

a) Pārsūdzētais spriedums

²⁶³ Pārsūdzētā sprieduma 306.–321. punktā Pirmās instances tiesa noraidīja apelācijas sūdzības pamatus, ar kuriem attiecīgi tika apgalvots, ka netika pietiekami ņemta vērā tarifu regulēšana, aprēķinot naudas soda apmēru, un netika pietiekami ņemti vērā atbildību mikstinoši apstākļi.

264 Saistībā ar pārkāpuma smagumu Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 310.–313. punktā nosprieda šādi:

“310 Ir jākonstatē, ka pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, Komisija varēja kvalificēt kā būtisku pārkāpumu no 1998. gada 1. janvāra līdz 2001. gada 31. decembrim [..]. Kritizētie praktizētie tarifi pastiprina barjeras ienākšanai nesen liberalizētos tirgos un apdraud kopējā tirgus labu darbību. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka [Pamatnostādnes sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.; turpmāk tekstā — “pamatnostādnes”) (1.A punkts, otrā daļa), kvalificē dominējoša uzņēmuma rīcību kā sevišķi būtisku pārkāpumu, ja tos ir izdarījis uzņēmums, kam ir kvazimonopols.

311 Attiecībā uz *RegTP* iejaukšanos prasītājas tarifu noteikšanā ir jāatgādina, ka, nosakot soda apjomu, attiecīgā uzņēmuma rīcība var tikt aplūkota saskaņā ar vainu mīkstinošiem apstākļiem, kas ir paredzēti valsts tiesību aktos [..].

312 Tiesas sēdē Komisija paskaidroja, ka naudassoda samazinājums par 10%, kas tika piešķirts, ņemot vērā faktu, ka “par [prasītājas] [piekļuves pakalpojumu abonentiem] mazumtirgus cenām un [piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības] cenām [..] tika [..] pieņemti nozares noteikumi valsts limenī” ([apstrīdētais] lēmums, [212.] apsvērums), atbilst *RegTP*

iejaukšanās prasītājas cenu noteikšanā un apstāklim, ka šī valsts iestāde vairākas reizes [apstrīdētajā] lēmumā paredzētajā laikposmā pārbaudīja jautājumu par [maržu samazināšanās] esamību, kas izriet no prasītājas praktizētajiem tarifiem.

313 Ņemot vērā iespējas, kas ir Komisijai, nosakot naudassoda summu [..], ir jāuzskata, ka Komisija ir pienācīgi ņēmusi vērā iepriekšējā punktā minētos faktus, samazinot pamatsummu par 10 %.”

²⁶⁵ Pēc tam pārsūdzētā sprieduma 315.–320. punktā Pirmās instances tiesa noraidīja apelācijas sūdzības iesniedzējas argumentus, ka, gluži kā tas ir saistībā ar dominējošā stāvokli esošu uzņēmumu Komisijas 2001. gada 25. jūlija Lēmumā 2001/892/EK par procedūru par EK līguma 82. panta piemērošanu (COMP/C-1/36.915 — *Deutsche Post AG* — Šķēršļu likšana pārrobežu pastam) (OV L 331, 40. lpp.; turpmāk tekstā — “*Deutsche Post* lēmums”), Komisijai būtu bijis tai jāuzliek simbolisks naudas sods.

²⁶⁶ Šajā ziņā Pirmās instances tiesa it īpaši pārsūdzētā sprieduma 317.–319. punktā nosprieda:

“317 [..] ir jākonstatē, ka prasītājas situācija būtiski atšķiras no uzņēmuma situācijas, par kuru ir *Deutsche Post* lēmums.

318 No *Deutsche Post* lēmuma [..] izriet, ka Komisija uzskatīja par piemērotu uzlikt tikai simbolisku naudassodu šajā lēmumā aplūkotajam uzņēmumam trīs iemeslu dēļ: pirmkārt, attiecīgais uzņēmums bija rīkojies saskaņā ar Vācijas tiesu judikatūru, otrkārt, nebija Kopienų judikatūras, kas tieši atteiktos uz pārrobežu pasta pakalpojumiem, un treškārt, attiecīgais uzņēmums bija uzņēmies

saistības izveidot procedūru ienākošā pārrobežu pasta apstrādei, lai izvairītos no praktiskām grūtībām un vajadzības gadījumā atvieglotu brīvas konkurences ierobežojumu atklāšanu nākotnē.

- 319 Šajā lietā, pirmkārt, ir jākonstatē, ka vienīgais Vācijas tiesu spriedums, uz kuru atsaucas prasītāja, ir 2002. gada 16. janvārī pasludinātais *Oberlandesgericht Düsseldorf* spriedums jeb laikposmā, kurā pārkāpums [apstrīdētajā] lēmumā tika kvalificēts kā daļēji būtisks [...]. Katrā ziņā šo spriedumu atcēla ar *Bundesgerichtshof* 2004. gada 10. februāra spriedumu. Otrkārt, no [apstrīdētā] lēmuma izriet [...], ka Komisija piemēroja tos pašus principus, kas ir pamatā [Komisijas 1988. gada 18. jūlija Lēmumā 88/518/EEK par procedūru par EEK līguma [82.] panta piemērošanu (IV/30.178 — *Napier Brown* — *British Sugar* (OV L 284, 41. lpp.)). Savā 1998. gada 22. augusta paziņojumā par konkurences normu piemērošanu piekļuves līgumiem telekomunikāciju nozarē — “Vispārējais ietvars, attiecīgie tirgi un principi” [OV L 265, 2. lpp.] (117.–119. punkts) Komisija jau bija paziņojusi, ka paredz piemērot [Lēmuma 88/518] principus telekomunikāciju nozarē. [...] Visbeidzot, treškārt, prasītāja nebija apņēmusies izvairīties no citiem pārkāpumiem nākotnē.”

b) Lietas dalībnieku argumenti

- ²⁶⁷ Apelācijas sūdzības iesniedzējas trešajam pamatam ir trīs daļas, kas ir attiecīgi saistītas ar pārkāpuma smagumu, ar to, ka netika pienācīgi ņemta vērā cenu regulēšana kā atbildību mikstinošs apstāklis un ar simboliskas naudas soda uzlikšanu.

i) Par trešā pamata pirmo daļu saistībā ar pārkāpuma smagumu

— Lietas dalībnieku argumenti

²⁶⁸ Apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda, ka Pirmās instances tiesa tika pārkāpusi Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu tādā ziņā, ka ne Komisijas argumenti, ne pārsūdzētā sprieduma pamatojums, kas izklāstīts 306.–310. punktā, neatbalsta apgalvojumu, ka saistībā ar laikposmu no 1998. gada 1. janvāra līdz 2001. gada 31. decembrim tā tika izdarījusi smagu pārkāpumu pamatnostādņu nozīmē.

²⁶⁹ Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka Pirmās instances tiesa netika ņēmusi vērā faktu, ka saskaņā ar pamatnostādņu 1.A punktu izstumjoša rīcība “var” patiešām būt nopietns pārkāpums, bet ka tas ne obligāti var tā būt. Līdz ar to Pirmās instances tiesa nav izvērtējusi argumentus pret šīs rīcības kvalificēšanu par nopietnu pārkāpumu, it īpaši to, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja tika sniegusi mazu ieguldījumu pārkāpumā, kas tika atzīts pārsūdzētā sprieduma 312. punktā ar pamatsummas samazināšanu par 10 %.

²⁷⁰ Komisija lūdz noraidīt šos argumentus kā neefektīvus vai nepamatotus.

— Tiesas vērtējums

- 271 Ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Komisijai ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz naudas sodu aprēķina metodi. Šajā aprēķina metodē, kas ir aprakstīta Pamatnostādnēs soda naudas [naudas soda] noteikšanai [aprēķināšanai], ir iekļauti dažādi elastīgi elementi, kas Komisijai ļauj izmantot tai piešķirto rīcības brīvību atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta noteikumiem (skat. 2009. gada 3. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-322/07 P, C-327/07 P un C-338/07 P *Papierfabrik August Koehler* u.c./Komisija, Krājums, I-7191. lpp., 112. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 272 Šajā ziņā Tiesai ir jāpārbauda, vai Pirmās instances tiesa ir pareizi novērtējusi šo Komisijas īstenoto rīcības brīvību (2006. gada 29. jūnija spriedums lietā C-308/04 P *SGL Carbon*/Komisija, Krājums, I-5977. lpp., 48. punkts, un 2007. gada 25. janvāra spriedums lietā C-407/04 P *Dalmine*/Komisija, Krājums, I-829. lpp., 134. punkts).
- 273 Šajā ziņā saistībā ar Eiropas Savienības tiesību, kas attiecas uz konkurenci, pārkāpumu no pastāvīgās judikatūras izriet, ka pārkāpumu smagums ir jānoskaidro, pamatojoties uz ļoti daudziem apstākļiem, piemēram, īpašajiem lietas apstākļiem, lietā pastāvošo situāciju un naudas sodu preventīvo raksturu, kaut arī nav izstrādāts saistošs vai izsmelošs to kritēriju saraksts, kas obligāti ir jāņem vērā (skat. it īpaši 2005. gada 28. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 241. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *Dalmine*/Komisija, 129. punkts, kā arī 2009. gada 3. septembra spriedumu lietā C-534/07 *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, Krājums, I-7415. lpp., 54. punkts).
- 274 Apstākļiem, kas varētu ietekmēt pārkāpumu smaguma novērtējumu, ir pieskaitāma katra uzņēmuma rīcība, katra uzņēmuma nozīme saskaņotu darbību veikšanā,

labums, ko tas varēja gūt no šīm darbībām, tā lielums un attiecīgo preču vērtība, kā arī risks, ko šāda veida pārkāpumi rada Savienības mērķiem (pēc analogijas skat. 1983. gada 7. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, *Recueil*, 1825. lpp., 129. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, 242. punkts).

275 Tādēļ šajā lietā Pirmās instances tiesa nepieļāva nekādu kļūdu tiesību piemērošanā, pārsūdzētā sprieduma 310. punktā konstatējot, ka Komisija varēja kvalificēt kā smagu pārkāpumu no 1998. gada 1. janvāra līdz 2001. gada 31. decembrim, jo attiecīgā cenu prakse pastiprina barjeras ienākšanai nesen liberalizētos tirgos un apdraud kopējā tirgus labu darbību. Kā izriet no Tiesas judikatūras, tāda izstumšanas prakse, par kādu ir runa šajā lietā un kādu ir izdarījis dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums, ir īpaši smags EKL 82. panta pārkāpums (šajā ziņā skat. 1974. gada 6. marta spriedumu apvienotajās lietās 6/73 un 7/73 *Istituto Chemioterapico Italiano* un *Commercial Solvents*/Komisija, *Recueil*, 223. lpp., 51. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *AKZO*/Komisija, 162. punkts).

276 Līdz ar to no pamatnostādņu 1.A punkta otrās daļas izriet, ka šāda konkurentu izstumšana no tirgus var pamatoti tikt kvalificēta par smagu, pat par ļoti smagu pārkāpumu, ja to veic uzņēmums, kuram ir kvazimonopols.

277 Apelācijas sūdzības iesniedzējas nelielais ieguldījums apgalvotajā pārkāpumā, ņemot vērā to, ka *RegTP* tika regulējusi tās cenas, nevar atspēkot iepriekš minētās konstatācijas, jo attiecīgā uzņēmuma loma pārkāpuma izdarīšanā principā nav obligāts elements, bet ir vienīgi viens no atbilstošajiem elementiem citu elementu starpā, kas ir jāņem vērā, nosakot pārkāpumu smagumu (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Dalmine*/Komisija, 132. lpp.).

278 Turklāt, kā izriet no Tiesas judikatūras, gluži kā to Pirmās instances tiesa nosprieda pārsūdzētā sprieduma 311. punktā, ka, nosakot soda apjomu, attiecīgā uzņēmuma rīcība var tikt aplūkota saskaņā ar atbildību mīkstinošiem apstākļiem, kas ir paredzēti valsts tiesību aktos (šajā ziņā skat. 1975. gada 16. decembra spriedumu apvienotajās lietās no 40/73 līdz 48/73, 50/73, no 54/73 līdz 56/73, 111/73, 113/73 un 114/73 *Suiker Unie u.c./Komisija, Recueil*, 1663. lpp., 620. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *CIF*, 57. punkts).

279 Līdz ar to Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 311.–313. punktā pamatoti nosprieda, ka, ņemot vērā iespējas, kas ir Komisijai, nosakot naudassoda summu, ir jāuzskata, ka Komisija, samazinot pamatsummu par 10 %, ir pienācīgi ņēmusi vērā apelācijas sūdzības iesniedzējas ierobežoto lomu sakarā ar *RegTP* iejaukšanos apelācijas sūdzības iesniedzējas cenu noteikšanā.

280 Turklāt, kā izriet no iepriekš minētā, veicot šādas konstatācijas pārsūdzētā sprieduma 310.–313. punktā, Pirmās instances tiesa tika pietiekami juridiski pamatojusi pārsūdzēto spriedumu, jo saskaņā ar šī sprieduma 135. un 136. punktā minēto judikatūru tajā ir skaidri izklāstīts pamatojums, kādēļ pārkāpums bija smags un kādēļ to nevarēja kvalificēt citādāk sakarā ar apelācijas sūdzības iesniedzējas ierobežoto lomu.

281 Līdz ar to trešā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

ii) Par trešā pamata otro daļu saistībā ar to, ka netika pienācīga ņemta vērā cenu regulēšana kā atbildību mikstinošs apstāklis

— Lietas dalībnieku argumenti

²⁸² Apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda, ka apstrīdētā lēmuma 212. apsvērumā Komisija ņēma vērā vienīgi nozares regulējumu valsts līmenī, bet nevis šī regulējuma saturu, proti, it īpaši *RegTP* veikto regulējumu un uzskatu, ka nav maržu samazināšanās, kas ierobežotu konkurenci.

²⁸³ Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka Pirmās instances tiesa tika pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nekritizējot Komisiju par to, ka tā netika ņēmusi vērā atbildību mikstinošus apstākļus pamatnostādņu 3. punkta nozīmē. Sakarā ar pārbaudi un uzskatu, ka nav pret konkurenci vērstas maržu samazināšanās, virknē lēmumu apelācijas sūdzības iesniedzēja bija pārliecināta, ka tās rīcība ir tiesiska. Turklāt pārkāpums tika izdarīts, labākajā gadījumā, aiz neuzmanības.

²⁸⁴ Komisija uzskata, ka šie apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildumi ir jānoraida kā nepamatoti.

— Tiesas vērtējums

285 Pirmkārt, saistībā ar iebildumu par to, ka netika ņemts vērā apstāklis, ka *RegTP* tika noliegusi maržu samazināšanās pastāvēšanu, ir jākonstatē, ka šis iebildums ir balstīts uz nepareizu pārsūdzētā sprieduma interpretāciju.

286 Pārsūdzētā sprieduma 312. punktā Pirmās instances tiesa tieši norādīja — tā kā netika pausts apgalvojums par faktu sagrozīšanu, tad tas ir Pirmās instances tiesas faktu vērtējuma ziņā —, ka Komisijas veiktais naudas soda samazinājums par 10 %, kas tika piešķirts, ņemot vērā faktu, ka par apelācijas sūdzības iesniedzējas piekļuves pakalpojumu abonentiem mazumtirdzniecības cenām un piekļuves vietējai sakaru linijai starppakalpojumu vairumtirdzniecības cenām tika pieņemti nozares noteikumi valsts līmenī, atbilst *RegTP* ieviešanās apelācijas sūdzības iesniedzējas cenu noteikšanā un apstāklim, ka šī valsts iestāde vairākas reizes apstrīdētajā lēmumā paredzētajā laikposmā pārbaudīja jautājumu par maržu samazināšanās esamību, kas izriet no apelācijas sūdzības iesniedzējas praktizētajām cenām.

287 Šajos apstākļos apelācijas sūdzības iesniedzējas iebildums ir jānoraida kā nepamatots.

288 Otrkārt, saistībā ar iebildumu par to, ka pārkāpums tika izdarīts aiz neuzmanības, ir jāatgādina, ka Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 295.–298. punktā tika izklāstījusi pamatojumu, kādēļ iebildums, ar kuru tiek apgalvots, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja netika izdarījusi pārkāpumu tieši vai aiz neuzmanības, bija jānoraida. Kā izriet no šī sprieduma 124.–137. punkta, iebildumu, kurus apelācijas sūdzības iesniedzēja tika izvirzījusi šīs apelācijas sūdzības pirmā pamata trešās daļas sakarā, izvērtēšana neatklāja nekādu kļūdu tiesību piemērošanā vai to, ka netika sniegts attiecīgais pamatojums.

²⁸⁹ Ar šo iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja vienīgi apgalvo, ka pārkāpums tika izdarīts, labākajā gadījumā, aiz neuzmanības. To darot, apelācijas sūdzības iesniedzēja lūdz, lai Tiesa pati izvērtētu faktus, kaut gan tā neapgalvo, ka ir notikusi faktu sagrozīšana. Saskaņā ar šī sprieduma 53. punktā minēto judikatūru šis iebildums nav pieņemams šīs apelācijas stadijā.

²⁹⁰ Līdz ar to trešā pamata otrā daļa ir jānoraida kā daļēji nepieņemama un kā daļēji nepamatota.

iii) Par trešā pamata trešo daļu saistībā ar simboliska naudas soda uzlikšanu

— Lietas dalībnieku argumenti

²⁹¹ Apelācijas sūdzības iesniedzēja norāda, ka Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 319. punktā netika ievērojusi tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi, tai neuzliekot, gluži kā *Deutsche Post* lēmumā, simbolisku naudas sodu, kaut gan trīs nosacījumi, kurus šajā ziņā ir noteikusi Komisija minētajā lēmumā, ir arī izpildīti šajā lietā.

²⁹² Šajā ziņā apelācijas sūdzības iesniedzēja, pirmkārt, norāda, ka tā tika rīkojusies tādā veidā, kas ir saderīgs ar Vācijas tiesu judikatūru, jo *RegTP* vairākas reizes attiecīgā perioda laikā tika nospriedusi, ka apgalvotā maržu samazināšanās nav vērsta pret konkurenci. Nav nozīmes tam, ka *Oberlandesgericht Düsseldorf* 2002. gada 16. janvāra

spriedumu 2004. gadā atcēla *Bundesgerichtshof*, jo šī atcelšana izrietēja no iespējas celt iebildumus, kas nav piemērojama šajā lietā, un ka tikai vienīgi pēc *Bundesgerichtshof* sprieduma pasludināšanas bija iespējams saukt apelācijas sūdzības iesniedzēju pie atbildības par EKL 82. panta pārkāpumu. Otrkārt, attiecīgā perioda laikā nebija atbilstīgas Savienības tiesu judikatūras. Iepriekš minētais 1998. gada 22. augusta paziņojums, kas minēts pārsūdzētā sprieduma 319. punktā, nevar tikt uzskatīts par judikatūru un tajā nav nekas teikts par būtisko šīs lietas jautājumu, vai regulētu cenu gadījumā var tikt konstatēta maržu samazināšanās. Turklāt Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 188. punktā nonāk pretrunās tiktāl, ciktāl tā norāda, ka Savienības tiesa vēl nav tieši spriedusi par metodi, kas būtu jāizmanto, lai noteiktu maržu samazināšanās pastāvēšanu. Treškārt, apņemšanās izbeigt pārkāpumu nevar būt saistošs nosacījums simboliska naudas soda uzlikšanai, ja, gluži kā šajā lietā, apgalvotā pārkāpuma noteikšana nerada nekādas grūtības, jo tiek apstrīdēts vienīgi rīcības vērtējums.

- ²⁹³ Komisija norāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzējas apgalvojums nav atbilstīgs, un pakārtoti, ka tas nav pamatots.

— Tiesas vērtējums

- ²⁹⁴ Ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru tas, ka Komisija attiecībā uz konkrētiem pārkāpumiem iepriekš ir noteikusi naudas sodu attiecīgā apmērā, nevar tai liegt palielināt šos naudas sodus, ja tas ir nepieciešams, nepārkāpjot Regulā Nr. 17 noteikto robežu, lai nodrošinātu Savienības konkurences politikas īstenošanu. Savienības

konkurences tiesību normu efektīva piemērošana daudz lielākā mērā prasa, lai Komisija jebkurā laikā varētu pielāgot naudas sodu apmēru šīs politikas prasībām (iepriekš minētais spriedums lietā *Musique diffusion française* u.c./Komisija, 109. punkts).

²⁹⁵ Katrā ziņā šajā lietā Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 317.–320. punktā tika detalizēti izklāstījusi pamatojumu tam, kādēļ apelācijas sūdzības iesniedzējas situācija ir jāuzskata par būtiski atšķirīgu no tā uzņēmuma situācijas, par kuru bija runa *Deutsche Post* lēmumā.

²⁹⁶ Tomēr ir jākonstatē, ka ar šiem argumentiem apelācijas sūdzības iesniedzēja būtībā apstrīd Pirmās instances tiesas šajā ziņā veikto vērtējumu, apgalvojot, ka tā ir tādā pašā situācijā kā uzņēmums, par kuru ir runa *Deutsche Post* lēmumā, tiktāl, ciktāl šie trīs nosacījumi, saskaņā ar kuriem Komisija tika uzlikusi simbolisku naudas sodu, arī ir izpildīti šajā lietā; tomēr apelācijas sūdzības iesniedzēja neapgalvo faktu sagrozīšanu un nenorāda, kādēļ šajā vērtējumā būtu pieļauta viena vai vairākas kļūdas tiesību piemērošanā.

²⁹⁷ No tā izriet, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja ar šiem argumentiem, ar kuriem būtībā tiek atkārtoti argumenti, kas tika izvirzīti pirmajā instancē, vēlas panākt, lai tiktu atkārtoti izvērtēts prasības pieteikums Tiesā; šāds izvērtējums saskaņā ar šī sprieduma 24. punktā minēto judikatūru neietilpst Tiesas kompetencē apelācijas tiesvedības ietvaros.

²⁹⁸ Turklāt tiktāl, ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirza pretrunas pamatojumā saistībā ar pārsūdzētā sprieduma 188. punktu, tās iebildums ir jānoraida kā nepamatots. Apstākļi, kuru Pirmās instances tiesa tika norādījusi šajā punktā, ka Savienības

tiesa vēl nav tieši spriedusi par metodi, kas būtu jāizmanto, lai noteiktu maržu samazināšanos, nekādā veidā nav pretrunā pārsūdzētā sprieduma 319. punktā izklāstītajai konstatācijai, ka pati Komisija jau tika piemērojusi apstrīdētajā lēmumā izklāstītos principus un paziņojusi par to piemērošanu saistībā ar telekomunikāciju nozari.

299 Līdz ar to trešā pamata trešā daļa ir jānoraida kā daļēji nepieņemama un kā daļēji nepamatota.

c) Secinājums par trešo pamatu

300 No iepriekš minētā izriet, ka trešais pamats ir pilnībā jānoraida.

301 No tā izriet, ka šī apelācijas sūdzība ir jānoraida.

V — Par tiesāšanās izdevumiem

302 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 122. pantu, ja apelācija nav pamatota, Tiesa spriež par tiesāšanās izdevumiem. Atbilstoši minētā reglamenta 69. panta 2. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz Reglamenta 118. pantu, lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to

ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija, *Vodafone* un *Versatel* ir prasījušas piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā apelācijas sūdzības iesniedzējai spriedums ir nelabvēlīgs, tai ir jāpiespiež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

- 1) apelācijas sūdzību noraidīt;**
- 2) *Deutsche Telekom AG* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]